

FORORD

Fylkesrådmannen presenterer her sitt forslag til handlingsprogram for perioden 2010-2013.

Fylkesrådmannens forslag til handlingsprogram danner grunnlag for fylkesutvalgets budsjettinnstilling til fylkestinget. Handlingsprogrammet vedtas årlig av fylkestinget jfr kommunelovens § 44. Handlingsprogrammet er overordnet alle andre interne planer. Det betyr at de budsjетtrammer som vedtas i forbindelse med handlingsprogrammet, blir bindende for virksomhetenes drift så fremt ikke andre vedtak fattes gjennom året. Det vises til fylkeskommunens budsjетtreglement (vedleggsdelen). Revidert finansreglement ihht nye forskrifter ligger også vedlagt.

Norge er et av industrilandene som hittil har blitt minst rammet av den internasjonale konjunkturedgangen. Buskerud fylkeskommunes økonomi og tjenesteproduksjon har i mindre grad vært påvirket, dog styrket gjennom statlig tiltakspakker. Buskerud fylkeskommune har så langt god kontroll på driftsøkonomien.

Investeringsstrategien for skoler fra 2006 er en svært ambisiøs plan. Med de føringer og valg som foreløpig er tatt, mener fylkesrådmannen at nåværende investeringsstrategi ikke er mulig å gjennomføre innenfor en bærekraftig økonomi. Fylkesrådmannen anbefaler derfor at strategien revideres innenfor de økonomiske rammer vi nå ser for oss. I investeringsbudsjettet er de aktuelle prosjekter som bør inngå i en revisjon, satt i parentes med kostnadsanslag. Noen kostnadsanslag er svært usikre, eksempelvis Ringerike og enkelte presserende rehabiliteringsoppgaver ved eksisterende skoler.

Samferdselsområdet blir fra nyttår et betydelig større ansvarsområde for fylkeskommunen. Fylkeskommunene blir den største vegeieren i Norge og Buskerud overtar ansvaret for 610 km nye fylkesveger samt en ferje. Med vegene følger et ufinansiert vedlikeholdsetterslep på ca 1 mrd kr.

Med utflating av elevvekst er det full fokus på fullføring og på kvalitet/resultater i skolen. Det blir ikke flere elever totalt, men flere særlig ressurskrevende elever. Denne utviklingen gir ikke økte inntekter fra staten og legger følgelig press på økonomien.

På området regional utvikling vil hovedfokus fortsatt være utvikling av kulturnæringer, reiseliv, klima og miljø. I tillegg kommer noen nye ansvarsområder ifm reformen.

Handlingsprogrammet vil bli behandlet av fylkesutvalget 17.-18. november og av fylkestinget 15.-16. desember 2009.

Tannhelsetjenesten i Buskerud FKF fremmer eget budsjett.

Drammen 29. oktober 2009

Matz Sandman
fylkesrådmann

INNHold

1. FORSLAG TIL VEDTAK.....	3
2. HOVEDLINJER OG PROFIL I HANDLINGSPROGRAMMET	7
VISJON OG PROFIL	7
HOVEDLINJER.....	7
3. RAMMEBETINGELSER	13
ØKONOMISK STATUS I BUSKERUD FYLKESKOMMUNE.....	13
DEMOGRAFI	13
STATSBUDSJETTET 2010	14
4. DRIFTSBUDSJETTET	17
HOVEDOVERSIKT	17
DRIFTSINNTEKTER.....	19
Fylkesskatt	19
Sektorinntekter.....	20
Finansinntekter	20
Momsrefusjon (investering).....	20
DRIFTSFOND.....	21
5. INVESTERINGSPROGRAMMET.....	23
PROSJEKTOMTALE.....	24
6. FINANSIELL UTVIKLING	30
STATUS	30
LÅNEGJELD	30
RENTER OG AVDRAG	31
PENSJON.....	33
AVKASTNING OG EIERSKAP I VARDAR AS	33
RAMFOSS	35
7. SEKTORPLANER.....	37
UTDANNING	39
Kort omtale av tilbudet	39
Situasjonsbeskrivelse.....	39
Langsiktige mål for planperioden	40
Mål for 2010 - Tiltak og indikatorer.....	42
Ressursinnsats.....	47
UTVIKLING.....	51
Kort omtale av tilbudet	51
Situasjonsbeskrivelse.....	51
Langsiktige mål for planperioden	52
Mål for 2010	54
Ressursinnsats.....	57
SAMFERDSEL.....	61
Kort omtale av tilbudet	61
Situasjonsbeskrivelse.....	61
Langsiktige mål for planperioden	62
Mål for 2010 - Tiltak og indikatorer.....	62
Ressursinnsats.....	67
SENTRALADMINISTRASJONEN - FELLESUTGIFTER.....	71
Kort omtale av tilbudet	71
Situasjonsbeskrivelse.....	71
Langsiktige mål for planperioden	72
Mål for 2010 - Tiltak og indikatorer.....	72

Ressursinnsats	75
TANNHELSETJENESTEN I BUSKERUD FKF	77
Drifts- og investeringsrammer	77
VEDLEGG.....	79
BUDSJETTREGLEMENT	81
FINANSREGLEMENT	87
KOSTRA-NØKKELTALL PR SEKTOR	103
HOVEDOVERSIKTER	109
SAMMENDRAGSTABELLER PR. ANSVAR	119

1. FORSLAG TIL VEDTAK

Fylkesrådmannen foreslår at fylkesutvalget innbyr fylkestinget til å gjøre slikt vedtak:

1. Handlingsprogrammet for 2010 - 2013 vedtas med slike budsjettammer:

Driftsbudsjett

(Beløp i mill kr - faste 2010-priser)	Regnskap 2008	Årsbud. (justert) 2009	Forslag til ramme for 2010	Forslag til ramme for 2011	Forslag til ramme for 2012	Forslag til ramme for 2013
Fylkesskatt	1084,0	1100,1	1152,7	1158,5	1164,3	1170,1
Ref. invest.mva (overf. invest.budsjett)	39,7	57,2	49,0	72,5	61,4	61,4
Vedlikeholdstiltak, St.prp. nr. 37		42,5				
Ramme nye fylkesveger inkl vekst - drift + invest			278,2	278,2	278,2	278,2
Rammetilskudd	627,1	694,9	716,3	710,8	714,4	718,0
SUM DRIFTSINNTEKTER	1750,8	1894,6	2196,2	2220,0	2218,2	2227,6
<i>Netto driftsutgifter 1)</i>						
Sentraladministrasjon - fellesutgifter	113,5	133,8	110,1	109,4	109,0	109,0
Utdanning	1091,3	1155,4	1180,8	1174,0	1176,7	1173,8
Tannhelseforetak	76,2	85,5	89,1	89,1	89,1	89,1
Utviklingsavdelingen	104,3	164,7	112,3	114,6	116,4	116,4
Samferdsel						
Avdeling			22,0	22,0	22,0	22,0
Kollektivtransport	221,6	229,7	240,7	243,0	238,7	238,7
Fylkesveger - gamle	99,6	84,1	107,3	107,3	107,3	107,3
Fylkesveger - nye inkl ferje			136,7	134,4	132,1	129,8
NETTO DRIFTSUTGIFTER	1706,5	1853,2	1999,0	1993,7	1991,4	1986,1
Renteutgifter	56,7	47,4	56,0	78,9	91,7	111,9
Renteinntekter	18,6	6,6	9,0	13,5	13,5	15,0
Renterefusjon skoleanlegg	9,2	7,0	4,5	10,8	11,8	13,0
Renterefusjon fylkesveger			1,3	6,4	11,9	18,3
Aksjeutbytte Vardar AS	15,0	60,8	43,0	51,0	65,0	70,0
Salg av kraft	1,2	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Renter Vardar AS	26,6	15,1	16,9	22,4	25,5	25,5
Utviklingsmidler fra Vardar AS	10,4	6,8	8,0	10,5	12,0	12,0
Avdrag	36,7	39,2	45,8	53,1	62,2	71,2
Avdrag elevpc'er	11,4	11,6	8,9	6,7	6,4	6,6
NETTO DRIFTSUTG. INKL FINANS	1730,3	1853,1	2025,0	2015,9	2009,8	2020,0
Motpost avskrivninger	82,6					
NETTO DRIFTSRESULTAT	103,1	41,5	171,2	204,1	208,4	207,7
Netto endr. driftsfond (+ red., - øk.)	-10,3	-15,2	0,6	0,5	-5,6	4,6
Avsatt realvekst				9,3	18,6	28,0
Interne finansieringstransaksjoner	0,9	-2,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Overført fra året før	49,3	107,7	0,0	0,0	0,0	0,0
RESULTAT FØR INVESTERING	143,0	131,5	171,8	195,3	184,2	184,2
Overført til investeringsregnskapet *)	35,3	131,5	49,0	72,5	61,4	61,4
Nye fylkesveger - overf til investering	0,0		122,8	122,8	122,8	122,8
IKKE DISPONERT	107,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

*) Egenkapitalandel i investering	46,2 %	48,3 %	41,2 %	41,2 %
Nto driftsresultat i % av frie inntekter	7,8 %	9,2 %	9,4 %	9,3 %
Korrigert nto driftsresultat i % av frie inntekter (ex investeringsmidler nye veger)	2,9 %	4,3 %	4,4 %	4,2 %
Andel invest.mva overført til investeringsbudsjett	100 %	100 %	100 %	100 %

Driftsfond 31.12 2)	60,7	55,9	55,3	54,8	60,5	55,9
Beregnet realvekst 2011-2013				9,30	18,65	28,04
Vedlikeholdsfond 31.12		2,5	2,5			

1) 2008-tall er inkl avskrivninger på sektorene.

2) Buffer for usikkerhet ved utbytte fra Vardar AS og reserve mot økonomisk svikt med mer.

Investeringsprogrammet

Beløp i 1000 kr									
FELLESPROSJEKTER		KOST.- DATO	TOTALT INVEST- ERINGS BELØP	TIDL. KAP. BUDSJ.		BEH. AV			
VIRKSOMHET	FORMÅL				2010		2011	2012	2013
IKT felles infrastruktur					5 000	FRÅD	5 000	5 000	5 000
Sum			-	-	5 000		5 000	5 000	5 000

UTDANNINGSSEKTOREN									
Utdanningssektoren	Utstyr IKT			53 072	5 000	FRÅD	5 000	5 000	5 000
	Elevpc'er				17 000	FRÅD	17 000	17 000	17 000
Alle skolebygg	Ombygging 1)				9 000	FRÅD	9 000	9 000	9 000
Påbegynte prosjekter									
Div. skolebygg	Inneklima				13 000	FRÅD	10 000	10 000	10 000
Marienlyst	Samlokalisering	okt. 09	275 000	80 000	85 000	FRÅD	110 000		
Rosthaug vgs	Flytting Bonna	aug. 08	24 500	9 500	15 000	FRÅD			
Nye prosjekter									
Total investeringsramme for nye prosjekter					30 000	FT	150 000	200 000	200 000
Ringerike/Hønefoss - samlokalisering					(10 000)		(70 000)	(100 000)	(150 000)
Hønefoss vgs - sanering og nybygg					(10 000)		(26 000)		
Ringerike/Hønefoss - delt løsning					(0)		(30 000)	(200 000)	(190 000)
Hurum					(17 500)		(130 000)	(150 000)	(10 000)
St. Hallvard					(25 000)		(41 000)		
Åssiden hus A					(25 000)		(40 000)		
Flåtaløkka					(12 000)		(28 000)		
Nye veginvesteringer					(?)		(?)	(?)	(?)
Sum - utdanningssektoren					174 000		301 000	241 000	241 000

1) Skal dekke arealeffektivisering, fleksibilitet i lokaler, Brann-, helse- og miljø sikkerhet og annet

TANNHELSEFORETAKET									
Til styrets disposisjon					4 000	Styret	4 000	4 000	4 000
Sum tannhelse					4 000		4 000	4 000	4 000

SAMFERDSEL									
Buskerud Kollektivtrafikk - Aksjekapital					3 000	FRÅD			
Samferdselssektoren gamle fylkesveger					44 000	VEGSJEF	44 000	44 000	44 000
Samferdselssektoren nye fylkesveger					122 767	VEGSJEF	122 767	122 767	122 767
Investeringer m/renterefusjonsordning					92 000	VEGSJEF	92 000	92 000	92 000
Øvre Sund Bru					33 500	VEGSJEF	33 500	33 500	33 500
Sum andre sektorer					295 267		292 267	292 267	292 267
TOTALSUM					478 267		602 267	542 267	542 267

FINANSIERING		2010		2011	2012	2013
Elevrefusjoner - elevpc		7 654		6 880	6 000	6 000
Salg av eiendommer - Strømsø vgs				55 000		
- Hønefoss vgs						
- Ottar Lingjerdnes vei 10		1 800				
Salg av Ramfoss Kraftlag						
VKT - refusjon innskutt aksjekapital		5 000				
Bruk av vegpakkemidler		33 500		33 500	33 500	33 500
Avdrag fra Vardar AS						
Bruk av investeringsfond		1 263				
Overført fra driften		171 782		195 277	184 177	184 177
Mva-refusjon						
Låneopptak		257 268		311 610	318 590	318 590
		478 267		602 267	542 267	542 267

Gjeld 31/12 (inkl. endr. avdragsfond)	1 475 928	1 727 704	1 977 697	2 218 490
Renter	55 953	78 932	91 667	111 859
Avdrag	45 842	53 133	62 197	71 197
Avdrag elevpc	8 900	6 700	6 400	6 600
Sum renter og avdrag	110 696	138 765	160 264	189 656

Omfanget av eventuelle nye veginvesteringer utover statlig overføringer avklares ifm den 4-årige planen for nye fylkesveger.

Det vises til obligatoriske oversikter 1a, b og 2a, b i vedlegget, ihht §6 i forskrift om årsbudsjett.

2. Hovedutvalgene vedtar ytterligere fordeling av budsjetttrammene. For sentraladministrasjonen gis denne fullmakten til fylkesrådmannen med unntak av bevilgninger til politisk aktivitet som styres av fylkesutvalget.
3. Det fylkeskommunale skattøret fastsettes til den maksimalsats som følger av Stortingets behandling.
4. Fylkesrådmannen får fullmakt til å oppta lån innenfor 2010-budsjettets låneramme og til å godkjenne lånevilkårene.
5. Revidert finansreglement godkjennes (vedleggsdelen)
6. Trekklimiten i DnB NOR på 100 mill kr videreføres i 2010 i hht. bankavtalen.
7. Ansvarlig lån til Vardar AS renteberegnes med 6 mnd NIBOR + 2,5% poeng og avdragsfri periode 2010-2013. Revidert låneavtale behandles som egen sak.
8. Salgssum fra eventuell salg av Buskeruds andel av Ramfoss Kraftlag benyttes til å nedbetale gjeld.
9. Fagskolen Tinius Olsen bevilges budsjett med 15,906 mill kr inkludert lønns- og prisvekst for 2010 i tråd med rammeoverføring fra staten. Framtidig finansiering og organisasjonsform vurderes i egen sak som fremmes senest i april 2010.
10. Buskerud fylkeskommunes andel av budsjett til PPOT Kongsberg (§ 27 samarbeid) vedtas med 3,5 mill kr. Fylkestinget ber styret forholde seg til de økonomiske rammer.
11. Statlig overføring til å dekke økte årsvervskostnader ved forvaltningsreformen på 5,4 mill kr ligger ufordelt på rammen til samferdselsavdelingen. Fylkesrådmannen får fullmakt til å fordele midlene når årsvervskonsekvensene er avklarte for områdene samferdsel, utvikling og utdanning.
12. Fylkestinget ber hovedutvalget for utdanning gjennomgå investeringsstrategien for skoler fra juni 2006 (ft-sak 35/06) og legge frem en revidert strategi innenfor de økonomiske rammer beskrevet i dette handlingsprogram. Sak fremmes for fylkestinget senest i april 2010.

Det utarbeides forprosjekt for rehabilitering ved Hønefoss vgs (Sentrum), Åssiden vgs (Hus A), Kongsberg vgs (Flåtaløkka) samt nye lokaler for musikk og dans i Lier.

13. Fylkestinget har som mål at Hallingbussen mellom Geilo - Drammen - Oslo skal drives videre på permanent basis også etter avtalens utløp 31.12.2010. På noe sikt bør ruten inngå i ekspressbussnettet på Østlandet på ren kommersiell basis uten tilskudd fra fylkeskommunen, alternativt konkurranseutsettes i henhold til nye anbudsforskrifter for rutetransporten. For å sikre permanent drift uten avbrudd, inngås avtale om driftstilskudd i 2011 med en økonomisk ramme på inntil 2,3 mill kr (samme som i 2010). Hovedutvalget for samferdsel følger opp saken videre.

14. Buskerud fylkeskommune stiller garanti (selvskyldnerkausjon) overfor stiftelsen Vikersund Hoppsenter for et lån på inntil 9,625 mill kr i en periode på 10 år. Det er da hensyntatt for mye utbetalt i forrige runde på 0,375 mill kr. Fylkeskommunen dekker renter og avdrag. Tilskuddet skal maksimalt være 12,5% av statens bidrag før nevnte korreksjon. Til fradrag kommer evt refusjon av mva.
15. Restmidler fra Kjellstadbommen forutsettes benyttet til delfinansiering av Rv 283 Øvre Sund bru.
16. For Vestviken Kollektivtrafikk AS stilles budsjetttramme til disposisjon i hht vedtakets pkt 1. I tillegg kommer tilskudd fra Samferdselsdepartementet til drift av Hallingbussen (erstatning for Vøgne). Utbetalinger tilpasses overføring av ansvarsområdet til nytt kollektivselskap i 2010. Ved uttreten av Vestviken Kollektivtrafikk AS forutsettes at fylkeskommunen får med seg sine selskapsverdier tilnærmet vår eierandel.
17. For Tannhelseforetaket i Buskerud FKF stilles budsjetttramme til disposisjon i hht vedtakets pkt 1. Bestillingen av tannhelsetjenester behandles av fylkesutvalget innenfor disse rammer.

2. HOVEDLINJER OG PROFIL I HANDLINGS-PROGRAMMET

VISJON OG PROFIL

Fylkestinget vedtok i sak 29/03 følgende visjon for Buskerud fylkeskommune:

Livskraftig og initiativrik utviklingspartner

I tillegg jobber administrasjonen etter følgende prinsipper:

Ledetråd: *Framstå som nyttig og nødvendig*

Profil: *Tilgjengelig, troverdig og tilpasningsdyktig*

Verdier: *Respekt, omsorg og medmenneskelighet*

Forholdet til de ansatte: *Sett, hørt og forstått*

HOVEDLINJER

Stort investeringsbehov i skoler og veger – revidering av bærekraftig investeringskapasitet

Buskerud fylkeskommune har stort investeringsbehov innen skolebygg og veger. Så langt har investeringsstrategien fra 2006 for skoler vært førende for planlegging og iverksetting. Siden strategien ble vedtatt av fylkestinget i juni 2006, har særlig pris og dels omfanget økt. Fylkesrådmannen har derfor kommet til at planen må revideres og nye prosjekter prioriteres innenfor de rammer som er synliggjort i dette handlingsprogram. Det betyr at i kommende 4-års periode vil nye prosjekter måtte tilpasses innenfor en ramme på ca 600 mill kr. Årlige nyinvesteringer på ca 200 mill kr kan muligens fortsette ett år til, men så må nivået tas betraktelig ned. I dette ligger en føring om at økte fremtidige inntekter i hovedsak må gå til finansiering av investeringer. Innenfor disse rammer inngår også behovet for eventuelle økte veginvesteringer. Fylkesrådmannen foreslår at fylkestinget gir hovedutvalget for utdanning i oppdrag å komme med nye vurderinger og prioriteringer til fylkestinget senest i april 2010.

Det vises til omtale av de ulike prosjektene i kapittel 5.

Kvalitet og resultater i opplæringen

Fylkeskommunen viderefører innsatsen for kompetanseutvikling, kvalitet og økt gjennomføring i opplæringen.

Bedre læring

Fylkeskommunen skal fortsette å styrke og utvikle kompetansen til lærere og skoleledere gjennom statens videreutdanningsprogram for lærere og skoleledere, egne etterutdannings tiltak rettet mot skolene i regi av strategisk kompetanseutviklingsplan, og egen kompetanseutviklingsplan rettet spesielt mot fag- og yrkesopplæringen.

Flere skal bestå

Den viktigste jobben i videregående opplæring er å øke andelen elever, lærlinger og lære kandidater som fullfører og består opplæringen. God tilpasset opplæring, ro og orden i opplæringssituasjonen og aktiv bruk av læringsstøttende vurdering underveis i opplæringen er sentrale virkemidler som skolene arbeider godt med å videreutvikle.

I tillegg viderefører Arbeidsinstituttet sitt styrkebaserte metodearbeid for å bidra til at flere ungdommer gjennomfører opplæringen. Forberedende kurs for minoritetsspråklige elever i Drammen skal bidra til høyere gjennomføring. Egne nettverksrådgivere skal styrke samarbeidet mellom kommunene og fylkeskommunen om rådgivning til søkere. Karrieresentrene gir karriereveiledning til ungdom og voksne.

Kvalitetsarbeid

Fylkeskommunens eget prosjekt - Satsing mot frafall, skal evalueres ved skoleslutt 2010. Flere av delprosjektene har i tillegg til å motvirke frafall, hatt en kvalitetsfremmende dimensjon. Dette gjelder arbeidet med mulige lære kandidater ved Åssiden og Hønefoss vgs, og arbeidet med den såkalte LP-modellen, en modell for samarbeid om tilrettelegging for elever, ved Lier og Rosthaug vgs.

I 2010 tas utdanningssektorens helhetlige kvalitetssystem, herunder skoleeiers forsvarlige system etter opplæringsloven, aktivt i bruk. I kvalitetssystemet skal også utvikles og presenteres karakterstatistikker, inntakskarakter, elevundersøkelserresultater og andre nøkkelfakta om skolene i forbindelse med den årlige tilstandsvurderingen av videregående opplæring.

Regional utvikling

Hovedsatsingsområdene for de neste fire årene er å bidra til økt satsing på kompetanse, innovasjon og utvikling gjennom å inngå strategiske samarbeidsallianser med kommuner, næringsliv, organisasjoner samt sentrale og regionale statlige aktører.

Kulturnæringer

Fylkeskommunen fortsetter sin satsing på kulturnæringer for å øke den økonomiske verdiskapningen. Fylkesrådmannen foreslår å bruke 2 mill kr til tiltak innen næringen.

Reiseliv

Reiselivet er en av de store næringene i fylket. Ny regional delplan for reiselivet for fylket vil foreligge i 2010. Fylkesrådmannen foreslår at hovedutvalget for regionalutvikling disponerer 5 mill kr til oppfølging av den nye planen for reiseliv.

Miljø og klima

Miljø, klima og energi har stor betydning for framtidens generasjoner. Fylkesrådmannen foreslår å bruke 2,4 mill kr til tiltak innenfor miljø, klima og energi.

Forskning og utvikling

Forskning, utvikling og innovasjon i næringslivet har avgjørende betydning for hva vi skal arbeide med i framtida og for bosettingen i fylket. Fylkesrådmannen foreslår å bruke 8,5 mill kr til kompetanse, innovasjon og forskning.

Kultur

Fylkeskommunen bidrar til at det et rikt kulturliv regionalt og lokalt i Buskerud. Gjennom lån og tilskott foreslår fylkesrådmannen at det brukes 37,5 mill kr av egne midler og 42 mill kr av statlige midler til formålet.

Samferdsel

Ny samferdselsavdeling etableres fra 1.1.2010 med ansvar for kollektivtrafikk og fylkesveger.

Kollektivtransport

Styrket økonomi

Økonomien er styrket med 6-8 mill kr i 2010/2011 for å gi plass til økt skoleskyss samt fylkestingets vetatte økte tilbud på Kongsberg. Ellers videreføres kollektivtilbudet fra 2009.

Nytt bestillerselskap

Arbeidet med å etablere nytt kollektivselskap er i gang, men full drift fra nytt selskap vil trolig ikke kunne skje før fra 1.7.2010. I mellomtiden søkes en fleksibel overgangsordning med Vestviken Kollektivtrafikk AS.

Fylkesveger

Med forvaltningsreformen blir fylkeskommunene den største vegeieren i Norge, og Buskerud fylkeskommune overtar ansvaret for 610 km nye fylkesveger samt en ferje. Statens vegvesen vil som tidligere ha det operative ansvaret, men det kreves også noe økt administrativ oppfølging fra fylkeskommunen, jfr etablering av egen samferdselsavdeling.

Veksten i de frie midler (45 mill kr) benyttes til å styrke både nye og gamle fylkesveger slik at vedlikeholdsetterslepet kan stagges. I tillegg økes investeringsrammen i 2010 med 92 mill kr for å utnytte ny rentekompensasjonsordning. Restmidler fra Kjellstadbommen foreslås brukt til fullføring av Øvre Sund bru, og det legges opp til ombygging av Bjørnstjerne Bjørnsons gate til firefelt fra 2013.

Med de nye vegene følger et ufinansiert vedlikeholdsetterslep på ca 1 mrd kr. Ved siden av skoleinvesteringer, vil dette være en av de største økonomiske utfordringer i fremtiden.

Økonomiske forutsetninger

Fylkesrådmannens forslag til budsjett bygger på inntektsforutsetninger i statsbudsjettet.

Det lagt til grunn revidert kapitaluttak fra Vardar AS hvor både renter og utbytte økes, men hvor det ikke tas ut avdrag på ansvarlig lån. Dette gir høyere eksternt låneopptak, men påvirker ikke netto gjeld inkl lånefordring i Vardar AS. Ved at fylkeskommunen låner pengene billigere enn Vardar AS, oppnås netto rentegevinst. I tillegg bevares lånesaldo for høyere fremtidige inntekter samt at Vardar AS får noe bedre handlingsrom.

Veksten i frie inntekter for 2010 er dels en del av statlig overføring av nye fylkesveger og dels en generell økning. Den generelle veksten reduseres i stor grad av trekk for flere elever til private skoler og økt utgiftsutjevning siden Buskerud fylkeskommune nå er landets "rimeligste" fylke etter Oslo å drive tjenesteyting i. Buskerud fylkeskommune har derfor en stor fremtidig utfordring i å tilpasse seg disse forutsetninger. Til nå har vi håndtert dette ved bruk av buffere samt noe innstramming av tilbudet i skolen.

I hovedsak har vi tre valg for disponering av vekst i frie inntekter; driftsformål, investeringsformål eller avsetning til fond/reserve. Fylkesrådmannen har vurdert hva som bør være forsvarlig reserver/fond for fremtiden og deretter tatt stilling til nødvendig styrking av driften. Resterende økonomisk kapasitet har så dannet utgangspunkt for beregning av maksimale investeringsrammer.

Ramme for nyinvesteringer er ført opp med en maksimal totalsum pr år som synes bærekraftig i et kort/mellomlangt perspektiv. Det er tatt høyde for fremtidig renteøkning. Fremtidig realvekst i frie inntekter må i hovedsak gå til finansiering av investeringer. I det fremlagte budsjettet er årlig låneopptak i gjennomsnitt ca 5 ganger så høyt som årlig avdrag. Dette kan ikke pågå over mange år. Fra 2014/2015 må årlig investeringsnivå tas betraktelig ned.

Vedtatte satsinger og ulike tjenestebehov er finansiert i 2010-budsjettet. Følgende forhold knytter det seg fortsatt økonomisk usikkerhet til:

- Investeringsprogrammet, herunder omfang og prosjektkalkyler
- Utviklingen i energimarkedet. Utbyttet fra Vardar AS er knyttet til selskapets resultatutvikling.
- Fremtidige pensjonskostnader
- Usikkerhet rundt fremtidig realvekst og utslag av utgiftsutjevningen i inntektssystemet.
- Konjunkturutvikling i norsk økonomi

For øvrig styres budsjettet av følgende overordnede mål:

- Korrigert netto driftsresultat på minst 3 %
Et av de bedre målene på finansiell balanse i kommuneregnskapet, er netto driftsresultat. Tidligere har dette av Teknisk beregningsutvalg vært anbefalt å ligge på minst 3 prosent over tid dersom ikke verdien av formuen i sektoren skal svekkes. Med overføring av nye fylkesveger, som finansieres over rammetilskuddet, påvirkes nøkkeltallet uten reell effekt

siden investeringsmidlene overføres til investeringsbudsjetter etter beregning av netto driftsresultat. Fylkesrådmannen har derfor til sammenlikningsformål beregnet korrigert netto driftsresultat.

I fylkesrådmannens forslag til budsjett er korrigert netto driftsresultat 2,9 % i 2010 og ca 4% i gjennomsnitt for perioden 2010-2013. Det er da lagt til grunn en realvekst på 0,5% pr år i langtidsperioden.

- Egenfinansiering i investering

Tidligere målsetninger om at overføringene fra drift til investering skal være på minst samme nivå som refusjonen av investeringsmoms, er videreført. I tillegg overføres investeringsmidler til nye fylkesveger, jfr beskrivelsen over. Dette gir da en egenfinansiering i investering på 46% i budsjettperioden. Uten nye fylkesveger med tilhørende driftsfinansiering, ville tilsvarende egenfinansiering vært vel 27%. Andelen er redusert da det er forutsatt avdragsfrihet på ansvarlig lån til Vardar AS. Dersom investeringsmoms hadde vært inntektsført direkte i investeringsbudsjettet, ville andelen sunket ytterligere.

Et driftsfond for å takle usikkerhet og endringer i løpet av året

Det er budsjettert med et driftsfond på ca 55 mill kr i 2010 (nivået vil avhenge av endelig skatteinntang 2009). Realvekst i frie inntekter fra 2011 er ikke disponert. Fremtidig realvekst i frie inntekter vil avhenge av regjeringens satsing. Dersom våre investeringsplaner skal realiseres, må det som hovedregel påregnes at fremtidig inntektsvekst benyttes til investeringer.

3. RAMMEBETINGELSER

ØKONOMISK STATUS I BUSKERUD FYLKESKOMMUNE

I 2. tertialrapport 2009 varslet sektorene om en samlet besparelse på 27 mill kr. Skatteinntektene forventes som budsjettert med mulig oppside. Mindreforbruk/merinntekter i 2009 vil gi økt handlefrihet i 2010 utover rammene i dette budsjettet.

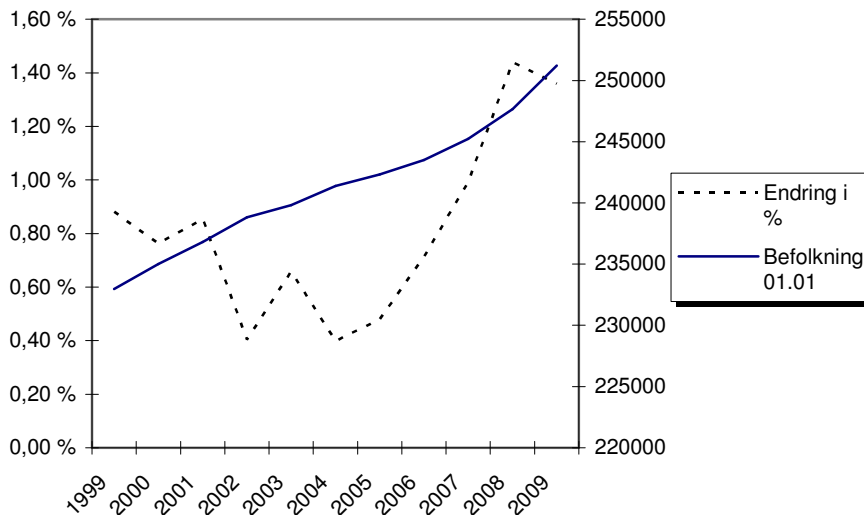
DEMOGRAFI

Teknisk beregningsutvalg (TBU) har beregnet at fylkeskommunene kan få merkostnader knyttet til demografiske endringer på ca 120 mill kr i 2010. Antall innbyggere, bosettingsmønster, areal, fylkesvegglengde med mer er faktorer som påvirker inntektsgrunnlaget til fylkeskommunen.

Befolkningsutviklingen i Buskerud vil ha betydning for etterspørselen etter fylkeskommunens tjenester, særlig utdanningstilbudet, og for inntektene gjennom skatte- og inntektssystemet.

Buskerud har hatt en relativt stor befolkningsvekst i løpet av de siste 40 årene, en vekst på over 30% mot ca 25% for hele landet.

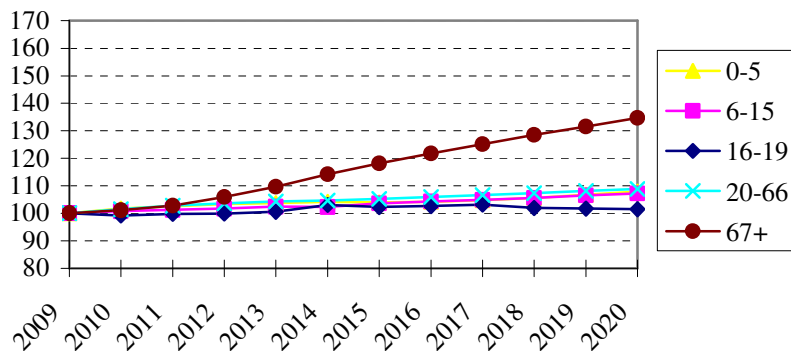
**Befolkningsutvikling i Buskerud
1999 - 2009**

Prognosene viser utflåting for aldersgruppen 16-19 åringer.

I følge oppdatert befolkningsfremskrivning fra Statistisk sentralbyrå (middels nasjonal vekst) vil befolkningen i Buskerud gjennomsnittlig øke med snaut 1,0% årlig de neste 10 årene, mens tilsvarende vekst for 16-19 åringer kun er 0,2%. Dette påvirker inntektsrammene. Utflåting av elevveksten er kostnadmessig i ferd med å erstattes av særskilt ressurskrevende elever.

Relativ befolkningsutvikling i Buskerud 2009 - 2020

STATSBUDSJETTET 2010

Hovedtrekk i forslag til statsbudsjett

I forslag til statsbudsjett for 2010 legger Regjeringen opp til følgende økonomiske opplegg for kommunesektoren:

Frie inntekter

Det planlegges med en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter på 8 mrd kr (2,6%) i forhold til inntektsnivå i 2009 anslått i Revidert nasjonalbudsjett (RNB).

Nivået på de frie inntektene øker med 4,2 mrd kr (1,9 %), herav 1,5 mrd kr for fylkeskommunene inkl 1 mrd kr til nye fylkesveger. For Buskerud fylkeskommune utgjør dette ca 24 mill kr + 48 mill kr (vekst nye fylkesveger). Sistnevnte er en økning på 3 mill kr ifht det som ble varslet i Kommuneproposisjonen og skyldes endringer på fordeling av investeringsmidlene.

Buskerud fylkeskommune får økt trekk i rammetilskuddet (2009-2010) fordi flere elever begynner i private skoler (-7,5 mill kr), samt at Buskerud fylkeskommune er forutsatt å yte tjenester vesentlig billigere (11%) enn landsgjennomsnittet (-27,5 mill kr).

Lønns- og prisvekst

Lønns- og prisveksten fra 2009 til 2010 er anslått til 3,1%, herav lønn 3,5% og pris 1,75%.

Skattøret

Det fylkeskommunale skattøret foreslås uendret; 2,65% i 2010. Skatteandelen av totale inntekter reduseres fra 45% til 38% grunnet at forvaltningsreformen finansieres ved økt rammetilskudd.

Korrigeringer i rammetilskuddet

I forslag til statsbudsjett foreslås blant annet følgende korrigeringer i Buskerud fylkeskommunes rammetilskudd for 2010:

(beløp i mill kr)

	Beløp
Gratis læremidler ifht 09-nivå – kost.nøkkel	-3,216
Årsverk forvaltningsreform	5,386
Partnerskap folkehelse	1,892
Finansieringsansvar tekniske fagskoler	15,523
Lærlingtilskudd (videreføring tiltakspakke 2009)	8,976
Forvaltningsreform – fylkesveger	
- Drift og vedlikehold	111,138
- Investeringer	112,467
- Styrking frie inntekter	48,000
- Ferje	6,600
- Mva-komp-drift (8%)	(9,800)
- Mva-komp-investering (9%)	(11,300)
	299,305

Det korrigeres i tillegg for elever i private skoler.

Nærmere om vegmidlene

I Kommuneproposisjonen ble vegmidlene oppgitt brutto uten å ta hensyn til at fylkeskommunene vil motta mva-refusjon. Statens vegvesen har beregnet refusjonen til 8% og 9% for hhv drift og investeringer. I statsbudsjettet overføres vegmidlene netto eksklusiv mva. Mva-refusjon må fylkeskommunen søke om, jfr etablert ordning.

Investeringsmidler er fordelt etter vegstandard, veglengde, befolkning og bindinger. I tillegg er det justert for skjønn. Det er delvis hensyntatt store bindinger på investeringer i fordelingen. I tillegg vises det til ny renterefusjonsordning.

Forruten korreksjon for mva, er vegmidlene korrigert for enkelte omklassifiseringer foretatt av Stortinget etter Revidert Nasjonalbudsjett (gjelder ikke Buskerud), forventede forsikringsrefusjoner ved skade på veganlegg og NOx-avgifter (gjelder ikke Buskerud).

Økte frie inntekter (48 mill kr) er fordelt etter samme kriterier som investeringsmidlene.

Ferjemidler er fordelt etter kontraktsforhold og regnskapstall.

I tillegg kommer rassikringsmidler på statens budsjett med 500 mill kr.

Årsverk forvaltningsreform

Det overføres totalt 117,5 mill kr til rammetilskuddet. Av dette kommer 4,6 mill kr fra miljøområdet, 2,6 mill kr fra landbruk og mat og 10,3 mill kr fra fiskeri- og kystområdet. I tillegg vil fylkeskommunene overta rollen med fordeling av enkelte tilskuddsposter.

Øremerkede tilskudd knyttet til forvaltningsreformen

Foruten midler overført i rammetilskuddet inngår øremerkede ordninger til tilskudd til regionale forskningsfond, helsefagskoler og enkelte tilskudd på henholdsvis Miljøverndepartementets og Landbruks- og matdepartementets budsjetter.

Regional utvikling

551.60-midlene til regional utvikling økes med 2,31 mill kr til 31,08 mill kr. Beløpet inkluderer kommunale næringsfond med 3,04 mill kr, NyVekst med 1,88 mill kr og 2,5 mill kr til deltakelsen i det europeiske territoriale samarbeid (tidligere Interreg).

Ny rentekompensasjonsordning for transporttiltak

Som tidligere varslet, innføres det en ny rentekompensasjonsordning for transporttiltak/investeringer i fylkesveger med årlig ramme på 2 mrd kr for perioden 2010-2019. For 2010 er det satt av 28 mill kr til dekning av renter (halvårseffekt). Buskerud har fått en årlig investeringsramme på 92 mill kr. Renterefusjon (2,8%) i 2010 vil utgjøre ca 1,3 mill kr (halvårseffekt).

Beregningsgrunnlaget for rentekompensasjon er kostnadene for de enkelte prosjektene, avgrenset opp til fylkeskommunens investeringsramme. Kompensasjonen utgjør renter beregnet på grunnlag av et serielån i Husbanken med 20 års løpetid, inklusiv 5 års avdragsfri periode, og med gjeldende flytende rente.

Søknadsfrist for 2010 er 15. desember 2009, mens frist for senere år er 1. juli året før budsjettåret. Med slike frister, må søknaden basere seg på langtidsplaner og ettersendelse av fylkestingsvedtak i desember. Tiltakene skal være vedtatt av fylkestinget og inngå i handlingsprogrammer eller tydelig fremgå av underlagsdokument til budsjettvedtak.

Fremtidig økte kostnader for nytt vegansvar

Fylkesrådmannen er kjent med at dagens funksjonskontrakter for vedlikehold av de overtatte fylkesveiene er til dels underpriset ifht reelle kostnader. Når kontraktene skal fornyes, vil dette sannsynligvis medføre en betydelig kostnadsøkning i nær fremtid. Dette er det ikke tatt høyde for i statens finansieringsopplegg.

Tilsvarende forhold kan også være tilfelle for ferjedriften.

4. DRIFTSBUDSJETTET

HOVEDOVERSIKT

Fylkesrådmannens forslag til handlingsprogram tar utgangspunkt i de rammene som fylkestinget vedtok i juni 2009 i forbindelse med Regjeringens fremleggelse av Kommuneproposisjonen 2010. Oversikten viser hvilke endringer som er innarbeidet i driftsbudsjettet for 2010 i forhold til justerte rammer vedtatt av fylkestinget i juni.

(Beløp i mill kr - faste 2010-priser)	Regnskap 2008	Årsbud. (justert) 2009	Ramme (pr. juni 08) 2010	Endr. 2010	Statsbud. endringer 2010	Lønns- og priskomp. 2010	Forslag til ramme for 2010
Fylkesskatt	1084,0	1100,1	1085,4	67,3			1152,7
Ref. invest.mva (overf. invest.budsjett)	39,7	57,2	51,5	-2,4			49,0
Vedlikeholdstiltak, St.prp. nr. 37		42,5					
Ramme nye fylkesveger inkl vekst - drift + invest			169,0	109,2			278,2
Rammetilskudd	627,1	694,9	714,6	1,6			716,3
SUM DRIFTSINNTEKTER	1750,8	1894,6	2020,5	175,7	0,0	0,0	2196,2
<i>Netto driftsutgifter 1)</i>							
Sentraladministrasjon - fellesutgifter	113,5	133,8	103,2	3,8	0,0	3,1	110,1
Utdanning	1091,3	1155,4	1104,7	21,1	21,3	33,7	1180,8
Tannhelseforetak	76,2	85,5	84,5	2,0	0,0	2,6	89,1
Utviklingsavdelingen	104,3	164,7	118,4	-11,6	1,9	3,6	112,3
Samferdsel							
Avdeling			0,0	16,6	5,4	0,0	22,0
Kollektivtransport	221,6	229,7	227,2	6,5	0,0	7,0	240,7
Fylkesveger - gamle	99,6	84,1	74,95	30,0	0,0	2,3	107,3
Fylkesveger - nye inkl ferje			169,0	0,0	-32,3	0,0	136,7
NETTO DRIFTSUTGIFTER	1706,5	1853,2	1881,9	68,4	-3,7	52,4	1999,0
Renteutgifter	56,7	47,4	71,3	-15,3			56,0
Renteinntekter	18,6	6,6	13,5	-4,5			9,0
Renterefusjon skoleanlegg	9,2	7,0	9,0	-4,5			4,5
Renterefusjon fylkesveger				1,3			1,3
Aksjeutbytte Vardar AS	15,0	60,8	43,0	0,0			43,0
Salg av kraft	1,2	2,0	2,0	0,0			2,0
Renter Vardar AS	26,6	15,1	14,4	2,6			16,9
Utviklingsmidler fra Vardar AS	10,4	6,8	6,8	1,2			8,0
Avdrag	36,7	39,2	45,7	0,2			45,8
Avdrag elevpc'er	11,4	11,6	9,3	-0,5			8,9
NETTO DRIFTSUTG. INKL FINANS	1730,3	1853,1	1919,5	56,8	-3,7	52,4	2025,0
Motpost avskrivninger	82,6						
NETTO DRIFTSRESULTAT	103,1	41,5	101,0	118,9	3,7	-52,4	171,2
Netto endr. driftsfond (+ red., - øk.)	-10,3	-15,2	3,0	-2,5			0,6
Avsatt realvekst							
Interne finansieringstransaksjoner	0,9	-2,5	0,0				0,0
Overført fra året før	49,3	107,7	0,0				0,0
RESULTAT FØR INVESTERING	143,0	131,5	104,1	116,4	3,7	-52,4	171,8
Overført til investeringsregnskapet *)	35,3	131,5	74,4	-25,4			49,0
Nye fylkesveger - overf til investering	0,0		0,0	122,8			122,8
IKKE DISPONERT	107,7	0,0	29,6	19,1	3,7	-52,4	0,0

*) Egenkapitalandel i investering 46,2 %
 Nto driftsresultat i % av frie inntekter 7,8 %
 Korrigert nto driftsresultat i % av frie inntekter (ex investeringsmidler nye veger) 2,9 %
 Andel invest.mva overført til investeringsbudsjett 100 %

Driftsfond 31.12 2) 60,7 55,9 52,8 55,3
 Beregnet realvekst 2011-2013
 Vedlikeholdsfond 31.12 2,5 2,5 2,5

1) 2008-tall er inkl avskrivninger på sektorene.

2) Buffer for usikkerhet ved utbytte fra Vardar AS og reserve mot økonomisk svikt med mer.

Kommentarer til hovedoversikten

Endringer 2010

Kolonnen viser hvilke endringer som er gjort i sektorrammene som følge av nye tiltak og prioriteringer eller tekniske korreksjoner. Endringene er nærmere beskrevet i de respektive sektorplanene i kapittel 7.

Statsbudsjett - endringer

Kolonnen korrigerer for endringer i henhold til Regjeringens forslag til statsbudsjett. Endringene er nærmere beskrevet foran i eget kapittel om inntektssystemet.

Lønns-, pris- og andre budsjettforutsetninger

Alle sektorer er gitt lønns- og priskompensasjon med en deflator på 3,1%. Det er så justert for fremtidig innkjøpsbesparelser ved at priskomponenten er redusert med 0,1%. Besparelsen benyttes til å iverksette prosjektet "Bedre innkjøp" som over tid skal gi betydelig rimeligere anskaffelseskostnader.

Øvrige forutsetninger for 2010:

Kommunal deflator	3,1 %
Lønnsvekst	3,5 %
Prisvekst	2,4 %
Bedre innkjøp	-0,1 %

Arbeidsgiveravgift	14,1 %
--------------------	--------

<u>Arbeidsgivers andel av pensjonspremie:</u>	
Buskerud fylkeskommunale pensjonskasse, ansatte *)	14 % + 1,4 % (AFP)
Statens pensjonskasse	14,18 %

<u>Rentesatser:</u>	
Innskudd	3,0 %
Lån	3,50 %

*) Eksklusiv reguleringspremie for 2010, inklusiv økt premie for K2005 (økt levealderkostnad).

Forslag til rammer for 2010

Kolonnen viser fylkesrådmannens forslag til driftsbudsjett for 2010. Forslaget gir et resultat før investeringer på 171,8 mill kr. Netto driftsresultat er 171,2 mill kr (7,8 %). Resultatgrad dersom investeringsmidler til nye fylkesveger hadde vært inntekstført i investeringer, er 2,9 % som er sammenliknbart med tidligere år. En korrigert resultatgrad på 3% eller bedre er ett av kjennetegnene på en sunn og robust økonomi.

Et godt netto driftsresultat i perioden skyldes bl.a:

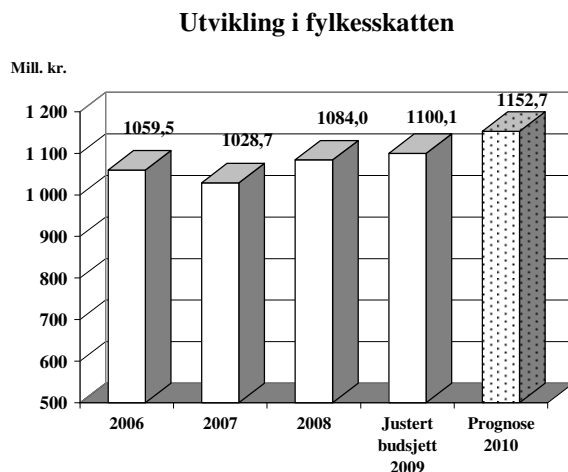
- Investeringsmidler til nye fylkesveger inntekstføres i driften med overføring til investeringsbudsjettet.
- Fylkesrådmannen har lagt inn 0,5% realvekst på frie inntekter fom 2011. Veksten er ikke disponert og må ses i sammenheng med de betydelige investeringsplaner som er

lagt til grunn i budsjettet. Endelig vekst avhenger av regjeringens satsing på kommuneøkonomien i fremtiden.

- Ifht regelverket skal all investeringsmoms inntektsføres i driftsregnskapet frem til 2013 og med økende grad overføres til investeringsregnskapet. Dette gir betydelig bidrag til netto driftsresultat. Fom 2014 skal all investeringsmoms inntektsføres direkte i investeringsregnskapet. I forslag til handlingsprogram blir all investeringsmoms overført til investeringsbudsjettet. Det gjelder egne retningslinjer for overføringen.

DRIFTSINNTEKTER

FYLKESSKATT

Basert på Regjeringens vekstforutsetninger anslår fylkesrådmannen skatteinntekten i 2010 til ca 1153 mill kr. Det er lagt inn en realvekst på de frie inntekter fom 2011 på 0,5%.

Skatteveksten i 2010 er beregnet fra nivå i Revidert nasjonalbudsjett 2009. Skattøret holdes uendret på 2,65% i 2010.

Hvis skatteveksten for fylkeskommunene endres med +/- ett prosentpoeng, vil dette utgjøre ca +/- 11 mill kr på de frie inntekter for Buskerud fylkeskommune.

SEKTORINNTEKTER

Av fylkeskommunens totale brutto driftsinntekter ekskl. renter på 2,5 mrd kr, disponerer sektorene store beløp i øremerkede tilskudd og andre inntekter.

(mill. kr.)

	Forslag til budsjett 2010
Sentraladministrasjonen	15,5
Utdanning	36,8
Tannhelseforetak 1)	0,0
Utviklingsavdelingen	76,8
Samferdsel - kollektivtransport	2,1
Fylkesveger 2)	0,0
Totalt	131,2

- 1) I fylkeskommunens budsjett/regnskap føres kun et netto overføringsbeløp til foretaket, mens inntektene vises i foretakets eget regnskap.
2) Vegvesenet disponerer mva-refusjoner

FINANSINNTEKTER

I tabellen gis en oppstilling over de viktigste finansinntekter som Buskerud fylkeskommune budsjetterer med i 2010. Det er benyttet en budsjettrente på 3% for ordinære renteinntekter, mens renten på ansvarlig lån til Vardar AS er anslått til 5,3% for 2010 (fastsettes 2.1.2010).

(mill. kr.)

Inntektstype	Forslag til budsjett 2010
Renteinntekter	9,0
Statlig renterefusjon for inv. i skoleanlegg	4,5
Statlig renterefusjon for inv. i veg	1,3
Salg av kraft (Ramfoss)	2,0
Renteinntekter på ansvarlig lån hos Vardar AS	16,9
Aksjeutbytte Vardar AS	43,0
Utviklingsmidler fra Vardar AS	8,0
Totalt	84,7

MOMSREFUSJON (INVESTERING)

Iht regelverket skal all investeringsmoms inntektsføres i driftsregnskapet frem til 2013 og med økende grad (20%, 40%, 60%, 80%) overføres til investeringsregnskapet. Fom 2014 skal all investeringsmoms inntektsføres direkte i investeringsregnskapet. I perioden 2010-2013 vil

den overførte momsen (minimumskravet) være unntatt fra strykingsbestemmelsene ved regnskapsunderskudd. Fylkesrådmannen har foreslått all investeringsmoms overført fra 2010.

DRIFTSFOND

Fylkesrådmannen budsjetterer med et driftsfond på 55,3 mill kr i 2010 (nivået vil kunne avhenge av endelig skatteinntang 2009) som en buffer for å takle usikkerhet og endringer, herunder negative svingninger i utbytte fra Vardar AS.

5. INVESTERINGSPROGRAMMET

Generelt

Fylkesrådmannen viser til investeringsstrategien for skolebygg som ble vedtatt av fylkestinget i sak 35/06 20.06.06. I 2006 ble det anslått at planen kunne gjennomføres innenfor en ramme på godt under 1 mrd kr. Etter hvert som detaljene i de enkelte prosjekt blir klarlagt, er det helt klart at kostnadsnivået i planen er vesentlig undervurdert. Det er i hovedsak ikke tatt hensyn til kostnader forbundet med annen infrastruktur, f.eks veger, gangveier og kollektivtrafikk. I tillegg har noen enkeltprosjekter blitt vesentlig dyrere enn forutsatt, og det har også dukket opp nye behov som ikke var omtalt/prioritert i planen.

En gjennomføring av fylkestingets nåværende investeringsstrategi vil medføre en kostnad for fylkeskommunen på over 2 mrd kr (inkl allerede ferdig og igangsatte prosjekter). Dette vil ikke være mulig innenfor en bærekraftig økonomi. Fylkesrådmannen anbefaler derfor at strategien revideres innenfor de økonomiske rammer vi nå ser for oss. I investeringsbudsjettet er de aktuelle prosjekter som bør inngå i en revisjon, satt i parentes med kostnadsanslag. Noen kostnadsanslag er svært usikre, eksempelvis Ringerike og enkelte presserende rehabiliteringsoppgaver ved eksisterende skoler.

Det er i investeringsbudsjettet ført opp anbefalt maksimumsramme for nye skole- og vegprosjekter. Fra 2014/2015 må årlig investeringsnivå tas betraktelig ned og tilpasses økonomisk vekst.

Fylkesrådmannen anbefaler at fylkestinget ber hovedutvalget for utdanning revidere investeringsstrategien med behandling i fylkestinget senest i april 2010.

Vedlikehold

I 2009 er det gjennomført vedlikehold og mindre ombygginger og rehabiliteringer for over 70 mill kr (ref statlig tiltakspakke). Dette har bedret kvaliteten på våre skolebygg vesentlig. Fylkesrådmannen foreslår derfor at avsetning for vedlikehold og mindre ombygginger og rehabiliteringer føres tilbake til 2008-nivå.

Diverse ombygginger

Beløpet på 9 mill kr brukes i hovedsak til oppgradering av brannvern (brannvarslingsanlegg, sikre rømningsveier, brannetting av bygg), innbruddssikring (i hovedsak alarmsystemer), tetting av vinduer og tak, utskifting av tekniske anlegg (i hovedsak ventilasjon) samt noe ombygging/tilbygg for å tilpasse skolebygningene til undervisningen.

Energiøkonomisering og klimatiltak

Det vises til ny energi- og klimahandlingsplan 2030 som behandles av fylkestinget i desember 2009. For våre bygninger arbeides det for tiden med overgang til mer miljøvennlig oppvarming.

De fysiske arbeidene med fjernvarmeanlegg på Stoppen/Høvik som er et samarbeidsprosjekt med Lier kommune, er kommet i gang og skal være i drift fra 1.1.2010. Anlegget vil føre til en total reduksjon av CO²-utslipp med ca 1500 tonn/året, hvorav fylkeskommunens andel er ca 500 tonn/året.

Det arbeides videre med nye varmeplaner, inkl installering av fjernvarme for Kongsberg vgs, Åssiden vgs og fylkeshuset. Fylkesrådmannen mener disse 3 anleggene kan stå ferdige i løpet av planperioden.

Det arbeides også med en mulig etablering av en felles varmesentral sammen med Røyken kommune, som er basert på fornybar energikilde, for Røyken vgs, Røyken ungdomsskole og idrettshall. Et slikt prosjekt vil også innebære konvertering til vannbåren varme i hus A på Røyken vgs.

Fylkesrådmannen deltar i prosjektene så langt det er mulig og stiller krav til utbyggerne om miljøvennlige løsninger før de får lov til å levere varme til fylkeskommunale bygg.

PROSJEKTOMTALE

(jfr. hovedoversikt for investeringsprogrammet side 4)

Fellesprosjekter

IKT – felles infrastruktur

Midlene innenfor investeringsposten «IKT felles infrastruktur» er i hovedsak planlagt brukt til følgende:

- Teknisk infrastruktur og sikkerhet
- Oppgradering lønns- og personalsystem
- Felles inngang til fylkeskommunens systemer
- Integrasjonstiltak mellom systemer
- Tiltak i sentraladministrasjonen (sluttbrukerutstyr)
- Andre nødvendige tiltak som oppstår i perioden.

Utdanningssektoren

Påbegynte prosjekter

Utdanningssektoren - utstyr IKT

Midlene på investeringsposten er i hovedsak planlagt brukt til følgende:

- Servere og lagerkapasitet, spesielt for elevbruk
- Felles identitetspålogging og portal for elever
- Teknisk infrastruktur, økt kapasitet og stabilitet i nettverk (både kablet og trådløst)
- Pc-er for lærere

Elev-pc-er

Det er satt av midler til å videreføre ordningen med bærbar pc for alle elever i videregående skoler.

Inneklima

I 2009-2010 prioriteres nytt inneklimaanlegg i blokk B og C på Røyken vgs. Dette har en kostnadsramme på ca 24 mill kr. Varmesystemet i disse to blokkene vil også bli konvertert til vannbåren varme.

Etter Røyken er de neste to prioriterte større prosjektene Åssiden – Hus A og Kongsberg vgs – Flåtaløkka. Det vises til tekst nedenfor om disse 2 prosjektene.

Drammen vgs - samlokalisering

Det vises til ft-sak 8/09 hvor fylkestinget vedtok forprosjektet.

Entreprenene er ute på anbud når dette handlingsprogram legges frem. Anbudene vil bli avgjort i januar (i fylkesutvalget), og arbeidene er planlagt å starte i månedsskiftet januar/februar 2010.

Byggebudsjettet er økt med 25 mill kr (10%) til 275 mill kr etter at detaljprosjektet er ferdig. Dette skyldes i hovedsak økt omfang og kostnader til VVS-anlegg. Det er i detaljprosjektet nå lagt inn fullsprinkling av skolen etter brannsikringskrav. Videre har kostnadene til bygningsmessige arbeider, utendørsanlegg og byggelånsrenter økt noe.

Nytt bygg for bygg- og anleggsteknikk – Rosthaug vgs avd Buskerud (Bonnabygget)

Fullføring av tidligere vedtak. Prosjektet ser ut til å holde både tidsplan og økonomiplan med ferdigstillelse april 2010.

Nye prosjekter

Som nevnt over mener fylkesrådmannen at nåværende investeringsstrategi ikke kan gjennomføres innenfor en bærekraftig økonomi da planen er anslått å bli over dobbelt så dyr som opprinnelig antatt. Uten å ta stilling til konsekvensene av en nødvendig revidering, angis her beskrivelse av de aktuelle prosjektene med kostnad og gjennomføringstid. I investeringsbudsjettet er disse prosjektene ført opp i parentes. De inngår ikke i beregnet nivå på finanskostnader og gjeld. Fylkesrådmannen har i stedet beregnet anbefalt maksimal ramme for nye skole- og veginvesteringer. Det er for flere av prosjektene ikke gjennomført skisseprosjekt, men kun estimert kostnader. Kostnadstallene her er dermed meget usikre.

Videregående skole på Hurum

Fylkesrådmannen viser til egen sak i fylkestinget i oktober (061/09).

Brutto budsjettbehov er 330 mill kr, hvorav 22,5 mill kr er bevilget tidligere. Behov 2010: 17,5 mill kr, 2011: 130 mill kr, 2012: 150 mill kr og 2013: 10 mill kr.

Leieinntekter er anslått å kunne betjene lån på ca 44 mill kr.

Ringerike/Hønefoss - Samlokalisering

Planforslaget er oversendt Ringerike kommune slik at det formelle arbeidet med reguleringsplanen kan begynne. Prosjektet er av slik størrelse at det også må lages konsekvensutredning (KU) etter plan- og bygningsloven. Dette arbeidet pågår.

Planforslaget viser at en av hovedutfordringene vil være trafikkavvikling. Det vil sannsynligvis være behov for omfattende investeringer i infrastruktur før en samlokalisert skole kan stå ferdig i Osloveien.

Bl.a. nevnes:

- Mulig etablering av 4-feltsvei i Osloveien (Rv 35)
- Ny gangbro over elven til idrettsanlegg i Schjongslund
- Utbedring av gangforbindelse på eksisterende bro til sentrum, alternativt ny bro
- Planfri gang- og sykkelkryssing av Osloveien. Antas utført som undergang
- Buss-stopp må etableres i både nordgående og sydgående retning
- Utbedring av kryss / nytt kryss Osloveien – Alf Westerns gate
- Utbedring av kryss / nytt kryss Osloveien – Harald Hardrådes gate (allerede regulert som del av reguleringsplan for Benterud)
- Utbedring av Eikliveien for atkomst til ny skole
- Generell oppgradering av gang- og sykkelveier til området.
- Medfølgende omlegging av vann, avløp, fjernvarme m.m.

Planforslaget viser også at det vil bli en utfordring å få tilstrekkelig plass på tomten til en samlokalisert skole. Det må aksepteres en kraftig fortettet utbygging av tomten med en noe høyere bygningsmasse enn i dag. Parkeringsarealer er også en utfordring.

Det er for tidlig å si noe sikkert om kostnadene for en samlokalisert skole hvor disse problemstillingene er løst. Foreløpige anslag viser et kostnadsbehov på 1 til 1,3 milliard kroner, avhengig av omfanget på infrastrukturinvesteringer. Reguleringsplan forventes vedtatt i kommunen sent i 2010, med forbehold om eventuelle innsigelser. En anslått tidsplan som tar høyde for infrastrukturendringer, medfører byggestart tidligst i 2013/2014 med ferdigstilling i 2016.

Det er i handlingsprogrammet skissert et kostnadsbehov basert på fylkestingets vedtak i handlingsprogrammet 2009 – 2012.

Hønefoss vgs – Sentrum (sanering og nybygg)

Arbeidsmiljøutvalget på Hønefoss vgs har fattet vedtak hvor de ber om snarlig utbedring av bygningen "Sentrum" da bygningen er i så dårlig forfatning at den skaper helseproblemer for ansatte og elever. Fylkesrådmannen ser at bygningen er i dårlig forfatning. Revideringen av investeringsstrategien må si noe hvor raskt tiltak må iverksettes og i hvilket omfang. Alternative løsninger må utredes; oppgradering av nåværende bygg eller bygging av erstatningsbygg. Bygget er på ca 1200 m² og et nybygg er estimert til ca 36 mill kr.

Hønefoss/Ringerike vgs – Delt løsning

Fylkestinget har i sak 54/09 bedt om at delt løsning også utredes i konsekvensutredning for Hønefoss vgs – Samlokalisering.

Et skisseprosjekt estimerer en kostnad for "Delt løsning" på ca 775 mill kr (eks Risesletta), hvorav ca 425 mill kr på Hønefoss vgs (inkl ny "Sentrum") og ca 350 mill kr på Ringerike vgs.

En revidering av investeringsstrategien må avklare rekkefølgen for utbygging ved en eventuell delt løsning.

St. Hallvard vgs – Musikk, dans og drama

Fylkestinget har i investeringsstrategien bedt om at dans på St. Hallvard vgs får tilrettelagt bedre undervisningslokaler. Fylkesrådmannen har vurdert følgende alternativer:

- Samarbeid med Lier kommune om lokaler i ny ungdomsskole. Dette ble uaktuelt av ulike årsaker.
- Forhandlet om et tilbygg på St. Hallvardhallen spesialtilpasset behovene til dans. Dette er vurdert til å være for kostbart.
- Kjøpe gamle Stoppen ungdomsskole som fraflyttes sommeren 2010. Dette synes uaktuelt pga av planene om å bygge ny skole i Hurum.
- Fylkeskommunen er i dialog med Lier kommune om leie av spesialtilpassede lokaler i gamle Stoppen ungdomsskole.
- Vurdert et tilbygg på egen skole. Tilgjengelig tomt på St.Hallvard er for liten, men et bygg kan eventuelt reises på tomten til Lier vgs.

Fylkesrådmannens foreløpige vurdering er at det vil være mest økonomisk fordelaktig å bygge et eget bygg hvis dette lar seg gjøre innenfor investeringsrammen, eller finne andre billigere løsninger enn de som nå foreligger. På tomten til St. Hallvard vgs må det eventuelt søkes dispensasjon fra gjeldende reguleringsbestemmelser grunnet for lite tomteareal. Det er imidlertid stor nok plass på tomten til Lier vgs. Skolen sliter med nåværende arbeidsforhold. I investeringsstrategien ba fylkestinget kun om en løsning for dans. Det har i ettertid også blitt påvist stort behov for ny løsning for musikkundervisning, spesielt lydisolerte klasserom for praktisk undervisning. Beregnet behov er opp mot 2200 m². Estimert kvadratmeterpris på 30.000 kr/m² som gir en prosjektkostnad på ca 66 mill kr. Estimert tidsramme (plan- og byggetid) er minimum 18-20 måneder.

Åssiden vgs – hus A

Berskaughallen vil stå ferdig sent i 2009. Det vil da bli ledig lokaler i Hus A som i dag brukes til gymnastikksaler. I tillegg har bygningen mangelfullt ventilasjonsanlegg. En ombygging kan frigjøre arealer til nye klasserom, kantine, bibliotek m.v., samt føre til vesentlig bedre inneklima. Det er utarbeidet skisseprosjekt som viser en prosjektkostnad på ca 65 mill kr. Estimert tidsramme er 18-20 måneder. Uten ombygging vil det likevel være behov for utbedring av inneklima.

Kongsberg vgs - Flåtaløkka

Bygningen "Flåtaløkka" er fra midten av 60-tallet, og det er nødvendig med bl.a. nytt ventilasjonsanlegg og asbestsanering. Asbestsaneringen vil også medføre utskifting av alle radiatorer. I tillegg er det behov for en generell oppussing av hele bygningen, etterisolering, rehabilitering av fasade samt oppgradering av elektriske anlegg. Kostnader til ventilasjonsanlegg, asbestsanering samt nye radiatorer er beregnet til ca 20 mill kr. De andre punktene er estimert til opp mot 20 mill kr, til sammen opp mot 40 mill kr. Estimert tidsramme er 20-24 måneder.

Tannhelse

Fylkesrådmannen foreslår å opprettholde bevilgningene for utstyr/IT/investeringer for tannhelseforetaket. Styret i tannhelseforetaket får fullmakt til å disponere disse midlene til de nevnte behov selv.

Beløpet er økt til 4 mill kr grunnet prisstigning.

Fylkesveger

Det vises til omtale av fylkesveger i eget kapittel om samferdsel. Investeringsrammene er basert på de statlige overføringene samt at det er lagt opp til å utnytte den nye rentekompensasjonsordningen.

I tillegg er det ført opp en linje for eventuelle nye veginvesteringer utover statlige overføringer (ikke tallfestet) i parentes under angitt totalramme for nye prosjekter (under skoleinvesteringer).

Det vises for øvrig til fylkesvegplanene som legges frem for fylkestinget i desember.

Salg av eiendommer

I premissene for investeringsstrategien er salg av Hønefoss vgs og Strømsø vgs en integrert del av finansieringen av henholdsvis ny skole Ringerike og Marienlyst. Skolene må være i full drift frem til nybyggene står ferdig. Det budsjetteres med salg av Strømsø i 2011, men salget av Hønefoss vgs vil eventuelt komme utenfor denne handlingsprogramperioden.

Fylkeskommunen har også noen tomter som kan selges, men omstendighetene rundt salgsmuligheten er såpass usikre at fylkesrådmannen ikke vil sette opp noe budsjett.

Tomter som kan være aktuelt å selge i perioden, er bl.a.:

- Konnerudkollen i Drammen
- Linnesvollen i Lier
- Damåsen i Lier

Kryssløsningen for Ny RV 23 Dagslett – Linneslia og E18 – Kjellstad forventes å beslaglegge deler av fylkeskommunens tomt på Linnesvollen i Lier. Reguleringsplanen er fortsatt til behandling. Fylkesrådmannen er derfor beredt å gå i forhandlinger med Statens vegvesen om konsekvenser av dette.

Etter sykehusreformen beholdt fylkeskommunen en 4-mannsbolig ved Lier sykehus, Ottar Lingjerdes vei 4. Sykehuset hadde bruksrett på eiendommen, som nå er opphørt. Boligen trenger omfattende utvending vedlikehold. Fylkesrådmannen foreslår at boligen selges, da han ikke ser at fylkeskommunen har bruk for eiendommen.

Salg av Ramfoss Kraftlag

Det er inngått avtale om salg av fylkeskommunens andel av Ramfoss Kraftlag til kommunene Krødsherad, Modum og Sigdal med forutsatt gjennomføring innen 31.12.2009. Gjennomføring av avtalen betinger at transaksjonen lar seg gjennomføre uten skattebelastning. Det er søkt Finansdepartementet om skattelempe. Svar forventes i løpet av året. Salgssum fra

evt salg bør gå til nedbetaling av gjeld siden gjelden økte da kjøpet måtte finansieres på permanent basis.

VKT – Refusjon av innskutt aksjekapital

Fylkestinget har vedtatt at Buskerud fylkeskommune trekker seg ut av Vestviken Kollektivtrafikk AS. Dette kan sannsynligvis skje med full virkning fra 30.06.2010. Det forhandles om oppgjørsv verdier utover innskutt aksjekapital.

Risiko/usikkerhet

Kostnader i investeringsprogrammet er i 2010-kroner. For prosjekter som er igangsatt/igangsettes i 2010 er det beregnet reserve for prisstigning i byggeperioden. Prosjekter som har planlagt byggestart i 2011 eller senere, må prisjusteres når endelig byggebudsjett foreligger. Noen prosjekter er basert på anbud, andre er basert på prognoser. Tallene er derfor beheftet med forskjellig usikkerhetsnivå.

Ut fra ønsket om sikre kalkyler burde alle kostnader baseres på detaljprosjekt og anbud. Konsulenthonorarer for å gjennomføre dette utgjør imidlertid ca 10 % av investeringen. Det er ønskelig med en mer smidig behandling, hvor det på grunnlag av en grov kostnadsantakelse vurderes om det er økonomisk mulig og politisk interesse for å gjennomføre prosjektet. Når forprosjektet er utarbeidet og kalkylene er mer sikre, kan det tas endelig stilling til prosjektet.

Størst usikkerhet er forbundet med om- og tilbygg. Mange av fylkeskommunens bygninger er bygd på 60-70 tallet. Selv om bygningene er i en relativ god forfatning, så kan de ha en del svakheter i forhold til nyere byggeforskrifter, spesielt innen brannvern, ventilasjon og tilgjengelighet for handikappede. Ved større ombygginger kan brannvesen, arbeidstilsyn og andre vedta pålegg om at bygningen skal oppgraderes til dagens byggeforskrifter. Slike pålegg kan lett medføre ekstrakostnader på flere titalls millioner kroner. Eldre bygg har også ofte en annen funksjonalitet enn det vi krever av nyere bygg, noe som kan føre til at ombyggingskostnader blir uforholdsmessig høye når byggene skal tilpasses ny pedagogikk og nye læremetoder.

Hovedprinsipper for kalkylemetoder og usikkerhet i et byggeprosjekt kan beskrives på følgende måte:

Programmering Denne fasen koster ca 2% av totalbudsjett	Virksomhetens rombehov og spesielle krav avklares. Det utarbeides enkle skisser og tekniske krav spesifiseres Ved ombygging vil det for mange bygg kunne komme store pålegg om ekstra arbeider som skaper unormal høy usikkerhet ved kostnadsberegningen.	Kostnader antas utfra kvadratmeterpriser for tilsvarende typer bygg. Usikkerhet nybygg ± 30% Usikkerhet ombygg ± 50%
Prosjektering Forprosjekt	Det utarbeides plantegninger og systembeskrivelser	Kostnadsoverslag basert på kvadratmeterpriser pr fag. Usikkerhet ± 15%
Detaljprosjekt	Det utarbeides detaljtegninger og anbudsdokumenter	Anbud fra entreprenør. Usikkerhet ± 5%

6. FINANSIELL UTVIKLING

Vedlagt følger revidert finansreglement etter ny forskrift av 9. juni 2009. Det vises til høringsuttalelser i fylkesutvalget i sak 93/08. Buskerud fylkeskommune har fulgt en praksis på området som har medført kun mindre korreksjoner i gjeldende reglement. Endringene er hovedsakelig under kapittel 5 som omhandler rapportering og kontroll. Korreksjonene er i fet kursiv. Buskerud Kommunerevisjon har avgitt positiv uttalelse.

STATUS

Tabellen nedenfor viser noen KOSTRA nøkkeltall for Buskerud fylkeskommune sammenlignet med Vestfold og Telemark fylkeskommuner samt landet u/Oslo.

KOSTRA-tall	Buskerud					Vestfold	Telemark	Landet u/Oslo
	Budsjett		2008	2007	2006	2008	2008	2008
	2010	2009						
Rente- og avdragsutg. i % av bto. dr.innt.	4,3 %	5,7 %	4,9 %	4,6 %	4,2 %	4,8 %	5,5 %	5,0 %
Avdragsprofil (avdrag/gjeld)	3,7 %	3,8 %	4,3 %	4,0 %	3,4 %	2,5 %	3,0 %	4,2 %
Langsiktig gjeld i % av bto. dr.inntekter	56,9 %	59,1 %	51,9 %	51,8 %	55,2 %	74,6 %	65,6 %	52,3 %
Bto. langsiktig gjeld per innbygger	kr 5 765	kr 5 019	kr 4 376	kr 4 160	kr 4 173	kr 6 441	kr 6 951	kr 5 436

Vi ser av tabellen ovenfor at Buskerud fylkeskommunes rente- og avdragsutgifter i % av brutto driftsinntekter er redusert fra 2009, samt at brutto langsiktig gjeld per innbygger har økt fra budsjett 2009. Årsaken er at investeringene er høyere, og dette påvirker igjen renter og avdrag.

LÅNEGJELD

Pr. 31.12.09 har Buskerud fylkeskommune 1 279,4 mill kr i gjeld. Se tabellen nedenfor.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
GJELD 1/1	1 074 088 561	1 114 290 512	1 279 401 982	1 481 927 511	1 733 704 121	1 983 697 121
Nye lån	142 000 000	231 075 000	257 268 000	311 610 000	318 590 000	318 590 000
Avdragsfond		15 213 951	0	0	0	0
Avdrag	36 717 029	39 161 659	45 842 471	53 133 390	62 197 000	71 197 000
Ekstraord avdrag	53 658 000					
Avdrag elevpc	11 423 020	11 587 920	8 900 000	6 700 000	6 400 000	6 600 000
Gjeld 31/12 *)	1 114 290 512	1 279 401 982	1 481 927 511	1 733 704 121	1 983 697 121	2 224 490 121

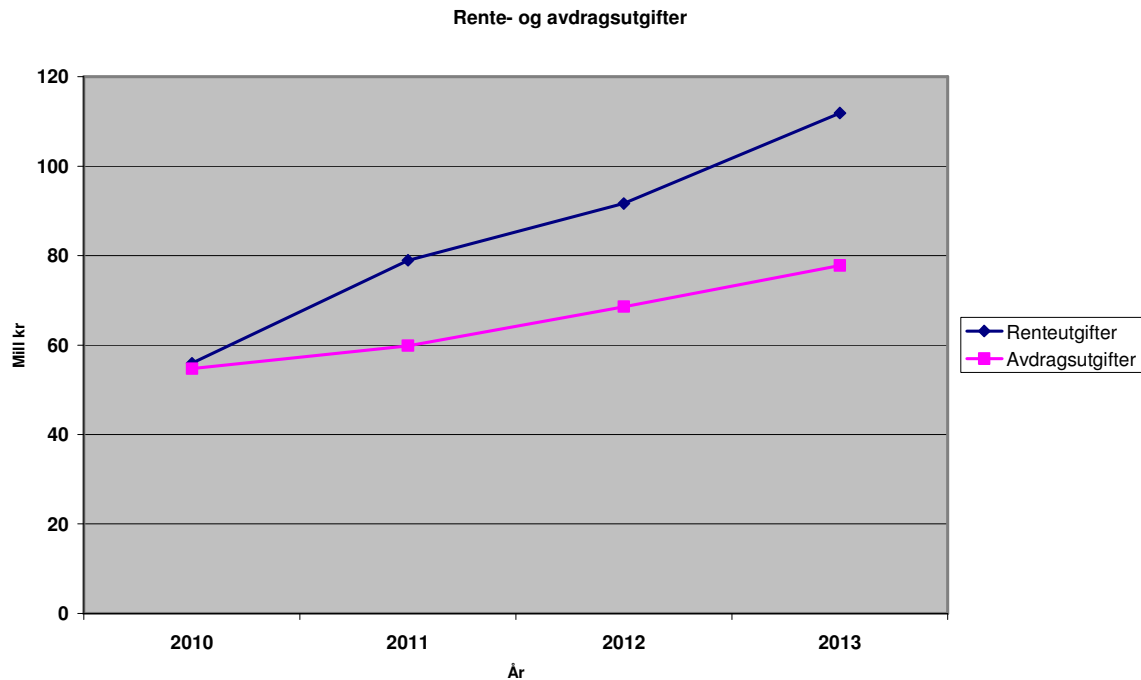
* I gjelden er det 6 mill kr. til forskuttering, denne er ikke rentebærende.

Lånegjelden vil øke vesentlig i langtidsperioden, i hovedsak grunnet strukturplanen for utbedring av skolebygg.

RENTER OG AVDRAG

Rente- og avdragsutgifter

Renteutgiften i 2010 er beregnet til 56 mill kr og forventes å stige til ca 112 mill kr frem mot 2013, som følge av økt gjeldsbelastning. Avdragene vil også øke, men i noe saktere tempo.

I handlingsprogrammet er det på nye lån lagt til grunn 3,5 % rente i 2010, økende til 5,5 % i slutten av perioden. Denne renten er også beregnet for eksisterende lån etter at rentebindingsavtalen har utløpt. Ca 40 % av låneporteføljen er rentebundet ved inngangen til 2010, men to av disse avtalene opphører i løpet av handlingsplanperioden. For å oppfylle kravet i finansreglementet vil det bli inngått nye rentesikringsavtaler i perioden.

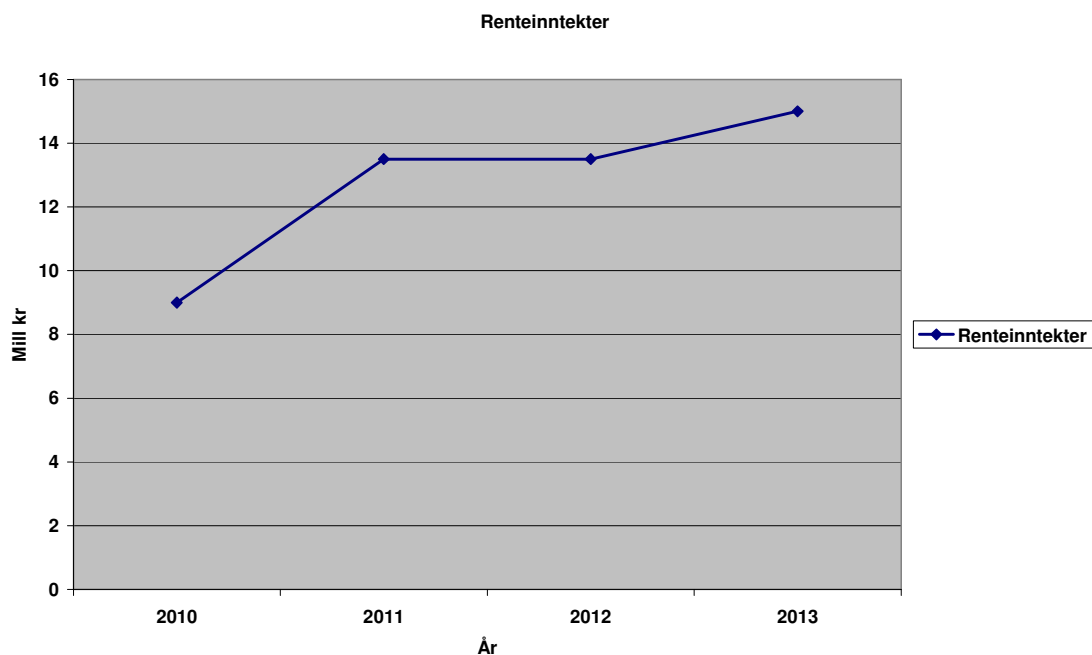
Utviklingen i rentemarkedet vil avhenge spesielt av utvikling i den generelle økonomien. Jo større økning det blir i den økonomiske aktiviteten, jo høyere rentenivå forventer fylkesrådmannen. Norges Bank har antydnet at det kan komme flere renteøkninger utover i 2010, dette anser fylkesrådmannen som veldig sannsynlig da rentenivået er på historisk lavt nivå. Styringsrenten var på 1,25 % pr. 2 tertial 2009.

Som vi ser av figuren ovenfor, vil avdragskostnadene øke fra ca 55 mill kr i 2010 til over 78 mill kr i 2013. Årsaken til denne økningen er den økte investeringstakten i planperioden, samt at det er lagt inn 92 mill kr til lån vedrørende fylkesveier. Rentekostnadene vil bli dekket av rentekompensasjonsordningen for trafikktiltak. Avdragene vil bli kompensert ved trekk i rammen til fylkesveier.

Avdragene tilfredsstiller kommunelovens krav til minimumsavdrag. Inkludert i disse avdragskostnadene er avdrag av elev-pc ordningen.

Renteinntekter

Det forutsettes renteinntekter av i gjennomsnitt 200 mill kr innestående på fylkeskommunens konsernkonto til en rente på hhv 3 % i 2010, 4,5 % i 2011 og 2012, samt 5 % i 2013. Fylkeskommunen har i tillegg ca 51,1 mill kr i pengemarkedsfondet DnB Nor Likviditet 20, og ca 51 mill kr i pengemarkedsfondet Pluss likviditet 11 fra Fondsforvaltning A/S. Det er budsjettert med en tilsvarende rente på disse plasseringene. Endringer i markedsrenten får umiddelbar virkning på renteinntektene. Budsjetterte renteinntekter i 2010 beløper seg til 9 mill kr, økende til 15 mill kr i 2013.

Renterefusjon skoleanlegg

Anslaget på renterefusjon i 2010 er basert på et investeringsnivå på 164 mill kr for den gamle ordningen samt 33 mill kr for ny ordning i 2009, deretter 22 mill kr pr. år i perioden. Det er lagt til grunn en rente på 2,8 % i 2010 økende til 5,5 %. Dette gir 4,5 mill kr i 2010, økende til 13 mill kr i slutten av perioden.

Renterefusjon fylkesveger mm

Staten gir renterefusjon på fylkesveier basert på et investeringsnivå på 92 mill kr. Det er lagt til grunn en rente på 2,8 % i 2010 økende til 5,5 % i 2013. Kompensasjonen utgjør ca 1,3 mill kr i 2010.

PENSJON

Siste forsikringstekniske beregning for Buskerud fylkeskommunale pensjonskasse (BFP) ble gjennomført pr. 31.12.08. Dekningsgraden for de påløpte forpliktelser var 100 % .

Den 1.10.09 ble Helse Sør Øst RHF skilt ut fra Buskerud fylkeskommunale pensjonskasse. Deretter ble det innbetalt 20 mill kr i egenkapital fra Buskerud fylkeskommune. Etter fisjonen er forvaltningskapitalen i Buskerud fylkeskommunale pensjonskasse redusert til ca 950 mill kr.

Som følge av den omtalte fisjonen, har det ”nye” BFP ikke vedtatt budsjettpremien for 2010, men etter samtale med pensjonskassens administrasjon har fylkesrådmannen fått oppgitt et estimat på 14 % i ordinær premie for 2010 (pluss 2 % medlemspremie). I tillegg kommer regning på årets reguleringspremie. K2005-kostnaden (pensjonistene blir eldre) er inkludert og hensyntatt i fylkesrådmannens budsjettforslag.

For Statens pensjonskasse er totalpremien fastsatt til 14,18 % (pluss 2 % medlemspremie).

Markedsvurdering av pensjonstjenester

I revidert handlingsprogram 2009 ba fylkestinget om at ”en samlet vurdering av pensjonskassen og ordningen vurderes i handlingsprogrammet 2010-2013”.

Fylkesrådmannen har igangsatt et arbeid med å vurdere markedet for pensjonstjenester. Dette innebærer en vurdering av om det kan være aktuelt å gjennomføre en anbudsrunde på pensjonstjenester. Arbeidet er i slutfasen, og fylkesrådmannen må komme tilbake til dette i fylkestinget i desember.

Håndtering av kontantkasser

Det er foretatt en vurdering av bruk av kontantkasser på skolene sett i lys av arbeidskrevende rutiner og krav til forsvarlig håndtering av kontanter. Regnskapssjefen har kommet frem til at kontantkassene foreløpig bør beholdes. Men det må påses at kassene kun benyttes i henhold til gjeldende ”retningslinjer for bruk av kontantkasser ved skoler”. Videre må det påses at alt som er mulig, faktureres gjennom fylkeskommunens fakturasystem. Det vil bli lagt til rette for bruk av elektronisk betalingshåndtering som vil kunne redusere kontantbruken betraktelig.

AVKASTNING OG EIERSKAP I VARDAR AS

Fylkestinget har lagt til grunn følgende avkastningskrav til Vardar AS (ft-sak 106/07 og 47/08):

- Egenkapitalrentabilitet på 8-10 % etter N GAAP regnskapsstandard
- Ordinær utbyttegrad på minst 40%
(utbytte utover 40% utbyttegrad tilføres ansvarlig lån).

Totalt årlig kapitaluttak har ligget på 90 mill kr pr år med tillegg av renter på ”utviklingsfondet”.

I tillegg har fylkestinget lagt til grunn en utviklingsstrategi for selskapet som betyr at avkastning også skal benyttes til reinvestering og vekst.

Fylkestinget vil få revidert selskapsstrategi til behandling samt revidering av låneavtale for ansvarlig lån. Fylkesordfører og fylkesrådmann har hatt løpende dialog med selskapet i 2009 for vurdering av eierskap, avkastning og profilering. Når fylkestinget senere skal vedta selskapets strategi, er det viktig at denne er samkjørt med forventet krav til avkastning og uttak av kapital.

I budsjettforslaget har fylkesrådmannen lagt til grunn selskapets prognoser for resultatutvikling. Disse oppfyller fylkestingets forventninger om en stigende egenkapitalrentabilitet; fra 8% til 10%. Utbetalt utbytte vil dog avhenge av det reelle regnskapsresultatet de enkelte år samt styrets og generalforsamlingens behandling. Skulle selskapet få svake resultatår, vil dette påvirke avkastningen, og budsjettet må derfor ha tilstrekkelige reserver (bufferfond) for å håndtere svingninger.

Administrasjonen i Vardar AS har bedt fylkeskommunen vurdere avdragsstopp noen år på ansvarlig lån slik at selskapet kan benytte kontantstrømmen til investeringer. I samarbeid er det vurdert ulike alternativer for å bedre selskapets kontantstrøm uten at dette får for store konsekvenser for eier:

- Øke rentemarginen på ansvarlig lån
- Redusere avdrag
- Konsernbidrag fra EB AS
- Emisjon

Ved å øke rentemarginen på ansvarlig lån fra 1% til 2,5%, er det mulig å kunne gi avdragsfrihet i budsjettperioden uten negativ innvirkning på driftsbudsjettet. Avdragsfriheten medfører høyere låneopptak, men siden renten på fylkeskommunens innlån er betydelig lavere enn rente på ansvarlig lån, blir rentenettoen positiv. Saldo på ansvarlig lån opprettholdes, og netto gjeldsbelastning inkl ansvarlig lån blir uendret. Brutto lånegjeld og brutto rentekostnader øker.

Fylkesrådmannen vil komme tilbake til øvrige vurderinger ifm behandlingen av selskapets strategi.

Forslag til kapitaluttak

Basert på selskapets resultatprognoser samt fylkestingets forventninger til fremtidig egenkapitalrentabilitet, er fremtidig utbytte for 2010-2013 budsjettert slik:

	Regnskap	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose
(mill kr)	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Bokført EK (gj.snitt)	1268,2	1332,4	1406,9	1501,2	1605,4	1714,4
Årsresultat	152,1	106,6	127,8	163,1	175,7	182,8
EK-rentabilitet	12,0 %	8,0 %	9,1 %	10,9 %	10,9 %	10,7 %
Utbyttegrad *)	40 %	40 %	40 %	40 %	40 %	40 %
Utbytte (utbet t+1)	60,8	42,6	51,1	65,2	70,3	73,1
Budsjett BFK (avrun)	15	61	43	51	65	70

Med forutsetning om avdragsfrihet, gir dette følgende kapitaluttak fra Vardar AS:

	2010	2011	2012	2013
Renter	16,92	22,35	25,55	25,55
Utbytte	43,00	51,00	65,00	70,00
Sum (til driftsbudsjett)	59,92	73,35	90,55	95,55
Avdrag (til investering)	0,00	0,00	0,00	0,00
Sum kapitaluttak	59,92	73,35	90,55	95,55

I henhold til låneavtale fastsettes renten for ett år om gangen den første bankdagen i året. Renten skal da være 6 mnd. NIBOR med et påslag på 2,5 prosentpoeng risikopremie forutsatt godkjent revidering av låneavtale. For 2009 er renten 4,52 %. I budsjettet er det planlagt med en rente på 5,3 % i 2010. Lånesaldo er ca 319 mill kr i perioden. I tillegg kommer lån knyttet til utviklingsmidlene på 150 mill kr.

RAMFOSS

Buskerud fylkeskommune har inngått betinget avtale med kommunene Krødsherad, Modum og Sigdal om overdragelse av Buskeruds andel av Ramfoss Kraftlag med forutsetning om gjennomføring innen 31.12.2009. Avtalen betinger særskilt tolkning av skattereglene fra Finansdepartementet eller at det gis skattelempe. Ellers vil salget ikke kunne gjennomføres da de skattemessige konsekvenser blir uakseptable for partene. Avgjørelse i saken er ventet i nær tid. Evt salgsinntekter foreslås benyttet til å nedbetale gjeld da gjelden økte ved refinansiering av kraften i 2009.

7. SEKTORPLANER

UTDANNING

Visjon: Sammen om læring og utvikling

KORT OMTALE AV TILBUDET

- 13 videregående skoler med 9 076 elevplasser og 8 418 elever per 01.10.09.
- 1 arbeidsinstitutt m/fire avdelinger til 144 elever/kursdeltakere.
- 1 teknisk fagskole med 260 elevplasser, 149 heltids-, 30 deltids- og 36 nettstudenter.
- 1 folkehøgskole med 110 elevplasser og 110 elever.
- 2000 løpende lærekontrakter og 140 opplæringskontrakter i 400 lærebedrifter og 28 opplæringskontor med til sammen 600 medlemsbedrifter.
- 728 tverrfaglig sentralgitte prøver for praksiskandidater, 280 fag- og svenneprøver for praksiskandidater og 1 812 privatisteksamener for øvrig.
- Pedagogisk-psykologisk tjeneste og oppfølgingstjeneste (PPOT).
- Landslinje for yrkessjåfører.
- Opplæring innenfor kriminalomsorgen.
- Opplæring i sosiale og medisinske institusjoner.
- Opplæring for studiekompetanse eller fagbrev til voksne m/rett ved fire OPUS.

SITUASJONSBSKRIVELSE

Resultatkvalitet

Buskerud er et gjennomsnittsfylke på resultater av opplæringen målt i KOSTRA etter andelen som består videregående opplæring i skole og i bedrift hvert år. Buskerud er også et gjennomsnittsfylke når det gjelder andelen som fullfører og består innen fem år, og det samme gjelder andelen som faller fra. Buskerud fremheves på Østlandet for gode frafallsresultater.

Prosess- og produktkvalitet

Den årlige nasjonale elevundersøkelsen viser at den videregående skolen i Buskerud beveger seg i riktig retning for å forbedre elevens muligheter til å lære mer og videreutvikle sine faglige interesser på skolen. Skolene kjennetegnes av et godt miljø preget av likeverd og gjensidig respekt hvor mobbing forekommer sjelden. Oppstarten av lærlinger etter Kunnskapsløftets læreplaner, var preget av leting etter gode vurderings- og dokumentasjonssystem. Et mangfold av løsninger er valgt. Flere opplæringskontor har økt fokus på egne kurs og opplæringstiltak for lærlinger gjennom samlinger organisert av opplæringskontoret.

Strukturkvalitet

Tabell 1: Utvikling for aldersgruppen 16-18 år – 3 årskull.

kommune/år	2009 progn	2009 faktisk	2010	2011	2012	2013	2015	2020
Buskerud	10 018	9 990	9 841	9 925	10 032	10 162	10 236	10 081
Årlig %-vis endr			-1,5 %	0,9 %	1,1 %	1,3 %	2,0 %	-1,5 %
% endr fra 2009			-1,5 %	-0,6 %	0,4 %	1,7 %	2,5 %	1,0 %

Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB) 2009 (MMMM), SSB faktisk folketall 01.01.09.

Buskerud har et bredt og godt skoletilbud i hele fylket med en god samlet kapasitet på elevplasser. I Buskerud er det læreplasser i 100 lærefag. Skoletilbudet er rimelig godt dimensjonert i forhold til tilgangen på læreplasser. De fleste lærefag får søkere.

LANGSIKTIGE MÅL FOR PLANPERIODEN

1. Resultatkvalitet

Nasjonalt er det et klart mål at alle elever og lærlinger som er i stand til det, skal gjennomføre videregående opplæring med kompetansebevis som anerkjennes for videre studier eller i arbeidslivet. For de tre siste skoleårene strøk 10-11% av elevene i ett eller flere fag. 7-8% av elevene fikk ikke vurdering i fag, og det årlige avbruddet fra opplæring i skole var 5,0-5,5%. Flere elever har både stryk i fag, ikke vurdering i fag og har avbrudd, mens andre elever kan ha bare ett stryk i ett fag. Det viktigste målet for den videregående opplæringen i Buskerud:

Mål 1 - høy gjennomføring.

Å få stadig flere elever, lærlinger og lære kandidater til å fullføre og bestå den videregående opplæringen i skole og i bedrift. Det betyr samtidig at frafallet fra den videregående opplæringen skal reduseres.

Drøyt 27% av elevmassen ved de videregående skolene i Buskerud trives godt på skolen, men de er ikke tilstrekkelig motivert for å prestere faglig. Denne gruppen av elever har potensiale for høyere yteevne dersom de motiveres på riktig måte. Høy gjennomføring henger derfor sammen med det neste langsiktige målet, som er å arbeide med å øke elevenes læringsutbytte:

Mål 2 – økte faglige prestasjoner.

Å heve nivået på elevenes, lærlingenes og lære kandidatenes faglige prestasjoner.

2. Prosesskvalitet

For å klare å nå resultatmålene må det først og fremst arbeides med å videreutvikle prosesskvaliteten, altså selve læringsprosessen, for at elevene, lærlingene og lære kandidatene skal oppleve et opplæringstilbud som motiverer til innsats og gir gode faglige resultater.

Analysen av resultatene av de årlige elevundersøkelsene viser at elevenes interesse og motivasjon for å lære knyttes til de tre faktorene lærelyst, utholdenhet og nysgjerrighet. Gode lærere kan gjennom relevant og tilpasset opplæring med god elevmedvirkning, utløse motivasjonen som stimulerer de tre faktorene. Videre viser elevundersøkelsen at lærere som er engasjerende og som bevisst bruker kriteriebasert eller læringsstøttende vurdering, virker motiverende på elevene. Det som viser at lærerne er engasjerende er om elevene er interessert i å lære, om lærerne er flinke til å motivere elevene, om lærerne legger til rette for elevmedvirkning i forhold til egen opplærings situasjon, og om det er et godt forhold lærer-elev.

Samarbeid, deling og spredning av erfaringer og kunnskap blant lærerne vil styrke lærernes kompetanse innen de nevnte områdene, og derved stimulere til videre utvikling av læringsmiljøet til elevene. Strategisk kompetanseutviklingsplan for sektoren sikrer deling og spredning mellom skolene, ved videreføring av nettverksarbeidet i fagnettverkene.

For lærlingene og lære kandidatene gir lærlingundersøkelsen som følge av lav svarprosent, et for usikkert bilde av tilfredsheten med opplæringstilbudet. En bred videre satsing på kompetanseutvikling for bl.a. opplæringskontorer, lærebedrifter og instruktører har uansett til hensikt å videreutvikle riktig kompetanse hos disse aktørene slik at de kan støtte lærlingenes og lære kandidatenes læringsprosesser best mulig. Det viktigste prosessmålet vil være:

Mål 3 – positivt læringsmiljø.

Alle elever, lærlinger og lære kandidater skal oppleve mestring og få læringsstøttende tilbakemeldinger underveis i opplæringsløpet.

En viktig utfordring som opplæringskontorer og bedrifter peker på, er styrket samarbeid mellom skole og arbeidsliv i hele opplæringsløpet innenfor fag- og yrkesopplæringen. Tettere samarbeid mellom arbeidsinstituttet, skolene og arbeidslivet vil gi bedre sammenheng, effekt og kvalitet i opplæringen, sikre bedre læringsutbytte for eleven/lærlingen, og tilføre arbeidsliv og samfunn riktig og kvalifisert arbeidskraft. Det langsiktige målet i denne sammenheng vil være:

Mål 4 – forpliktende samarbeid.

Etablere tettere og mer forpliktende samarbeid mellom arbeidsinstituttet, skolene og arbeidslivet gjennom konkrete samarbeidstiltak som skal ha effekt på elevenes og lærlingenes/ lære kandidatenes læringsutbytte.

3. Strukturkvalitet

En viktig faktor for å sikre den enkelte ungdoms motivasjon for å lære og dermed øke gjennomføringen i videregående opplæring, er at søkerne kommer inn på sitt primært valgte utdanningsprogram og skole. Minst like viktig er å sikre en kvalitativt god opplæring. I fag- og yrkesopplæringen er tilgangen på lære plasser sentral for at ungdommen skal ha mulighet for å fullføre videregående opplæring. Det må sikres en bedre balanse mellom kvantitet og kvalitet i skoletilbudet til elevene. For å klare større gjennomstrømming, må det frigjøres økonomi til kvalitetsfremmende tiltak i opplæringen, f.eks ved at dyre ressurskrevende tilbud reduseres og samles. En framtidig struktur på det videregående skoletilbudet bør derfor legges frem for behandling i 2010.

Skoletilbudet som tilbys ved de videregående skolene må ta tilstrekkelig hensyn til elevenes valg. Samtidig må skoletilbudet gjenspeile arbeidslivets behov for arbeidskraft og tilgangen på lære plasser for lærlinger og lære kandidater. Det viktigste strukturmålet blir dermed:

Mål 5 - styrket kvalitet i tilbudet og samsvar mellom søkning og tilbud.

Skoletilbudets kvalitet må styrkes, og det må være samsvar mellom søkerens ønsker, skoletilbudet og tilgangen til lære plasser.

Lærernes og instruktørens kompetanse og faglige dyktighet er den enkeltfaktoren som betyr mest for elevenes, lærlingenes og lære kandidatenes læring og prestasjoner. Buskerudskolen vil oppleve økende lærer- og lederavgang som følge av pensjonering. Kompetanseutvikling av lærere og instruktører, formelt og uformelt, både sammen og hver for seg prioriteres gjennom både statlige og egne midler.

Mål 6 – kompetanseutvikling videreføres.

Kompetanseutvikling og arbeid med å både rekruttere og beholde dyktige lærere og skoleledere prioriteres.

MÅL FOR 2010 - TILTAK OG INDIKATORER

1. Resultatkvalitet

Mål:

Andelen som består videregående opplæring på normert tid eller i løpet av fem år skal være høyere enn henholdsvis 57% og 69%.

Andelen som består fag- og svenneprøve, skal minst være 93%.

Andel elever med dårligere standpunktkarakter enn 2 i ett eller flere fag skal være under 10%.

Tiltak:

- Skolene utvikler rutiner for så tidlig som mulig å fange opp elever som står i fare for å stryke i ett eller to fag, og setter inn tiltak for å sikre at elevene oppnår minimum ståkarakter i faget.
- Skolene utvikler rutiner for tidlig innsats for å øke vurderingsgrunnlaget for elever som står i fare for ikke å få vurdering.
- Det treårige prosjektet Satsing mot frafall 2007-10 evalueres med henblikk på å implementere tiltak som har vist seg å gi resultater i skolene, og å videreutvikle disse.
- Egne forberedelseskurs for minoritetsspråklige elever videreføres ved Åssiden og Drammen vgs.
- Arbeidsinstituttet i Buskerud gjennomfører eget prosjektarbeid med midler fra Kunnskapsdepartementet for å videreutvikle sin løftbaserte metode for å bidra til å øke gjennomføringen av opplæringen blant ungdommene, og for å spre kompetanse om metoden i skolene.
- Tiltak for å forebygge og redusere omfanget av brutte lærekontrakter og opplæringskontrakter videreføres i henhold til erfaringer fra tiltak for denne målgruppen i prosjektet Satsing mot frafall.
- Karakterutviklingsstatistikker som dokumenterer resultatene som elevene oppnår, sett i lys av deres utgangspunkt ved inntak i videregående opplæring, utvikles og presenteres som en del av kvalitetssystemet og tilstandsvurderingen i den videregående skolen.

Indikatorer:

Tabell 2: Egne resultattall fagopplæring

Fagopplæring	Resultat 2004	Resultat 2005	Resultat 2006	Resultat 2007	Resultat 2008	Styrings tall 2009	Styrings tall 2010
Antall brutte lærekontrakter	101	96	117	122	174	<100	<100
Antall brutte opplæringskontrakter	6	7	2	10	12	0	5
Antall lærekandidater med bestått kompetanseprøve	11	4	9	14	25	30	50

Kilde: Lokal VIGO

Tabell 3: Resultater og gjennomstrømning KOSTRA

Resultater	Buskerud			Landssnitt	Måltall
	2006	2007	2008	2008	2010-13
Andel elever som har sluttet i løpet av året – alle årstrinn, målt i antall kurs	3,9	4,1	4,2	4,5	3,9
Andel beståtte fag- og svenneprøver	92,4	91,9	92,8	92,9	93,0
Gjennomstrømning					
Andel elever og lærlinger bestått vgo i løpet av normert tid 1)	58,6	56,8	-	56,9	59,0
Andel elever og lærlinger bestått vgo i løpet av 5 år 1)	70,7	68,9	-	68,5	70,0

Kilde: KOSTRA 1)Gjennomstrømningstall for 2008 publiseres i 2010. SSB har valgt å ikke publisere andel elever bestått på de ulike årstrinn. Landssnitt gjennomstrømning er derfor for 2007.

Tabell 4: Egne resultattall skole

%-andel	Res 2005/06	Res 2006/07	Res 2007/08	Res 2008/09	Mål 2010-13
Fravær	7,85	8,16	8,24	8,41	< 8,0
Avbrudd skole	5,53	5,04	5,29	4,50	< 5,0
Ikke bestått ett el flere fag	10,77	10,45	10,86	11,48	< 10
Ikke-vurdering	6,89	7,87	7,12	6,80	< 7,0

Kilde: Extenstall rapportert fra de videregående skolene. Det bemerkes at tallene kan være beheftet med noe usikkerhet.

2. Prosesskvalitet

Mål:

Elevenes lærelyst, utholdenhet og nysgjerrighet stimuleres og utvikler deres motivasjon og interesse for å lære.

Elevene skal oppleve at læreplanmål blir bedre kommunisert, og at vurderinger av elevenes arbeider og læringsstøttende tilbakemeldinger til elevene blir styrket.

Kommunikasjonen med lærebedriftene skal effektiviseres gjennom økt bruk av bedriftsweb.

Tiltak:

- Skolene viderefører arbeidet med vurderingspraksis gjennom læringsstøttende undervisvurdering med og uten karakter og sluttvurdering, og setter det i system med tilpasset opplæring. Læreplanmål, vurderingskriterier og hva som kreves for å oppnå de ulike resultatnivåene for elevene og lærlingene, tydeliggjøres.
- Blir.no etablert som gjennomgående dokumentasjons- og vurderingsverktøy i prosjekt til fordypning med den første dokumentasjons- og vurderingsleveransen fra skole til opplæring i bedrift sommeren 2010.
- Skolene og lærebedriftene bidrar til å styrke medvirkning for elever og lærlinger i planlegging, gjennomføring og vurdering av opplæringssituasjonen.
- Skolene videreutvikler elevsamtalene og lærebedriftene videreutvikler læringsamtalene slik at fokus er på motivasjon og læringsstøttende vurdering.
- Skolene viderefører den særskilte innsatsen for å sikre at læringsmiljøet er preget av ro og orden samt godt fremmøte.
- LP-prosjektet ved Lier og Rosthaug vgs med bistand fra PPOT forlenges med ett skoleår til juni 2011 (prosjekt ved totalt seks videregående skoler i landet).
- Sektoren iverksetter helhetlig kvalitetssystem knyttet til opplæringen.
- Bedriftsweb tilrettelegges og klargjøres ytterligere i 2010 for mer aktiv bruk fra lærebedriftene.

- Utdanningsavdelingen, skolene og arbeidsinstituttet videreutvikler arbeidet med kompetanse på lavere nivå for å fremme arbeidet med å formidle lærekandidater til bedriftene.
- Vedtatt satsing på internasjonalisering av utdanningen følges opp ved å etablere og videreføre internasjonaliseringsprosjekter for samarbeid med skoler og/eller bedrifter og institusjoner i andre land, egen og ekstern finansiering.

Indikatorer:

Tabell 5: hovedtall Elevundersøkelsen

	2007	2008	2009	Måltall 2010-13
Høy score på miljø – høy score på motivasjon	38,2 %	33,8 %	35,1 %	38%
Lav score på miljø – høy score på motivasjon	8,4 %	8,5 %	8,2 %	9%
Middels score på miljø og motivasjon	15,0 %	15,4 %	15,8 %	17%
Høy score på miljø – lav score på motivasjon	25,8 %	27,5 %	27,6 %	24%
Lav score på miljø – lav score på motivasjon	12,6 %	14,8 %	13,3 %	12%

Kilde: Læringslaben

Tabell 6: Elevtilfredshet målt gjennom den nasjonale elevundersøkelsen.

Utvalgte indikator fra den nasjonale Elevundersøkelsen (tilfredshetsskala 1-5 der 5 er best resultat) Buskerud gjennomsnitt	2007	2008	2009	Måltall 2010-13
Trives du godt på skolen	4,16	4,09	4,13	4,2
Trives du sammen med lærerne dine	3,78	3,72	3,79	3,9
Har du lærere som gir deg lyst til å jobbe med fagene	3,23	3,15	3,18	3,4
Hvordan er oppgavene du får på skolen	2,59	2,56	2,55	2,9
Prioriterer du å bruke tid på skolearbeidet	3,67	3,62	3,69	3,8
Når jeg arbeider med skolefag arbeider jeg så hardt jeg kan	3,64	3,59	3,59	3,8
Vet du hva som kreves for å oppnå de ulike kompetansemålene ? (i læreplanene)	3,19	3,18	3,32	3,4
Har lærerne forklart hvordan elevene kan være med på å bestemme hvordan dere skal arbeide i fagene	2,69	2,56	2,54	2,9
Har læreren snakket om hva som kreves for å oppnå de ulike karakterene	3,43	3,43	3,56	3,7
Forteller lærerne deg hva du bør gjøre for at du skal bli bedre i fagene	3,27	3,19	3,26	3,5
Gjør tilbakemeldingene du får underveis i undervisningen/opplæringen at du blir bedre i fagene	3,22	3,21	3,24	3,5
I hvor mange fag synes du at undervisningen/opplæringen er tilpasset ditt nivå	3,56	3,55	3,60	3,8
Hvor mange elevsamtaler har du hatt med din kontaktlærer dette skoleåret	2,56	2,46	2,47	3,5
Synes du at slike samtaler med læreren er nyttig	2,64	3,26	3,29	3,4
Fravær av bråk og uro i klassen	2,96	2,97	3,10	3,3

Kilde: Utdanningsdirektoratet/Læringslaben

Tabell 7: Personalundersøkelsen.

Utvalgte indikator fra Personalundersøkelsen (tilfredshetsskala 1-5 der 5 er best resultat)	Buskerud gj snitt 2006	Buskerud gj snitt 2008	Måltall 2010-2013
På vår skole følger alle seg inkludert	2,81	2,81	3,1
På vår skole har vi en kultur for å dele kompetanse på tvers av enheter/avdelinger	2,50	2,49	2,8
På vår skole får vi mye tilbakemelding på den jobben vi gjør	2,13	2,09	2,4
På vår skole er vi organisert slik at vi i stor grad klarer å samarbeid godt	2,67	2,69	3,0
På vår skole foretrekker de fleste å klare seg på egen hånd (økt måltall betyr reelt økt samarbeid)	2,78	2,80	3,1
Mine kollegaer forventer at jeg hele tiden utvikler min kompetanse til å gjøre en best mulig jobb	2,68	2,78	3,0
Mine kollegaer forventer at jeg beskriver og analyserer min egen praksis sammen med dem	2,14	2,23	2,6
Mine kolleger forventer at jeg prøver ut nye måter å gjøre jobben på	2,34	2,38	2,6
Elevenes faglige nivå (grad av forbedring)	1,60	2,42	2,7
Elevenes interesse for skolearbeidet (grad av forbedring)	1,60	2,39	2,7
Er elevene med på å utarbeide egne arbeidsplaner	2,70	2,67	3,0
Bryter du ned læreplanmålene slik at de blir forståelige for elevene	3,37	3,36	3,6
Har du gjennomført elevsamtaler i løpet av skoleåret	3,30	3,62	3,8
Snakker du ofte med elevene om deres faglige utvikling	3,34	3,35	3,6
Snakker du ofte om hva elevene er flink til i fagene	3,34	3,33	3,6

Kilde: Læringslaben

Tabell 8: Klager på standpunktkarakterer.

Klager standpunktkarakter	2007	2008	2009
Antall klager	210	117	140

Kilde: lokal klageoversikt.

3. Strukturkvalitet

Mål:

Minst 80% av søkerne til skoleplass skal komme inn på sitt primært søkte kurs- og skoletilbud målt etter KOSTRA.

Alle søkere til læreplan skal få tilbud om læreplan.

Alle lærefag med læreplasser skal få søkere til vurdering.

Tiltak:

- Utarbeide ny strukturplan om framtidig skoletilbud i Buskerud, med riktig dimensjonering som ivaretar god kvalitet i opplæringen innen tilgjengelig ressursramme.
- Bidra til et bredt kompetansehevingstilbud til lærebedrifter, instruktører, opplæringskontorer og prøvenemndsmedlemmer ved å gjennomføre kompetansehevingsplanen for helhetlig fag- og yrkesopplæring.

- Videreføring av reformkompetansen med hovedvekt på:
 - lokalt læreplanarbeid inkl læringsstrategier og grunnleggende ferdigheter
 - læringsstøttende vurdering
 - tilpasset opplæring.
- Videreutvikle lærernes og skoleledernes kompetanse innen pedagogisk bruk av IKT, jf Strategiplan pedagogisk bruk av IKT.
- Videreføring av faglig kompetanseutvikling på grunnlag av nye læreplaner.
- Videreutvikle og styrke lærerens kompetanse som leder av undervisningen.
- Videreføre lederutvikling i skole og utdanningsavdeling ved å styrke lederens kompetanse i å gjennomføre mål- og utviklingssamtaler.

Indikatorer:

Tabell 9: Nøkkeltall videregående skole.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010-13
Elever pr klasse gjennomsnitt	18,3	18,6	18,5	18,4	18,5	19,1	> 18,5
Andel elever inntatt på primært kursønske	87,6%	88,2%	88,6%	90,7%	91,1%	89,1%	> 88%
Ledige plasser pr 01.10.	543	497	694	927	931	642	< 700
Ledig kapasitet i %	6,4 %	5,6%	7,5%	9,7%	10%	7,1%	< 8%
Rettsvoksne med ventetid mer enn 12 mnd.		108	145	43	23	19	< 50
Andel elever som har fått oppfylt førsteønske til skole og kurs (kilde: SSB)	73,7 %	70,5 %	78,2 %	87,8%	82,3%	-	> 80%
Andel lærlinger som har fått oppfylt førsteønske: (kilde SSB)	54,2 %	59,2 %	54,5 %	84,9%	91,1%	-	>90%

Kilde: Lokal VIGO (datasystem for inntak av og rapportering om elever og lærlinger, søkere til skole og læreplass og formidling av lærlinger og lære kandidater) samt innhentet OPUS-statistikk (voksne). Omfanget ventetid for voksne 2009 er kun pr 2. tertial. SSB tall for 2009 ikke tilgjengelige før i 2010. SSB har fra 2007 endret beregningsmåte for andel elever og andel lærlinger som har fått oppfylt sine førsteønsker.

Tabell 10: Nøkkeltall fagopplæring.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009 styringstall	2010
Antall inngåtte lærekontrakter	677	769	804	889	943	850	850
Antall inngåtte opplæringskontrakter	25	26	32	31	59	70	100
Antall søkere til læreplass uten læreplass eller annet tilbud	0	0	0	0	0	0	0
Antall elever i alternative vg3	19	15	2	2	3	10	10
Antall fag- og svenneprøver	763	764	777	842	1005	850	900
Antall deltakerdager på instruktørkurs 1)	100	131	445	864	864	500	500

Kilde: Lokal VIGO. 2009 tall er pr 2. tertial.

1) Antall kurs fra 2008.

Tabell 11: Nøkkeltall knyttet til videregående opplæring i utvalgte fylker 2008.

	Buskerud 2008	Landssnitt 2008	Snitt Østlandet
Netto driftsutgift per innbygger 16-18 år til vgo	110 525	117 264	115 676
Andel netto driftsutgifter til vgo av samlede netto driftsutg %	64,9	60,8	64,0
Økonomisk belastning pr elev ved å drive videregående opplæring skole	114 826	116 433	112 596
Økonomisk belastning pr lærling ved å drive fagopplæring i arbeidslivet	46 113	48 231	51 353
Korrigert brutto driftsutgifter per elev i vgo (inkl kjøp foretak/IKS)	118 072	121 633	117 088
Korrigert brutto driftsutgifter per lærling i vgo (inkl ref fra andre fk)	46 458	48 886	52 015
Elever pr lærerårsverk	8,6	8,5	8,4

Kilde: SSB KOSTRA 2008. Etter KRD's utgiftsfordelingsnøkkel skal Buskerud være et 10 % mer "lett-drevet" fylke enn snittet for landet.

RESSURSINNSATS

Økonomiske rammer

Forslag til ramme for utdanningssektoren i 2010:

Tabell 12: Økonomisk oversikt (beløp i tusen kr).

	ART	Regnskap 2008	budsjett 2009	forslag 2010
	0 Lønn og sosiale utgifter	948 056	945 561	973 063
	1-2 Kjøp av varer og tjenester (egenproduksjon)	311 767	359 908	257 205
	3 Kjøp av tjenester (erstatte egenproduksjon)	116 961	127 487	122 952
	4 Overføringsutgifter	30 641	35 739	30 110
(A)	Sum driftsutgifter	1 407 425	1 468 695	1 383 330
	6 Salgs- og leieinntekter	33 090	36 398	31 964
	7 Refusjoner	272 160	223 483	145 045
	8 Overføringsinntekter	50 929	45 944	25 532
(B)	Sum driftsinntekter	356 179	305 825	202 541
(A-B)	Netto driftsutgifter	1 051 246	1 162 870	1 180 789

Budsjettrammen

Tabell 13: Rammeendringer

(beløp i mill kr)	2010	2011	2012	2013
Ramme pr. juni 2009	1104,691	1106,848	1110,505	1110,505
<u>Endringer:</u>				
Lønns- og priskompensasjon	33,697	33,697	33,697	33,697
Lavere nivå på gratis læremidler (14,116-17,332)	-3,216	-3,216	-3,216	-3,216
Finansieringsansvar tekniske fagskoler	15,523	15,523	15,523	15,523
Lærlingetilskudd (videreføring tiltakspakke 2009)	8,976			
Rammeøkning	20,500	20,500	20,500	20,500
Rekrutteringstiltak for yngre lærere (disp.sak 09)	0,250	0,250	0,250	
Innkjøpsbesparelser lagt i deflator	0,700	0,700	0,700	0,700
Ungt Entreprenørskap fra utv.avd				
Statlige reformmidler fordeles senere				
Post & kopi	-0,332	-0,332	-0,332	-0,332
Leieinntekter Hurm vgs			-0,888	-3,550
Ny ramme	1180,789	1173,970	1176,740	1173,827

Utdanningsbudsjettet er reelt styrket med vel 20 mill kr uten økt elevvekst for blant annet å håndtere forhold beskrevet under. Likevel er det behov for å foreta generelle innstramninger da sektorbudsjettet bygges opp fra nytt uten å hensynta tidligere vedtak om effektivisering og andre typer budsjettreduserende tiltak. I tillegg er budsjettet for opplæring i sosiale og medisinske institusjoner og budsjettet for voksenopplæring redusert med 2 mill kr hver basert på 2009 regnskapsprognoser. Når virkningen av generelle inndragninger vurderes, må det tas hensyn til at sektoren i sin resultatprognose etter 2. tertial 2009 forventer et overskudd på over 20 mill kr i 2009 som kan meddras til 2010 for den enkelte virksomhet.

Arbeidsinstituttet i Buskerud

Driften av Arbeidsinstituttet i Buskerud (AiB) videreføres på dagens nivå hovedsakelig finansiert av fylkeskommunen. Noen av kommunene der avdelingene ligger, yter tilskudd. Fra 2010 vil Kunnskapsdepartementet delfinansiere et prosjekt som skal utvikle AiB til et regionalt erfaringsbasert kompetansesenter. Metodeutvikling skal skje gjennom bruk av en systematisk styrkebasert tilnærming og praksisnær opplæring. Hensikten er å omsette mestrings- og motivasjonsteori til praktiske ferdigheter hos ungdommer, lærere, instruktører og ledere. Hovedmål er at dette skal bidra til økt gjennomføring i opplæringen for ungdom, blant annet flere planlagte løp med kompetanse på lavere nivå. Resultatoppgåelse vil også være knyttet til en videreutvikling av samarbeidet mellom skole, AiB, fagopplæring, opplæringskontor og bedrifter.

Leieforhold

Kunnskapsløftet, bygningsmessige forhold, ombygging og utbyggingsprosjekter har gjort det nødvendig å inngå flere nye leieavtaler:

Åssiden videregående skole	Bilskade og lakk Berskaughallen (kroppsøving)	1,5 mill. kr 2,3 mill. kr
Ringerike videregående skole	Plasthall (kroppsøving)	1,2 mill. kr
Drammen videregående skole	Drammenshallen (prisøkn) og leie vedr. ny entreprenørklasse	1,0 mill. kr
Ål videregående skole	Tømmerhall Torpo (jfr læreplan Kunnskapsløftet)	0,125 mill. kr
Sum merutgifter		6,125 mill. kr

Alternativ opplæring i skole

I 2010 kommer også merutgifter til oppretting av to alternative Vg3-klasser i skole for læreplassøkere som ikke fikk læreplass, og 10-12 individuelle alternative Vg3 tilbud i skole for lærekandidater som ikke fikk opplæringsplass i bedrift. Netto merutgifter vil beløpe seg til over 1,5 mill. kr.

Konvertering av skoletilbud

De siste års opprettelser av nye dyre skoletilbud som for eksempel Musikk, dans og drama, International Baccalaureate (IB), satsing på toppidrett og Studiespesialisering med entreprenørskap koster vesentlig mer enn klassene de er konvertert fra. I tillegg er som et vellykket tiltak i arbeidet for å redusere frafall, foreløpig etablert et eget forberedende kurs for minoritetsspråklige i Drammen. Det forventes at et kurs til går over fra prosjektfase til ordinært tilbud fra høsten 2010. Eksempelene over gir etter hvert sektoren økte årlige kostnader på mellom 8 og 9 mill. kr og viser også hvorfor gjennomsnittlige elevkostnader øker.

Karrieresentre

Karrieresentrene er også en relativt ny aktivitet som koster ekstra selv om elevtallet ikke øker. Fra 2010 vil vi ha fire karrieresentre i drift. Driften ved de tre i Hallingdal, Kongsberg og på Ringerike koster årlig 1,25 mill. kr hver. Fylkeskommunens andel av fellesprosjektet på Papirbredden karrieresenter koster årlig 0,7 mill. kr. Samlede kostnader blir 4,5 mill. kr og bidrar også til at våre gjennomsnittlige elevkostnader øker. NAV deltar som en av sju partnere i driften av Papirbredden karrieresenter, men ikke i de andre karrieresentrene. NAV og kommunene er invitert som partnere i Hallingdal karrieresenter, men prosessen har så langt

ikke gitt konkrete resultater. Partnerskap må etableres i 2010, alternativt kan fylkeskommunen drive karrieresenteret alene med redusert budsjett. Sistnevnte modell er igangsatt ved karrieresentrene i Kongsberg og Ringerike, som drives sammen med OPUS.

Fagskolen Tinius Olsen

Fra 01.01.2010 overtar fylkeskommunen ansvaret for fagskoleutdanningen. Det fremmes egen sak til fylkestinget om finansiering og organisering av fagskolen fremover. Til nå har denne vært finansiert med tilskudd fra Staten ut fra elevtallet. I budsjettforslaget for 2010 er lønns- og prisjustert rammetilskudd lagt inn med 15,9 mill kr. Dette er lavere enn de forutsetninger skolen selv hadde lagt til grunn i sitt budsjettforslag. Skolen må tilpasse tilbudet til budsjettet. I 2009 forventer skolen et akkumulert underskudd på 1,9 mill. kr. Det er ikke avsatt midler i budsjettet for 2010 til å dekke tidligere års underskudd. Dette vil bli vurdert i regnskapssaken i april 2010.

Ekstra lærlingtilskudd

Buskerud har fått 8,976 mill. kr i ekstra lærlingtilskudd for 2010 som en videreføring av de midlertidige midlene i tiltakspakken for 2009. Departementet åpner for at tilskuddet kan bli brukt til å stimulere enkeltbransjer med konjunkturproblemer, videreføre eksisterende lærekontrakter og til å stimulere nye bedrifter til å ta inn lærlinger.

Pedagogisk-psykologisk tjeneste og oppfølgingstjenesten (PPOT)

Etter pensjonering av en medarbeider i 50 % stilling har PPOT – Kongsberg og Numedal (§27 samarbeid med kommunene) tilsatt ny medarbeider i 100 % stilling. Dette pga. stramhet i arbeidsmarkedet med aktuell kompetanse. Den økte stillingsressursen ønsker PPOT – Kongsberg og Numedal at utdanningssektoren dekker og at fylkeskommunen disponerer den økte stillingsressursen. Finansiering er ikke innarbeidet i sektorens budsjettforslag, og fylkesrådmannen ber fylkestinget understreke at styret må forholde seg til de budsjetttrammer som vedtas.

Hurum videregående skole

Driftsutgiftene ved Hurum videregående skole må dekkes innenfor budsjetttrammen. Skolen kan innføres med full drift fra første driftsår eller i en opptrappende drift med full drift først i fjerde driftsår. Estimert økonomi for en opptrappende løsning synes å bli slik:

1. driftsår	2. driftsår	3. driftsår	4. driftsår
5,9 mill kr	15,3 mill kr	23,6 mill kr	31,9 mill kr

I tillegg kommer økte skyssutgifter med 5 mill kr og leie av lokaler til kroppsøving med anslagsvis 0,3 mill. kr. Det er ikke tatt hensyn til eventuelle ekstra behov skolen kan få til delingstimer for å få et tilstrekkelig bredt fagvalg eller ekstra utgifter knyttet til at skolen skal være nyskapende i forhold til prosjekter, innhold og til organisering av samhandling med reiselivsalliansen. Av de 31,9 mill kr ved full drift, er 9,4 mill kr estimert å være faste utgifter som ikke kan dekkes ved tilsvarende reduksjon på andre skoler. Dette gjelder bl.a. rektor, delvis andre lederstillinger, merkantile stillinger, bibliotek, IKT-personale, driftspersonale, renholdere, energi, vedlikehold, off. avgifter m.v. De resterende 22,5 mill kr er variable utgifter som må finansieres ved at tilbud flyttes fra andre skoler til Hurum videregående skole.

Livslang læring

Som følge av regional planstrategi for Buskerud er det laget et tverrsektorielt forprosjekt for området livslang læring med et foreløpig budsjettutkast med 16 mill kroner fordelt over fire år. Utdanningssektoren klarer ikke å frigjøre midler til tiltakene som foreslås.

Utfordringer med skolelokaler

St. Hallvard videregående skole har fortsatt manglende og utilfredsstillende arealløsninger for dans og musikkundervisningen. Dette har over år vært en belastning for ansatte og elever. Ulike alternativer har vært vurdert. Se omtale under investeringer.

Inneklimaet i "Sentrumsarealene" ved Hønefoss videregående skole er meget dårlige. Da en ferdigstillelse av en ny skoleløsning i Hønefoss kan ta mange år enda, er det påkrevet å gjøre tiltak i 2010/2011 med inneklimaet i disse lokalene.

Inneklimaet i Flåtaløkka-bygget til Kongsberg videregående skole er også utilfredsstillende for både elever og ansatte.

UTVIKLING

KORT OMTALE AV TILBUDET

Det samlede virkefeltet under overskriften utvikling er; regional planlegging, innovasjon, kompetanse- og næringsutvikling, stedsutvikling, kulturminnevern, kulturformidling, Den kulturelle skolesekken, Kulturkort for ungdom, miljø og klima, kulturnæringer, reiseliv, folkehelse, idrett og friluftsliv, likestilling og internasjonalt samarbeid. Disse områdene ivaretas av utviklingsavdelingen.

Arbeidet knyttet til disse virkefeltene innebærer både forvaltnings- og driftsoppgaver og utviklingsarbeid i samarbeid med en rekke ulike aktører og partnere. Her er rådgivning og koordinering viktige stikkord for å beskrive avdelingens arbeid. Videre står oppfølgingen av *Regional planstrategi for Buskerud 2009-2012* sentralt, med mål om å bidra til en bærekraftig og innovativ utvikling i Buskerud, tuftet på samarbeid og engasjement.

Avdelingen har sekretariatsansvaret for Hovedutvalget for regionalutvikling, Hovedutvalget for kultur, idrett og folkehelse, Fylkeseldrerådet, Likestillingsutvalget, Råd for likestilling av funksjonshemmede i Buskerud, samt Buskerud utviklingsforum.

Buskerud fylkesbibliotek er organisert inn under utviklingsavdelingen, og inngår sammen med Drammen bibliotek og Høgskolebiblioteket i Drammen det nye Drammensbiblioteket. Fylkesbiblioteket utgjør det regionale nivået i folkebibliotekvesenet i Buskerud, og har som sine lovpålagte oppgaver å ivareta fjernlånsvirksomheten i fylket og organisere det lokale lånesamarbeidet, samt å yte bibliotekfaglig veiledning og rådgivning overfor folke- og skolebibliotekene i fylket og deres eiere. Fylkesbiblioteket arrangerer møter og kurs, og deltar i en rekke ulike prosjekter innenfor bibliotekfeltet, med kompetanseheving og formidling som viktige stikkord. I tillegg kjører fylkesbiblioteket bokbuss i flere kommuner i Buskerud.

SITUASJONSBEKRIVELSE

Strategiske satsingsområder

Utviklingsavdelingen vil arbeide for en helhetlig, samordnet og bærekraftig regionalutvikling. Fylkeskommunens visjon - *Livskraftig og initiativrik utviklingspartner* - skal oppnås gjennom aktiv handling. Med bakgrunn i utviklingsavdelingens virkeområder og *Regional planstrategi for Buskerud 2009-2012* ønsker avdelingen å rette oppmerksomheten mot følgende strategiske satsingsområder for perioden 2010-2013:

- Strategiske samarbeidsallianser.
- Buskerud som attraktivt sted for bosetting og arbeid.
- Kompetanse, forskning, utvikling og innovasjon.

Hovedsatsingsområde for planperioden er å skulle bidra til økt satsing på kompetanse, innovasjon og utvikling gjennom å inngå strategiske samarbeidsallianser med kommuner, næringsliv og organisasjoner, samt sentrale og regionale statlige aktører.

LANGSIKTIGE MÅL FOR PLANPERIODEN

Strategiske samarbeidsallianser

Buskerud fylkeskommune skal bidra til å utvikle strategier for samfunnsutvikling, og forankre disse strategiene i formelle samarbeidsallianser. Dersom fylkeskommunen skal kunne nå sitt mål om å være en initiativrik utviklingspartner i Buskerudsamfunnet, vil det å bygge, utvikle og vedlikeholde strategiske samarbeidsallianser være et sentralt verktøy. En viktig rolle for fylkeskommunen blir å se sammenhenger mellom ulike fagfelt og miljøer, samt det å skape samarbeid og tillit mellom relevante aktører. Samarbeidsalliansene vil kunne ta form av partnerskapsavtaler, medlemskap i organisasjoner, felles planverk og prosjekter. Buskerud fylkeskommune er avhengig av et utstrakt strategisk samarbeid for å kunne bidra til å sikre vekst i og for Buskerud på lang sikt.

Mål for 2010-2013

Buskerud fylkeskommune skal legge til rette for økt verdiskaping innenfor kulturnæringene. Med verdiskaping menes i første rekke økonomisk verdiskaping.

Buskerud fylkeskommune skal bidra til bærekraftig reiselivsutvikling gjennom gode allianser og målrettet virkemiddelbruk innenfor rammen av *Regional delplan for reiseliv 2010-2016*.

Buskerud fylkeskommune skal bidra til å styrke nettverkene innenfor klima- og miljøområdet.

Buskerud fylkeskommune skal medvirke til utvikling i våre kommuneregioner.

Buskerud fylkeskommune skal bidra til at offentlig, privat og frivillig sektor samarbeider mer effektivt for å kunne møte kunnskapssamfunnets krav.

Buskerud fylkeskommune skal bidra til å styrke nettverkene innenfor kulturfeltet i fylket gjennom å initiere og stimulere til strategisk samarbeid med og mellom relevante aktører.

Buskerud fylkeskommune skal gjennom internasjonalt samarbeid og deltakelse i internasjonale prosjekter og organisasjoner bidra til en bedret regional utvikling i fylket.

Buskerud fylkeskommune skal bidra til å etablere samarbeidsavtaler med statlige aktører og kommuner om en bedre samordning og planmessighet innenfor bibliotekområdet.

Buskerud som attraktivt sted for bosetting og arbeid

Buskerud fylkeskommune skal ha en helhetlig tilnærming til det å skape attraktive steder og regioner, og skal bidra aktivt til å skape utvikling i kommuner med nedgang i folketallet. Sosiale aspekter, miljø og kultur skal ses i sammenheng med utbygging av boligområder, skoler og infrastruktur, i tillegg til samferdsel og næringsutvikling. Bærekraft skal være et sentralt begrep i utviklingen, og klima settes i fokus. Planlegging skal bidra til et miljøvennlig utbyggingsmønster med gode muligheter for kollektivtransport og redusert bilbruk. Folkehelseaspektet og universell utforming skal ha økt fokus, samtidig som kunst og kultur settes i sammenheng med steders attraktivitet. Nasjonale verneområder ses som en ressurs, der

profilering av fylket og tilpasset næringsutvikling er sentrale elementer. Vannkvalitet i vann og vassdrag skal ivaretas.

Mål for 2010 - 2013

Buskerud fylkeskommune skal medvirke til en styrket næringsutvikling i fylket, med særlig fokus på å tiltrekke seg bedre kvalifisert arbeidskraft.

Buskerud fylkeskommune skal gjennom økt satsing på klima og fornybar energi bidra til å redusere klimagassutslippene i Buskerud.

Buskerud fylkeskommune skal gjennom målrettet samarbeid bidra til utjevning av sosiale helseforskjeller i befolkningen, og til at innbyggerne i fylket får flere leveår med god helse.

Buskerud fylkeskommune skal i samarbeid bidra til å skape attraktive steder og regioner og å skape utvikling i kommuner med nedgang i folketallet.

Buskerud fylkeskommune skal legge til rette for et rikt kulturliv både regionalt og lokalt, gjennom en målrettet satsing med fokus på profesjonalitet og mangfold.

Buskerud fylkeskommune skal medvirke til utvikling av nasjonale verneområder.

Buskerud fylkeskommune skal gjennom sitt arbeid medvirke til at tapet av kulturminner og kulturmiljøer og forfallet av fredete bygninger minimeres/stanses.

Buskerud fylkeskommune skal medvirke til en videreutvikling av folkebibliotek som lokal møteplass, kulturarena og samfunnsaktør.

Kompetanse, forskning, utvikling og innovasjon

Buskerud fylkeskommune skal bidra til å skape økt forståelse for betydningen av regional forskning, utvikling og innovasjon gjennom videre samarbeid mellom næringsliv, høyskole og det offentlige. Dersom Buskerud også i framtiden skal være et attraktivt fylke for arbeid og bosetting, må vi møte utfordringene som ligger i kunnskapssamfunnet. Kompetanseheving, forskning, utvikling og innovasjon vil være avgjørende for den videre utviklingen i Buskerud. Veiledning, opplæring og videreutdanning som er tilpasset til og tilgjengelig for alle lag av befolkningen blir av vesentlig betydning her. Utviklingen av høyskoletilbud og -samarbeid, samt etablering av forskningsfond og -institutt vil være sentrale elementer i et slikt arbeid.

Mål for 2010 - 2013

Buskerud fylkeskommune skal bidra til økt satsing på kompetanse, forskning, utvikling og innovasjon i samarbeid med kommuner, næringsliv og forsknings- og utdanningsinstitusjoner.

Buskerud fylkeskommune skal medvirke til mer og bedre geografisk spredt forskning, utvikling og innovasjon i Buskerud, både i offentlig og privat sektor.

Buskerud fylkeskommune skal bidra til et bedre samsvar mellom samfunnets og enkeltmenneskets behov for utdanning, og det tilbudet som gis.

Buskerud fylkeskommune skal bidra til videreutvikling av folkebibliotekene som læringsressurs og arena for leselyst.

MÅL FOR 2010

Utviklingsavdelingen ønsker å sette særlig fokus på følgende områder i 2010:

- kulturnæringer
- reiseliv
- klima og miljø
- forsknings- og utviklingsarbeid (FoU)

Buskerud fylkeskommune skal legge til rette for økt verdiskaping innenfor kulturnæringene. Med verdiskaping menes i første rekke økonomisk verdiskaping. Satsingen på kulturnæringer innebærer å bidra til å øke lønnsomheten innen kulturnæringsvirksomheter, og å bidra til økt produktutvikling og markedsorientering innenfor kulturbasert virksomhet. Videre skal fylkeskommunen bidra til å skape nye forbindelser og samarbeid mellom kultur og næring.

Buskerud fylkeskommune er et nasjonalt pilotfylke i reiselivsplanlegging, og skal i 2010 ferdigstille og vedta *Regional delplan for reiseliv 2010-2016*. Videre skal det utarbeides et handlingsprogram for de første to årene av planperioden. Viktige temaer for delplanen vil bli verdiskaping og arealbruk i et bærekraftig reiseliv. Prosessen skjer i tett dialog med reiselivsnæringen i fylket og andre relevante partnere.

Buskerud fylkeskommune skal bidra til å styrke samarbeid og nettverk innenfor klima- og miljøområdet. Gjennom økt satsing på klima og fornybar energi skal fylkeskommunen bidra til å redusere klimagassutslippene i Buskerud. Det nyopprettede *Partnerskap for klima og energi* skal styrkes som et kraftsenter for gjennomføring av klimatiltak i Buskerud.

Buskerud fylkeskommune skal starte implementeringen av en FoU- og innovasjonsstrategi, og gjennom dette særlig bidra til å etablere arenaer for samhandling. Fylkeskommunen skal bidra til å iverksette konkrete innovasjonstiltak gjennom samarbeid og støtte til innovasjonsselskap og næringshager, med mål om å oppnå god næringsutvikling og attraktivitet, samt økonomisk og demografisk utvikling i Buskerud. Videre skal fylkeskommunen følge opp etablering og forvaltning av regionalt forskningsfond.

Strategiske samarbeidsallianser

Samarbeide med kommuner, organisasjoner, bedrifter, utdanningsinstitusjoner og enkeltaktører for å sette i verk tiltak i henhold til *Strategi- og handlingsplan for kulturnæringene i Buskerud*.

Ferdigstille og vedta *Regional delplan for reiseliv i Buskerud 2010-2016*, og utarbeide handlingsprogram for de to første årene av planperioden.

Styrke det nyopprettede *Partnerskap for klima og energi* som et regionalt kraftsenter for gjennomføring av klimatiltak i Buskerud.

Samarbeide med aktuelle aktører i kommuner og frivillige organisasjoner for å utarbeide en handlingsplan og iverksette tiltak i henhold til *Strategi for folkehelse i Buskerud 2010-2014*.

Ferdigstille en strategiplan for kunst og kultur i Buskerud, og påbegynne implementeringen av denne gjennom et utstrakt samarbeid med kommuner, organisasjoner, kunst- og kulturinstitusjoner, samt enkeltaktører og -miljøer.

Evaluerer utviklingsavdelingens deltakelse i internasjonalt arbeid og internasjonale prosjekter som grunnlag for en ny strategi.

Samarbeide med relevante aktører om å prøve ut nye organisasjonsmodeller for en bedre samordning av biblioteknettverket.

Buskerud som attraktivt sted for bosetting og arbeid

Støtte opp om og ta initiativ til utvikling av en ”grønn bosetningsstruktur” som er basert på miljøvennlige og bærekraftige prinsipper.

Bidra til gjennomføring av tiltak i Buskerud i tråd med *Klimahandlingsplan 2030 for Osloregionen*.

Bidra til etablering av vannregionmyndigheten i Buskerud fylkeskommune og oppfølging av vedtatte vannforvaltningsplaner.

Legge til rette for næringsutvikling i Buskerud, i samarbeid med Innovasjon Norge.

Fullføre arbeidet med en strategiplan for arbeidskraft.

Bidra til å utarbeide en interkommunal plan med målsetting om å snu trenden i kommuner med nedgang i folketallet.

Utarbeide regional delplan for universell utforming.

Bidra til å fremme et bredest mulig tilbud av kulturopplevelser i hele fylket gjennom å stimulere både profesjonelle aktører og amatørmiljøer.

Bidra til at det settes i gang arbeid med kommunedelplan for kulturminner i minst en ny kommune.

Bidra til å gjøre fylkets arkiv, bibliotek og museer (ABM) til digitale spydspisser innen historie- og kulturformidling.

Kompetanse, forskning, utvikling og innovasjon

Videreføre arbeidet med en FoU- og innovasjonsstrategi, og bidra til arenaer for samhandling, samt til oppfølging av aktuelle tiltak i handlingsplanen.

Bidra til etableringen av et regionalt forskningsfond, og følge opp forvaltningen av dette.

Følge opp VRI (Virkemidler for regional FoU og innovasjon) i henhold til godkjente prosjektplaner og ny søknad utarbeides og sendes Norges forskningsråd.

Gjennomføre innovasjonstiltak i samarbeid med Høgskolen i Buskerud, SIVA og Innovasjon Norge, som en videreføring av eksisterende partnerskapsavtaler.

Bidra til å sette i gang konkrete innovasjonstiltak gjennom samarbeid og støtte til innovasjonsselskap og næringshager.

Bidra til økt kunnskap om miljø, klima og energi blant private og offentlige aktører.

Bidra til at Nasjonalt leseår 2010 blir en suksess i Buskerud, særlig gjennom målrettet arbeid i folkebiblioteksektoren.

Forvaltningsreformen

Forvaltningsreformen trer i kraft 01.01.10. Dette innebærer nye oppgaver for fylkeskommunen. Oppgaver som hører inn under utviklingsavdelingens ansvarsområde er:

- Eierskap i Innovasjon Norge – aktiv eier.
- Regionale forskningsfond
- Ansvar for forvaltning av spillemidler til kulturbygg og idrettsanlegg.
- Lovfesting av ansvar for folkehelse
- Forvaltning av friluftsliv.
- Forvaltning av innlandsfiske og høstbare viltarter.
- Oppgaver fra fylkeslandbruksstyret.
- Verdiskapingsprogrammene under landbruk.
- Ansvar for vannregionmyndigheten i vannregion 2.

Endelige oppgaver og arbeidsmengde er ennå ikke avklart for flere av områdene, men vil bli avklart gjennom møter og konferanser utover høsten og forvinteren. Fylkeskommunen er i dialog med fylkesmannen om kjøpe tjenester.

For deler av områdene; folkehelse og deler av miljø og landbruksområdene er disse avklart i statsbudsjettet og som del av rammeoverføringen til fylkeskommunen. Størrelsen på de regionale forskningsfond er også avklart i statsbudsjettet. For øvrige områder må en komme tilbake til når endelig avklaring foreligger.

RESSURSINNSATS

Netto budsjett for utviklingsavdelingen i 2010 utgjør 112,3 mill kr.

(beløp i tusen kr)

	ART	Regnskap 2008	budsjett 2009	forslag 2010
	0 Lønn og sosiale utgifter	44 907	39 745	41 360
	1-2 Kjøp av varer og tjenester (egenproduksjon)	19 492	16 828	18 739
	3 Kjøp av tjenester (erstatte egenproduksjon)	12 365	13 990	90
	4 Overføringsutgifter	140 018	129 318	128 583
(A)	Sum driftsutgifter	216 782	199 881	188 772

	6 Salgs- og leieinntekter	1 521	1 257	256
	7 Refusjoner	16 431	6 761	7 180
	8 Overføringsinntekter	98 216	69 230	69 063
(B)	Sum driftsinntekter	116 168	77 248	76 499

(A-B)	Netto driftsutgifter	100 614	122 633	112 273
-------	----------------------	---------	---------	---------

Sum driftsutgifter og -inntekter for regnskap 2008 og justert budsjett 2009 er ekskl hhv hovedpost 5 og 9.

Rammeendringer

Tabellen viser endringer i budsjettrammen fra fylkestingets behandling i juni 2009.

(beløp i mill kr)	2010	2011	2012	2013
Ramme pr. juni 2009	118,354	120,072	121,910	121,910
<u>Endringer:</u>				
Lønns- og priskompensasjon	3,610	3,610	3,610	3,610
Partnerskap folkehelse	1,892	1,892	1,892	1,892
1 stilling fra utvikling til staben	-0,250	-0,250	-0,250	-0,250
Klima- og energirådgiver (vedtak i HP 2009-11)	0,700	0,700	0,700	0,700
Innkjøpsbesparelser lagt i deflator				
Post & kopi	-0,203	-0,203	-0,203	-0,203
Div drift	1,000	1,000	1,000	1,000
Vikersund 9,625 mill kr	1,283	1,372	1,323	1,307
Utviklingsmidler fra Vardar AS (høyere renteinnt)	1,200	2,250	2,250	2,250
Ungt Entreprenørskap til utd.avd	-0,700	-0,700	-0,700	-0,700
Statlige reformmidler fordeles senere				
Overføring av samf.med.arb til samf.av	-1,196	-1,196	-1,196	-1,196
TT-midler + div drift til samf.avd	-14,230	-14,230	-14,230	-14,230
Løyveforvaltning til samf.avd	0,760	0,760	0,760	0,760
Ekstra styrking av rammen	0,500			
Overført deflator til samferdselsavdeling	-0,447	-0,447	-0,447	-0,447
Overføring av VKT-medarb til BKT skjer når nytt selskap er i drift				
Ny ramme	112,273	114,630	116,419	116,403

KULTUR/UTVIKLINGSMIDLER 2010

Kultur / utviklingsmidler / inntekter	disponering	Eget budsjett	Statlige midler	Sum
	2009	82100	82101	2010
Avkastning fra Vardar	6 780 000	7 950 000		7 950 000
Tilbakeførte næringsmidler fra BTV	5 000 000	5 000 000		5 000 000
Økt satsing reiseliv	4 000 000	4 000 000		4 000 000
Statlige overføringer, 551.60	26 270 000		28 580 000	28 580 000
interreg Kattegat-Skagerrak				0
Næringsfond	500 000			0
Statsmidler fra tidligere år	1 010 000			0
Studieorganisasjoner	1 200 000	1 200 000		1 200 000
Idrett	30 550 000	3 953 000	28 400 000	32 353 000
Kulturarv	18 976 000	17 808 000	1 500 000	19 308 000
Barn og unge	9 710 000	1 600 000	8 040 000	9 640 000
Scenekunst	5 520 000	5 175 000	760 000	5 935 000
Visuell kunst	2 330 000	3 330 000		3 330 000
Festivaler	0	1 225 000		1 225 000
Utvikling kunst- og kulturstrategi	0	2 425 000		1 925 000
Folkehelse	4 510 000	3 892 000		3 892 000
Innvandrere (IMDI)	850 000		850 000	850 000
Stipender / priser	210 000	210 000		210 000
Fylkeskunstner	180 000	180 000		180 000
Sum inntekter	117 596 000	57 948 000	68 130 000	126 078 000

Disponeringer/utgifter

Satsingsområder - regionale partnerskapsavtaler, regionoverskridende tiltak				
Partnerskapsavtaler/regionale tiltak				
Drammensregionen	3 830 000	3 600 000		
Ringeriksregionen	2 400 000	2 160 000		
Midt-Buskerud Krødsherad og Sigdal	2 095 000	1 800 000		
Hallingdalsregionen alle kommuner	2 470 000		2 160 000	
Kongsberg- og Numedalsregionen ikke Kongsberg	3 230 000		2 880 000	
Sum regionale tiltak ¹	14 025 000	7 560 000	5 040 000	12 600 000
Regionoverskridende tiltak				
Næringsutvikling				
Næringsfond ¹	500 000		2 205 000	2 205 000
NyVekst - til Innovasjon Norge ¹	1 270 000		1 880 000	1 880 000
Innovasjon Norge ¹	9 595 000		9 595 000	9 595 000
Næringshager ²	300 000		450 000	450 000
Kompetanse, Innovasjon, forskning				
NCE - Kongsberg ²	1 500 000	2 000 000		2 000 000
VRI ²	2 000 000		2 000 000	2 000 000
Innovasjonsprosjekter ¹		2 200 000		2 200 000
Partner HIBU/DRIV ¹	4 000 000		1 800 000	1 800 000
Kompetanse / Livslang Læring ¹		500 000	0	500 000
Reiseliv				
Reiselivstrategi ²	5 000 000	890 000	4 110 000	5 000 000
Internasjonalt				
Internasjonale EU prosjekter ²	1 000 000	1 300 000		1 300 000
Serbia (Obrenovac) ¹	300 000	300 000		300 000
Estland (Pärnu) ¹	300 000	300 000		300 000

Utviklingsarbeid plan ²	1 020 000		1 000 000	1 000 000
Miljø, klima og energi				
Miljø, klima og energi ²		1 400 000	500 000	1 900 000
Forvaltning vann og vassdrag ²		500 000		500 000
Miljøfyrtårnprosjekt ² (150' i 2010)	300 000			0
Klima og energi ²	1 250 000			0
Ungt Entreprenørskap ²	700 000			0
Innovasjonsstrategi - F.delplan ²	500 000			0
Sum regionoverskridende	29 535 000	9 390 000	23 540 000	32 930 000
Satsingsområder - kultur, idrett, folkehelse				
Scenekunst				
Driftstilskudd Brageteatret	2 975 000	2 975 000		2 975 000
Driftstilskudd Buskerud Teater	2 545 000	2 000 000	760 000	2 760 000
Oppfølging scenekunstplan ²	0	200 000	0	200 000
Visuell kunst				
Driftstilskudd Kunstnersentret	1 630 000	1 730 000		1 730 000
Driftstilskudd Pilotgalleriet	700 000	750 000		750 000
Driftstilskudd Vestfossen Kunstlab.	0	850 000		850 000
Utvikling kunst- og kulturstrategi				
Driftstilskudd Østafjellske ²	0	2 425 000		2 425 000
Union Scene ²				
Øvrige satsinger ²				
Kulturarv				
Driftstilskudd museer ²	14 733 000	15 210 000		15 210 000
Lån museer	1 893 000	1 598 000		1 598 000
Driftstilskudd plan og kulturminner ²	850 000	1 000 000		1 000 000
Freda bygninger	1 500 000		1 500 000	1 500 000
Idrett				
Driftstilskudd Buskerud Idr.krets.	1 650 000	1 750 000		1 750 000
Fylkesidrettsanlegg ²	500 000	500 000		500 000
Lån idrettsarenaer ²	0	1 603 000		1 603 000
Store idrettsarrangement (tilskudd idrett) ²	0	100 000		100 000
Spillemidler idrett ²	25 500 000		25 500 000	25 500 000
Spillemidler kulturbygg ²	2 900 000		2 900 000	2 900 000
Festivaler				
Fyrtårnfestivaler ²	0	725 000		725 000
Folkefest/nye tiltak ²	0	500 000		500 000
Barn og unge				
Kulturkort	1 020 000	800 000		800 000
Ungdommens kulturmønstring	550 000	600 000		600 000
Spillemidler, Den kulturelle skolesekken ²	6 200 000		6 200 000	6 200 000
Rikskonsertene, skole- og barnehagekonserter	1 940 000	200 000	1 840 000	2 040 000
Innvandrere	850 000		850 000	850 000
Studieorganisasjoner	1 200 000	1 200 000		1 200 000
Stipender / priser ²	210 000	210 000		210 000
Fylkeskunstner ²	180 000	180 000		180 000
Folkehelse ²	4 510 000	3 892 000		3 892 000
Sum kultur, idrett, folkehelse	74 036 000	40 998 000	39 550 000	80 548 000
Totalt utgifter/tiltak	117 596 000	57 948 000	68 130 000	126 078 000
"Udisponert" / uten inndekning	0	0	0	0

¹ disponeres av FU

² disponeres av HU

Fylkeskommunalt engasjement i organisasjoner og institusjoner

Firma	Dekkes av post:	Beløp
Fjellregionsamarbeidet	Fjellpolitisk samarbeid – fjellområdene som ressurs stedsutvikling	130.000
EuroMontana	Internasjonalt arbeid	EUR 2.651 25.000
Interreg Kattegat-Skagerak NY KASK	Internasjonalt arbeid – sekretariat	150.000
Osloregionens Europakontor (FU 024/06)	Internasjonalt arbeid	380.000
AER (Assembly of European Regions)	Internasjonalt arbeid	EUR 3.747 Ca 35.000
CPMR inkl Nordsjøkommisjon	Internasjonalt arbeid	EUR 9.627 Ca 90.000
Norsk Jugoslavisk forening	Internasjonalt arbeid – Serbia	5.000
ALDA + LDA	Internasjonalt arbeid – Serbia	51.500
PANDA	Næring	89.000
Vestregionen	Næring:	150.000
Kraftfylkekontingent/SFE Produksjon AS	Næring/energi	90.000
Østlandsutstillingen	Kultur	100.000
Transportøkonomisk institutt Kollektivtransportforum	Samferdsel BFK	20.000
Samferdselssjefskollegiet	Samferdsel VKT	10.000
Østlandssamarbeidet	Plan og kultur	600.000 inkl 75.000 til ledelse BSSSC
Oslofjordens friluftsråd <i>2,50 pr innbygger – folketall fra SSB</i>	Plan & kultur	100.000
Forum, for kultur og næringsliv	Reiseliv og kultur	7.000
Høgskolen i Telemark/GIS-samarbeidet	Plan og kultur:	15.000
Statens kartverk / Norge Digitalt	Plan	160.000
Norsk Scenekunstbruk	Kultur	45.000
Telemarksforskning Næringsanalyse inkl trykking	Næring	85.000
Fylkesarkivet (kompetansesenter) <i>Koordinert privatpapirarbeid</i>	Kultur 900290-2799-17600	300.000
Oslofjorden friluftsråd Skjærgårdstjenesten driftsområde 3 Båtfond Skjærgårdstjenesten driftsområde 2 Båtfond	Plan & kultur: driftstilskud 900290-4729-17161	31.912 3.191 85.918 8.592

SAMFERDSEL

KORT OMTALE AV TILBUDET

Fylkeskommunen har ansvaret for samferdselsoppgaver etter Lov om Yrkestransport, Opplæringsloven og Vegloven. I tillegg har vi viktige oppgaver knyttet til samordning av fylkets interesser knyttet til jernbane, sjøtransport og luftfart.

Buskerud fylkeskommune kjøpte i 2009 kollektivtransport og skoleskyss fra ruteselskap og taxinæringen for ca 230 mill kr gjennom Vestviken Kollektivtrafikk AS.

Statens vegvesen forvalter fylkesvegene på vegne av fylkeskommunen og har til disposisjon et investerings- og driftsbudsjett på ca 120 mill kr til våre ca 1.200 km med fylkesveier (fra 01.01.2010).

Fylkeskommunen forvalter også løyveordningene etter Lov om Yrkestransport og tildeler løyver for godstransport, persontransport med motorvogn utenfor rute (drosjer og turvogner) og ruteløyver. Fylkeskommunen forvalter ca 14 mill kr til kjøp av spesialtransport for funksjonshemmede (TT-tjenesten) og har også et ansvar knyttet til transportberedskap.

SITUASJONSBEKRIVELSE

Buskerud fylkeskommune overtar fra 2010 ansvaret for ca 610 km riksveier fra Staten. Disse vegene vil inngå i fylkesvegnettet og gir fylkeskommunen betydelige nye utfordringer.

Fylkestinget vedtok i juni 2009 å invitere kommunene til å danne et nytt innkjøpsorgan for kollektivtransport og skoleskyss. Buskerud Kollektivtrafikk AS ble stiftet den 26.10.09 og vil i løpet av 2010 overta ansvaret fra Vestviken Kollektivtrafikk AS (VKT). Personellet i Buskerudavdelingen av VKT overføres til det nye selskapet.

Det er igangsatt arbeid med å utarbeide egen kollektivtrafikkplan for Buskerud.

Anbud i rutedriften skal implementeres i norsk lovverk fra desember 2009. Dette betyr at fylkeskommunen må planlegge hvordan rutedriften skal konkurranseutsettes.

Samferdselssektoren står foran store oppgaver knyttet til Areal- og Transportplansamarbeidet i Buskerudbyen fra Lier til Kongsberg. Sammen med aktørene er vi også i forhandlinger med Samferdselsdepartementet om betydelige midler fra "belønningsordningen for mindre bilbruk og økt kollektivtransport i byområdene".

Oppgavene innenfor samferdsel utøves i dag i flere enheter i sentraladministrasjonen, men vil bli samlet i en egen samferdselsavdeling fra 01.01.2010. Handlingsprogrammet 2010-13 er søkt tilpasset den nye organiseringen.

Samferdselsavdelingen vil få et hovedansvar for løyveordningene, transport for funksjonshemmede og transportberedskapen i fylket. Avdelingen vil ha bestilleransvaret for kollektivtransporttjenester, skoleskyss og vegforvaltning og skal drive saksutredning på samferdselsområdet.

Statens vegvesen vil fungere som "sams vegadministrasjon" for både riks og fylkesveier, der enheten er underordnet fylkeskommunen i saker som gjelder fylkesveger. Fylkeskommunen vil etablere et tett samarbeid med vegvesenets Buskerud-enhet i vegfaglige spørsmål.

LANGSIKTIGE MÅL FOR PLANPERIODEN

Fylkeskommunen skal ha en effektiv forvaltning av løyveordningene. Søkere skal få behandlet sine søknader raskt og forsvarlig og i tråd med forvaltningslovens bestemmelser. Fylkeskommunen har et spesielt ansvar for å sikre et tilfredsstillende drosjetilbud i fylket.

Kollektivtransporten står foran særlige utfordringer, og fylkeskommunen skal bidra til at tilbudet forbedres både av hensyn til miljø og velferd. Skoleskyssen skal løses innenfor de til enhver tid fastsatte regler som gjelder. Det skal særlig tas hensyn til kravene om universell utforming i kollektivtransporten, samtidig som transporttjenesten for funksjonshemmede (TT-tjenesten) skal utvikles.

Fylkeskommunen har som mål at vedlikeholdsforfallet både på eksisterende og nye fylkesveier skal stanses ved å øke innsatsen på drift og vedlikehold. Samtidig er det et mål at forfallet (etterslepet) skal reduseres ved å øke innsatsen til utbedringstiltak.

Trafikksikkerhet skal settes i fokus, og ulempene av transportaktivitet skal søkes redusert.

MÅL FOR 2010 - TILTAK OG INDIKATORER

- I 2010 skal vi løse de oppgavene som fremgår av utfordringskapitlet knyttet til nye oppgaver og omorganiseringer. I løpet av 2010 skal vårt administrative apparat være veletablert og bli enda bedre i stand til å betjene fylkeskommunens innbyggere for å utvikle gode samferdselsløsninger.
- Buskerud hadde nærmere 11,2 mill. reiser med bussrutene i 2008. Dette var en økning på 2 % fra 2007. Det kan forventes tilsvarende eller enda sterkere økning i 2009. For 2010 foreslås en målsetting om økning på 3 % til ca 11,7 mill passasjerer.
- Skoleskyssen utføres både med vanlige bussruter og i spesielle tilfeller med særskilt oppsatte skoleruter eller taxi. Skysstilbudet skal være kapasitetsdekkende og trygt.
- Transporttjenesten for funksjonshemmede (TT) skal videreføres.
- Forslag til kollektivtrafikkplan for Buskerud skal fremmes i 2010.
- Buskerud fylkeskommune skal ta en aktiv rolle i arbeidet med Areal- og transportplanlegging i Buskerudbyprosjektet.
- Forvaltningen av transportløyver skal sikre tilfredsstillende transporttjenester, i samarbeid med næringen og kommunale myndigheter.
- Bedre standard på fylkesveiene gjennom økt innsats for drift og vedlikehold av fylkesveiene og til mindre utbedringstiltak
- Færre trafikkulykker på våre veger og reduserte ulemper som følge av trafikken.

Kollektivtransport, skoleskyss og andre transporttiltak

Total ramme for kollektivtransport inkl skoleskyss er 240,7 mill kr. I tillegg kommer statlige midler til Hallingbussen. Dette er en videreføring av rammen fra 2009 med tillegg for ekstrasatsing på Kongsberg med 3,0 mill kr pr år fra 2010 og økt behov for skoleskyss med 3,5 mill kr.

Det statlige tilskuddet til Hallingbussene videreføres tom 2010. Fylkesrådmannen foreslår at ruten sikres videre til og med 2011 for deretter å konkurranseutsettes.

Hovedutvalget for samferdsel vedtok den 12.10.09 i sak 48/09 at en utvidelse av ordningen ”trygt hjem for en 50-lapp” vurderes og legges inn i budsjettet for 2010. Ordningen har hittil vært administrert og finansiert av kollektivselskapet som en del av den ordinære rammeoverføringen. Det er ikke foreslått endringer i rammen som følge av hovedutvalgets vedtak.

Avtaler med rutebilselskapene

De nye anbudsforskriftene for lokal kollektivtrafikk er varslet å skulle tre i kraft 3.12.2009. Innen 10 år skal all kollektivtrafikk være konkurranseutsatt. Tidspunkt for innføring av anbud i de forskjellige ruteområdene er avhengig av løyvegylldighet, kontrakter som er inngått m.m. Anbudsformer, ansvars- og arbeidsdeling mellom fylkeskommunen, innkjøpsorganet vårt og rutebilselskapene samt tidsplan for innføring av anbud skal drøftes i kollektivtrafikkplanen. Det synes imidlertid å være behov for å avklare om noen av de inngåtte langtidsavtaler skal forlenges slik at partene får noe bedre tid til å tilpasse seg det nye anbudsregimet. Dette drøftes for tiden med rutebilnæringen.

Buskerud fylkeskommune har tidligere hatt ettårs kontrakter med de fleste rutebilselskapene om tilskudd til rutedriften. I 2007 ble det imidlertid inngått 4-årig avtale med Nettbuss Drammen AS med virkning fra 01.01.08. Denne løper m.a.o. til 31.12.2011. Tilsvarende avtaler ble også inngått med Fjord 1 om kjøringen i Hallingdal og Hemsedal. Høsten 2008 ble det inngått en 4-årig avtale med Nettbuss Ringerike AS med virkning fra 01.01.09 til 31.12.2012. Disse avtalene utgjør en vesentlig del av produksjonen i Buskerud. De nye avtalene har bidratt til økt forutsigbarhet og bedre grunnlag for langsiktig økonomistyring, men også til sterke bindinger og forpliktelser. Alle avtalene kan ensidig forlenges i 6 måneder eller i 2 ½ år dersom partene er enige om det. De inngåtte avtalene er lagt til grunn for den økonomiske rammen som skal disponeres av Vestviken Kollektivtrafikk AS og Buskerud Kollektivtrafikk AS som vårt innkjøpsorgan i 2010. Eventuell forlengelse av avtalene må vurderes i forhold til anbudsforskriften, referert foran.

Hallingbussen ble etablert i 2005 som erstatning for togtilbudet Vøgne. Ruten er finansiert med øremerkede tilskudd fra Samferdselsdepartementet i 5 år og er sikret finansiering til 31.12.2010 med et noe redusert tilbud. Primært bør slike regionale og fylkesgrense-overskridende ruter kunne drives på kommersiell basis slik som ekspressbussene i Norway Bussekspress. Ruten Geilo – Drammen – Oslo har imidlertid noe lave billettinntekter, og har behov for tilskudd også etter 2010. Kostnader til dette lagt inn i handlingsprogrammet for 2011. Ruten vurderes konkurranseutsatt fra 2012.

Takstøkning i 2010

I de langsiktige avtalene med ruteselskapet er det også gitt retningslinjer/avtaler for hvordan takstene skal justeres og økte inntekter fordeles. Dette er en sak mellom ruteselskapene og VKT og skal, som følge av de delegasjoner som er gitt, i liten grad behandles i fylkeskommunens politiske organer. Med det forslag som fremmes her, må det forutsettes at takstene må økes med 3– 5 %. VKT AS har fullmakt til å kunne justere takstene med inntil 10 %.

Buskerud Kollektivtrafikk AS overtar oppgavene fra Vestviken Kollektivtrafikk AS i løpet av første halvår 2010. Forhandlinger om økonomisk oppgjør vil avklare hvor stor del av selskapets kapital som skal tilbakeføres til Buskerud. Fylkesrådmannen vil legge opp til at overskudd utover innskutt aksjekapital tilføres Buskerud Kollektivtrafikk AS som et bidrag i etableringsfasen.

Budsjettjusteringer mot utviklingsavdelingens og fylkesrådmannens samferdselsstab er gjort som en følge av etablering av egen samferdselsavdeling og nytt kollektivselskap.

Transporttjenesten for funksjonshemmede (TT-tjenesten)

Målet med TT-tjenesten er å bidra til at funksjonshemmede som ikke kan bruke ordinære rutetilbud, likevel skal ha mobilitet til å kunne delta i det alminnelige samfunnsliv.

Budsjettet for 2009 var, etter at det var overført 1 mill kr fra underforbruk i 2008, på 14,83 mill kr. Derfor ble det gjort enkelte forbedringer i tilbudet i 2009 for å imøtekomme krav fra brukere og kommuner. Likevel synes det å bli et underforbruk også i 2009, og det foreslås derfor et budsjett som er noe lavere enn foregående år, på 14,664 mill kr (2010 kr).

Fylkesveger

Med bakgrunn i forvaltningsreformen skal fylkeskommunene overta ansvaret for deler av dagens øvrige riksvegnett fra 1.1.2010. I kommuneproposisjonen 2010 er det besluttet at 610 km av dagens øvrige riksvegnett i Buskerud blir fylkesveger. Nedenfor er disse vegene benevnt som nye fylkesveger. Eksisterende fylkesveger er benevnt som det.

Statens vegvesen har på oppdrag fra fylkeskommunen utarbeidet forslag til handlingsprogram for nye fylkesveger og for eksisterende fylkesveger for perioden 2010-2013. Dette omfatter også budsjettforslag for 2010. Handlingsprogrammene, hvor bl.a. detaljerte investeringer fremgår, vil bli behandlet i fylkeskommunen samtidig med budsjettet for 2010. Nedenfor er det gitt et utdrag av forslag til handlingsprogram med fokus på 2010.

Nye fylkesveger

Av kommuneproposisjonen 2010 fremgår en fordeling av midler til fylkeskommunene fordelt mellom investeringer, drift og vedlikehold og riksvegfergene for 2010. Dette er lagt til grunn i fylkesrådmannens budsjettforslag.

Vi har imidlertid enkelte utfordringer i Buskerud som her gis særskilt omtale fordi dette er av betydning for den økonomiske rammen:

Pr 31.12.08 er det totalt 133,6 mill. kr i restmidler fra Kjellstadbommen. Dette inkluderer lån til Øvre Sund bru-prosjektet og til planlegging av rv. 23 Ytre Lier.

Det er behov for å avklare endelig disponering av restmidlene fra Kjellstadbommen. Hovedutvalget for samferdsel vedtok i sin behandling av utfordringsnotatet (sak 14/09) at denne avklaringen skal gjøres som ledd i arbeidet med handlingsprogrammet.

Statens vegvesen anbefaler at restmidlene fra Kjellstadbommen brukes til et prosjekt i Vegpakke Drammen. Det er viktig at midlene kommer i omløp for å stimulere til sysselsetting samtidig som bruk av midlene vil gi positive samfunnsmessige effekter innenfor de områdene de blir brukt. Midlene bør derfor tas inn i handlingsprogrammet for 2010-2013, og Vegvesenet foreslår at midlene brukes til rv. 283 Øvre Sund bru. Begrunnelse for dette er gitt i forslag til handlingsprogram for nye fylkesveger.

I statsbudsjettet for 2010 er det innført rentekompensasjonsordning for transporttiltak. Ordningen er forutsatt å gjelde i ti år med årlig låneramme for Buskerud på 92 mill kr.

Fylkesrådmannen anbefaler at fylkeskommunen benytter denne ordningen fullt ut i handlingsprogramperioden. Forslag til tiltak som foreslås finansiert av ordningen, er vist i egen tabell.

Prosjekter med planlagt renterefusjon:

	2010	2011	2012	2013	Forts 2014	Merknad
Øvre Sund bru	67	24				Dette tilsv. restfinansiering minus Kjellstadmidler
Mindre utbedringer rv.241		8				Står i hpr-forslaget (Hp4 km 0,0 -10,2)
Mindre utbedringer rv.281		15				Står i hpr-forslaget i 2011 (Hp2 km 0,0 -6,8)
Rv.40 Evjufeltet - Reine bru, g/s-veg	25					
Mindre utbedringer utvalgte vegruter		45	23			
Rv.35 Jutebrua			24	15		Står i hpr-forslaget i 2012 og 2013
Gangveg Fv.158, Røyse			25			Jfr, mekling med mer
Mindre utbedringer rv.40, Laugerud bru			11			Står i hpr-forslaget i 2012 (Hp3 km 1,97)
Mindre utbedringer rv.40			9			Står i hpr-forslaget i 2012 (Hp6 km 0,0 -10,7)
Bj.Bjørnsonsgate				62	X	Oppstart
Rv.40 Helle - Lofthus				15	X	Oppstart
Sum:	92	92	92	92		

Drift og vedlikehold

Statens vegvesen har beregnet behovet for å drifte og vedlikeholde det nye fylkesvegnettet. Beregningene tar utgangspunkt i kostnadene for å opprettholde vedlikeholds- og driftsstandard på vegnettet i en gitt, god standard. Det er foreslått å sette av 139,9 mill kr inkl momsrefusjon til drift og vedlikehold i 2010. Senere reduseres rammen noe for å kunne øke investeringene jfr ny renterefusjonsordning.

I tillegg kommer ansvaret for ferjedrift mellom Svelvik og Verket. Til dette er det mottatt 6,6 mill kr. Buskerud fylkeskommune er i samtaler med Vestfold om hvem som skal ha hovedansvaret.

Investeringer

Det vises til tabell under ressursinnsats.

Midlene til strekningsvise investeringer går i all hovedsak i 2010 til rv. 283 Øvre Sund bru. Midlene til "mindre utbedringer" er i all hovedsak prioritert til tiltak for å ta igjen vedlikeholdsforfall på vegnettet. I tillegg er det i 2010 prioritert å bygge om Hørja bru på rv 287 og utbedre Geiteryggen tunnel på rv 50. Innenfor programområdet gang- og sykkelveger er det satt av midler til sykkelbyen Kongsberg i 2010. I tillegg er rv 40 Evjufeltet – Reine bru prioritert. Det legges opp til tiltak mot utforkjøring og til å bygge om rundkjøring på rv.283 på Herstrøm i 2010. Midlene til kollektivtrafikktiltak går til opprusting av holdeplasser. Planleggingsmidlene i 2010 er forutsatt å gå til planlegging av trafikksystemet i Hønefoss, til Bjørnstjerne Bjørnsonsgate i Drammen, til Helle – Lofthus på rv 40 og til planlegging av tiltak innenfor programområdene. For detaljer, vises til eget handlingsprogram for fylkesveger.

Eksisterende fylkesveger

Det foreslås at rammene til drift og vedlikehold økes med 30 mill kr pr. år fra 2010 med finansiering fra økte frie midler. I tillegg foreslås det å søke om å benytte rentekompensasjonsordningen til å finansiere 25 mill kr til bygging av gangveg på fv 158 i Røyse i 2012.

Drift og vedlikehold

Rammen på 112 mill kr pr år inkl momsrefusjon gjør at man vil bremse og i stor grad være i stand til å stoppe forfallet på fylkesvegnettet.

Investeringer

Det vises til tabell under ressursinnsats.

Midlene til ”mindre utbedringer” er for 2010 forutsatt å gå til slutføring av igangsatte tiltak og tiltak for å ta igjen forfall på vegkropp, vegutstyr og bruer. Midlene til tiltak for gående og syklende er forutsatt prioritert til sykkelbyen Kongsberg og fv 62 Skotselv bygdegate i 2010. Trafikksikkerhetsmidlene går til mindre trafikksikkerhetstiltak og til ”tilskudd til trafikksikkerhet”, mens kollektivtrafikkmidlene er forutsatt å benyttes til opprusting av holdeplasser og til linje 10 i Modum. For detaljer, vises til eget handlingsprogram for fylkesveger.

RESSUR SINNSATS

Samferdselsavdeling

Tabellen viser budsjett for ny samferdselsavdeling inkl TT-midler og løyveforvaltning. Det overføres budsjettmidler fra samferdselsstaben, utviklingsavdelingen og staten. Avdelingen vil starte opp med 6 ansatte. Overførte årsverksmidler fra staten ifm reformen er foreløpig plassert på samferdselsbudsjettet, men skal fordeles mellom samferdsel, utvikling og utdanning når endelig omfang av nye oppgaver og bemanning er avklart.

(beløp i mill kr)	2010	2011	2012	2013
Ramme pr. juni 2009				
<u>Endringer:</u>				
Statlige årsverksmidler. Fordeling mellom avdelinger skjer senere	5,386	5,386	5,386	5,386
Samferdselsstab fra sentraladm (1 st)	0,638	0,638	0,638	0,638
HUS-budsjett fra sentraladm	0,872	0,872	0,872	0,872
Overføring av samf.med.arb fra utv.avd (2,3 st)	1,196	1,196	1,196	1,196
TT-midler + div drift fra utv.avd	14,230	14,230	14,230	14,230
Løyveforvaltning fra utv.avd	-0,760	-0,760	-0,760	-0,760
Overført deflator fra utvikling	0,447	0,447	0,447	0,447
Ny ramme	22,009	22,009	22,009	22,009

Kollektivtransport, skoleskyss m.m.

Tabellen viser budsjett for kollektivtransport som inntil videre ivaretas av Vestviken Kollektivtrafikk AS.

(beløp i mill kr)	2010	2011	2012	2013
Ramme pr. juni 2009	227,169	227,169	225,169	225,169
<u>Endringer:</u>				
Lønns- og priskompensasjon	7,042	7,042	7,042	7,042
Økt kollektivtilbud i Kongsberg (ft 32/09)	3,000	3,000	3,000	3,000
Økt skoleskyss - endringer grunnskole	3,500	3,500	3,500	3,500
Hallingbussen - videreføring 2011		2,300		
Overføring av VKT-medarb til BKT skjer når nytt selskap er i drift				
Ny ramme	240,711	243,011	238,711	238,711

I tillegg kommer statstilskudd til Hallingbussen i 2010 med ca 2,1 mill kr.

Nye fylkesveger

Drift

(Beløp i mill kr)

	2010	2011	2012	2013	Sum
Drift/vedlikehold *	139,9	137,6	135,3	133,0	555,8
Investering ***	156,3	156,3	156,3	156,3	625,2
Rentekompensasjon	92,0	92,0	67,0**	92,0	343,0
Sum investering	248,3	248,3	223,3	248,3	968,2

* inkludert moms med 9,8 mill kr.

**Det søkes totalt om 92 mill kr i rentekompensasjon, men 25 mill kr går til tiltak på eksisterende fylkesvegnett

*** Inkl bruk av Kjellstadmidler med 33,5 mill kr pr år til Øvre Sund bru.

Investeringer

(Beløp i mill kr)

Programområde	2010	2011	2012	2013	Sum 2010-2013
Strekingsvise investeringer	80,5	58	51	117	306,5
Mindre utbedringer	68,5	109	94,5	62,5	334,5
Gang- og sykkelveger	43	19,3	28	13	103,3
Trafikksikkerhetstiltak	22,3	19	37,3	39,3	117,9
Miljø- og servicetiltak	0	10,5	0	1	11,5
Kollektivtiltak og universell utforming	5,5	2,5	4	10	22
Grunnerverv (generell pott)	1,5	1,5	1,5	1,5	6
Planlegging	27	28,5	7	4	66,5
Sum	248,3	248,3	223,3	248,3	968,2

Eksisterende fylkesveger

Drift

(Beløp i mill kr)

	2010	2011	2012	2013	Sum
Drift og vedlikehold*	112,0	112,0	112,0	112,0	448,0
Investeringer	44,0	44,0	44,0	44,0	176,0
Rentekompensasjon			25,0		25,0

* Inkludert moms med ca 5 mill kr

Investeringer

(Beløp i mill kr)

Programområde	2010	2011	2012	2013	Sum 2010-2013
Strekningvisse investeringer	0	0	0	0	0
Mindre utbedringer	25,5	26,5	32,0	29,0	113,0
Gang- og sykkelveger	6,0	6,0	26,5	4,5	43,0
Trafikksikkerhetstiltak	8,0	7,0	7,0	7,0	29,0
Kollektivtiltak og universell utforming	1,5	1,5	1,5	1,5	6,0
Grunnerverv og planlegging	3,0	3,0	2,0	2,0	10,0
Sum	44,0	44,0	69,0	44,0	176,0

Fordeling av total investeringsramme.

Kostnadsutvikling på funksjonskontrakter og ferjedrift

De overførte bevilgninger til drift av nye fylkesveger og ferje er basert på nåværende funksjonskontrakter og kontrakt med ferjedriften.

Alt tyder på at disse kontraktene vil bli vesentlig dyrere ved neste reforhandling.

SENTRALADMINISTRASJONEN - FELLESUTGIFTER

KORT OMTALE AV TILBUDET

Sentraladministrasjonen har det overordnede ansvaret for den fylkeskommunale forvaltningen. Den koordinerer fylkeskommunens sektorer, har administrativt ansvar for fylkesplanlegging og sektorovergripende planlegging. Sentraladministrasjonen består av økonomi- og administrasjonsstaben og fagavdelingene samferdsel (fra 01.01.10), utdanning, og utvikling. Fagavdelingene er også omtalt under sektorkapitlene. De viktigste administrative fagområdene er økonomi, innkjøp, arbeidsgiverpolitikk, helse/miljø/sikkerhet, bygg- og eiendom, dokumentasjon, IKT og informasjon. Målbeskrivelsene nedenfor tar utgangspunkt i disse administrative fagområder. I sentraladministrasjonens budsjettramme ligger også politisk virksomhet og revisjon.

SITUASJONSBEKRIVELSE

Sentraladministrasjonen i fylkeshuset har i dag 189 fast ansatte som yter nær 173 årsverk. Det har vært en økning i brutto bemanning i 2009.

Nye dataverktøy og systemer bidrar til effektivisering av arbeidsinnsatsen, og mange oppgaver knyttet til registrering er desentralisert. Vi har gjennom flere år hatt liten rekruttering i sentraladministrasjonen, men dette er nå i ferd med å endres siden mange av våre arbeidstakere nærmer seg pensjonsalder. Nyansettelser betyr i mange tilfeller økt kompetanse.

IKT-systemenes betydning for undervisningen på skolene, og for behandlingen av pasientene i tannhelsetjenesten, har i de seinere årene økt dramatisk. Store deler av nettverket er felles med Telemark og Vestfold fylkeskommuner. Systemene er daglig utsatt for sikkerhetsmessige trusler av forskjellig art, og arbeidet med sikkerhet er høyt prioritert. Obligatorisk pc til alle elever i videregående skoler krever stor ressursinnsats fra våre IKT-ansatte.

Ny IKT-strategi er under utforming. Eventuelle veivalg som krever økonomiske ressurser, vil fylkerådmannen komme tilbake til.

Innkjøpssamarbeidet med Telemark og Vestfold fortsetter. En evaluering betegner samarbeidet som en suksess.

Aktiviteten i bygg- og eiendomsseksjonen er høy med flere store prosjekter under bygging eller planlegging. Nytt dokumenthåndteringssystem ble innført i sentraladministrasjonen i fjor og er nå i bruk også i de fleste skoler. Krever omfattende oppfølging og rådgivning.

Ny forskrift om bedriftshelsetjeneste som omfatter flere arbeidstakergrupper, bl.a undervisningspersonale, gjelder fra 1. januar 2010. Dette innebærer endringer som vil medføre nye utgifter. En arbeidsgruppe er i gang med å avklare konsekvenser for Buskerud fylkeskommune, og vil komme tilbake til saken i revidert handlingsprogram.

LANGSIKTIGE MÅL FOR PLANPERIODEN

Stabens virke og mål

Stabens sentrale virke er driftsoppgaver innenfor de merkantile fag. Staben har konstant fokus på effektivisering og kvalitetssikring av oppgaver og har kontinuerlig noen prosjekt på gang innen dette. Stabens virke kan karakteriseres med ordene styring og støtte.

Staben skal kjennetegnes ved å:

- ha et klart og kjent formål
- ha god kompetanse på egne fagområder
- ha klare spilleregler for samhandling, beslutninger, fullmakter
- være tilgjengelig for virksomheter og avdelinger
- ha rom for faglige diskusjoner og respekt for konklusjoner som trekkes
- ledes gjennom fokus både på strategiske mål og på driftsoppgaver
- være proaktiv, fleksibel og endringsvillig

MÅL FOR 2010 - TILTAK OG INDIKATORER

1) Strategiske mål for staben 2010-2013

Økonomi- og administrasjonsstabens hovedoppgave er å legge til rette for og gjennomføre konsernstyring og støtte overfor avdelinger og virksomheter slik at de igjen kan fungere godt og yte best mulig tjenester. I løpet av perioden skal staben utvikle seg til å være en tydeligere støttespiller for resten av organisasjonen samtidig som den også stiller sterkere krav om tilpasning til konsernkrav på områder det er hensiktsmessig med ens måte å utføre oppgaver på.

I perioden 2010-2013 skal staben

- Bidra til at fylkeskommunen er en attraktiv arbeidsgiver som utvikler dagens ansatte og rekrutterer de beste fagfolk
- Bidra til forsvarlig økonomistyring og ivaretagelse av økonomisk handlefrihet
- Synliggjøre fylkeskommunen med alle dens ansvarsområder og oppgaver
- Gå systematisk gjennom arbeidsdelingen mellom lokalt og sentralt nivå. Finne beste balanse ut fra effektivitet, kvalitet og beste praksis
- Kvalitetssikre rutiner innen økonomi, innkjøp, lønn, arkiv, bygg og eiendom, IKT og bedriftshelsetjeneste/intern kontroll gjennom controllerfunksjonen. Utvikle funksjonen.
- Planlegge for og hente ut økonomisk og/eller kvalitetsmessig gevinst ved innføring av og fornyelse av IKT-systemer og arbeidsrutiner
- Sørge for at fylkeskommunens IKT-løsning i større grad fungerer som et hele med integrert datastrøm mellom systemene
- Bidra til en mer effektiv samhandling mellom politisk og administrativt nivå

2) Tiltak og delmål

Bidra til at fylkeskommunen er en attraktiv arbeidsgiver som rekrutterer de beste fagfolk og utvikler dagens ansatte

Tiltak:

- Etablere et arbeidsgiverforum i 2010 hvor sentral lønn- og personalenhet og lokale ledere utveksler idéer for fremme av den ”gode arbeidsgiver”
- Utvikle en felles kompetansestrategi for fylkeskommunen. På grunnlag av kartleggingen som er gjennomført, sikre at egne ansatte har utviklingsmuligheter og rekruttere nødvendig ny kompetanse
- Utvikle en rekrutteringsstrategi og ta imot nye medarbeidere på en god måte. Utarbeide rekrutteringsmateriell og introduksjonsprogram for nyansatte. 2010
- Utvikle en ledelsesutviklingsstrategi som bidrar til klargjøring av lederes strategiske arbeidsgiveransvar. Dette gjelder både for introduksjon av nye ledere og en oppfølging for etablerte ledere
- Gjennomgå fylkeskommunens medbestemmelsesarenaer i samarbeid med partene og utvikle gode ordninger for medbestemmelse videre
- Videreutvikle strategier og tiltak for å redusere sykefraværet
- Avklare fremtidig bedriftshelsetjenesteordning. 2010

Bidra til forsvarlig økonomistyring og ivaretagelse av økonomisk handlefrihet

Tiltak:

- Bidra til at fylkeskommunen får et budsjett og handlingsprogram som både sikrer gode publikumstjenester og ivaretar økonomisk handlefrihet
- Bidra til korrekt rapportering og godt funderte økonomiske prognoser
- Avlegge regnskap etter lov og forskrift og uten vesentlige revisjonsmerknader
- Sørge for aktiv bruk av kvalitetssystemet fylkeskommunalt eiendomsforum.

Synliggjøre fylkeskommunen og alle dens ansvarsområder og oppgaver

Tiltak:

- Utarbeide ny brosjyre ”Medier – muligheter og utfordringer”. Gjennomføre interne kommunikasjonskurs for avdelinger og skoler med fokus på ansvar og bevisstgjøring for informasjon fra eget fagområde. 2010
- Fokuserer på kvalitet på nettsidene gjennom flere bidragsytere og publisister i organisasjonen. Gjennomføre brukerforum. 2010-2013
- Bidra til å øke konkurranseevnen til de fylkeskommunale skolene gjennom strategiske kommunikasjonsprosesser og konkrete tiltak. 2010-2013
- Etablere en helhetlig fylkeskommunal elektronisk inngang for alle kundegrupper. 2011
- Sikre gode rutiner for å praktisere offentlighet. Arkivplanarbeidet fortsetter. 2010-2013

Gå systematisk gjennom arbeidsdelingen mellom lokalt og sentralt nivå. Finne beste balanse ut fra effektivitet, kvalitet og beste praksis

Tiltak:

- Utvikle konsernkrav for merkantile fagområder for å sikre ensartede rutiner der det er hensiktsmessig. 2010-2013
- Kartlegge hvilke arbeidsprosesser som kan saneres. 2010-2013
- Frigjøre virksomhetene for arbeid tilsvarende 2-4 årsverk uten tilsvarende økning i staben. 2010-2013
- Gi rådgivning til avdelinger og utad til virksomhetene
- Gå gjennom erfaringene med innføring av bærbare PC-er for elevene i god tid før hvert nye skoleår. Forbedre og forenkle rutinene
- Opprette arkivforum for hele fylkeskommunen. 2010
- Sikre at fylkeskommunen ikke er avhengig av enkeltpersoner for utførelsen av kritiske oppgaver. 2010-2013

Kvalitetssikre rutiner innen økonomi, innkjøp, lønn, arkiv, bygg og eiendom, IKT og bedriftshelsetjeneste/intern kontroll gjennom controllerfunksjonen. Utvikle funksjonen

Tiltak:

- Etablere felles controllerforum for de administrative fagområdene. 2010
- Gjennomføre kvalitetssikring innen utvalgte områder, herunder risikovurdere behandling av personopplysninger. 2010-2013
- Gjennomføre minst ett samarbeidsprosjekt med revisjonen for å øke kvaliteten på interne merkantile prosedyrer. 2010-2011
- Etablere et bedre prosjektstyringssystem på byggeprosjekter og andre prosjekter. 2010
- Være aktiv i fylkeskommunalt eiendomsforum for å utveksle gode rutiner

Planlegge for og hente ut økonomisk og/eller kvalitetsmessig gevinst ved innføring av og fornyelse av IKT-systemer og arbeidsrutiner

Tiltak:

- Vitalisere samarbeidsfora for blant annet å lage retningslinjer for hvordan gevinster kan hentes ut. 2010
- Definere og utvikle systemansvarsrollen, bindeleddet mellom brukerne og IKT. 2010
- Gjennom bedre rutiner og omorganisering av innkjøpsfunksjoner hente ut gevinster ved innkjøp. Iverksette prosjekt "Bedre innkjøp" i 2010 med mål om å redusere anskaffelseskostnadene med minimum 10%

Sørge for at fylkeskommunens IKT-løsning i større grad fungerer som et hele med integrert datastrøm mellom systemene

Tiltak:

- Innføre ny plattform for intranett og internett 2011 som gir muligheter for utvikling av nye nettløsninger for interne og eksterne brukere
- Alle skolene på felles plattform for intranett/internett i 2011
- Integrere nytt bildearkiv 2010-2011

Bidra til en mer effektiv samhandling mellom politisk og administrativt nivå

Tiltak

- Forbedre tekniske og praktiske løsninger i forbindelse med politiske møter, implementere disse i samråd med politisk ledelse
- Gi kommunikasjonsfaglig og annen rådgivning til politisk ledelse etter forespørsel og behov

RESSUR SINNSATS

Økonomiske rammer

Forslag til ramme for sentraladministrasjonen i 2010:

(Beløp i tusen kr)

	ART	Regnskap 2008	Justert budsjett 2009	Budsjett- forslag 2010
	0 Lønn og sosiale utgifter	71 885	68 275	74 586
	1 Kjøp av varer og tjenester (egenproduksjon)	51 294	78 158	42 592
	3 Kjøp av tjenester (erstatte egenproduksjon)	2 172	2 831	401
	4 Overføringsutgifter	22 754	7 362	8 089
(A)	Sum driftsutgifter	148 105	156 626	125 667
	6 Salgs- og leieinntekter	7 590	5 602	6 518
	7 Refusjoner	20 758	8 802	8 722
	8 Overføringsinntekter	6 282	7 883	298,5
(B)	Sum driftsinntekter	34 630	22 288	15 538
(A-B)	Netto driftsutgifter	113 475	134 338	110 129

Høyt netto driftsbudsjett i 2009 skyldes i hovedsak ekstraordinært vedlikehold av fylkeskommunale bygg (statlig tiltakspakke med mer). I tillegg har budsjettet overskudd fra 2008. I 2010 er samferdselstaben flyttet ut av budsjettområde for sentraladministrasjonen til ny samferdselsavdeling.

Spesifisering av rammeendringer

(beløp i mill kr)	2010	2011	2012	2013
Ramme pr. juni 2009	103,208	104,103	104,998	104,998
<i>Endringer:</i>				
Lønns- og priskompensasjon	3,148	3,148	3,148	3,148
1 stilling fra utvikling til staben	0,250	0,250	0,250	0,250
Politisk aktivitet	1,000	1,000	1,000	1,000
Prisaften	0,165	0,165	0,165	0,165
Prosjekt "Bedre innkjøp"	0,700			
Innkjøpsbesparelser lagt i deflator				
Post & kopi	0,579	0,579	0,579	0,579
Trainee	1,250	1,250		
Utredningsmidler skolebygg o.a	0,960			
Lavere revisjonskostnad	-0,040	-0,040	-0,040	-0,040
Samferdselsstab til egen avdeling	-0,638	-0,638	-0,638	-0,638
HUS-budsjett til egen avdeling	-0,872	-0,872	-0,872	-0,872
Partistøtte korrigering av feil	0,356	0,356	0,356	0,356
Eldreråd	0,063	0,063	0,063	0,063
Ny ramme	110,129	109,364	109,009	109,009

TANNHELSETJENESTEN I BUSKERUD FKF

I Buskerud fylkeskommune er tannhelsetjenesten organisert i et fylkeskommunalt foretak. Fylkestinget stiller økonomiske rammer til disposisjon, mens fylkesutvalget foretar bestilling av tjenester, jfr egen sak i november.

DRIFTS- OG INVESTERINGSRAMMER

Styret for tannhelseforetaket har utarbeidet et selvstendig budsjett som fremlegges som egen sak for fylkestinget.

I fylkesrådmannens forslag til budsjettammer stilles en drifts- og investeringsramme til disposisjon. Fylkesrådmannens forslag er basert på de rammer fylkestinget la til grunn i juni 2009. Rammen er lønns- og prisjustert samt tillagt en realvekst på 2 mill kr for å henynta økte utgifter til lønn, narkose, spesialistbehandling, bortfall av momsrefusjon på voksenbehandling med mer. Det er da hensyntatt at foretaket oppjusterer takstene noe. I tillegg er det justert for antatt høyere revisjonskostnader og bruk av post- og kopitjenesten i fylkeshuset.

Tannhelsetjenestens netto driftsramme for 2010 er 89,051 mill kr inkl lønns- og priskompensasjon.

(beløp i mill kr)	2010	2011	2012	2013
Ramme pr. juni 2009	84,478	84,478	84,478	84,478
<u>Endringer:</u>				
Lønns- og priskompensasjon	2,577	2,577	2,577	2,577
Generelt tillegg: økt lønn, narkose, spesialistbeh., bortfall av mva.ref med mer	2,000	2,000	2,000	2,000
Innkjøpsbesparelser lagt i deflator				
Post & kopi	-0,044	-0,044	-0,044	-0,044
Høyere revisjonskostnad	0,040	0,040	0,040	0,040
Ny ramme	89,051	89,051	89,051	89,051

Investeringsrammer

Fylkesrådmannen foreslår prisjustering av investeringsrammen fra tidligere år.

Beløp i 1000 kr	2010		2011	2012	2013
Til styrets disposisjon	4 000	Styret	4 000	4 000	4 000
Sum tannhelse	4 000		4 000	4 000	4 000

Investeringsmidlene skal bl.a brukes til utstyr og rehabilitering/ombygging av tannklinikker.

VEDLEGG

BUDSJETTREGLEMENT

BUSKERUD FYLKESKOMMUNE BUDSJETTREGLEMENT

Budsjettreglementet er utarbeidet etter Kommuneloven med tilhørende Forskrift om årsbudsjett av 15.12.2000, gjeldende fom. 1.1.2001.

Fellesbetegnelser og definisjoner

I følgende fellesbetegnelser og definisjoner gjelder:

<i>Ansvar :</i>	<i>Hvem bruker ressurser (kostnadssted)</i>
<i>Art :</i>	<i>Hvilke typer ressurser brukes</i>
<i>Tjeneste :</i>	<i>Hva produseres med ressursene</i>
<i>Ansvarsområde :</i>	<i>To eller flere ansvar innen en sektor.</i>
<i>Kontorbudsjett :</i>	<i>Driftsbudsjettene i sentraladministrasjonen som skal dekke den daglige drift.</i>
<i>Sentraladministrasjonen :</i>	<i>Fylkesrådmannens stab og avdelinger</i>

1. Formål

Budsjettreglementet fastlegger de overordnede prinsippene for økonomisk styring i Buskerud fylkeskommune.

Reglementet tar utgangspunkt i fylkeskommunens vedtak om å legge målstyring og resultatrettet ledelse til grunn som overordnet styringsprinsipp. Med målstyring menes en ledelsesprosess som legger vekt på at fylkeskommunen totalt og den enkelte ansatte arbeider mot på forhånd avtalte mål, og at tiltak systematisk treffes for at en skal nå de mål som er satt.

Budsjettreglementet skal bidra til å gjennomføre slik ledelsesform, ved å:

- Klarlegge ansvarsområder. Ubehagelige, men nødvendige tiltak skal ikke hindres av uklare spilleregler eller unødvendige rutiner.
- Innføre personlig ansvar, myndighet og forpliktelse til å gjennomføre nødvendige tiltak for å nå fastlagte mål.
- Delegere ansvar og myndighet ut til den enkelte virksomhet og leder.

2. Handlingsprogrammet er overordnet alle andre planer

Avdelinger og virksomheter forutsettes å gjennomføre driften innenfor de rammer som vedtas i handlingsprogrammet, og må iverksette nødvendige tiltak for å oppnå dette.

Handlingsprogrammet er overordnet alle andre interne planer, som f.eks. sektorplaner, bemanningsplaner, elevtall o.l.

3. Fylkestingets budsjettmyndighet

- Fylkestinget vedtar fylkeskommunens årsbudsjett (drifts- og investeringsbudsjett) og handlingsprogram. Sektorrammene (drift) bevilges netto (utgifter minus inntekter). Justering av rammer vedtatt av fylkestinget, kan kun foretas av fylkestinget. Denne myndigheten kan ikke delegeres.
- Budsjettering av inntekter og utgifter i investeringsbudsjettet kan ikke delegeres utover de vedtatte rammer. Dog kan fylkesrådmannen/hovedutvalget innenfor sine ansvarsområder foreta ytterligere økninger i investeringsbudsjettet når slike er innekket ved driftsfinansiering og/eller mindre salgsinntekter i investeringsregnskapet.
- Kun fylkestinget kan vedta låneopptak til formål som nevnt i Kommuneloven § 50.
- Fylkestinget vedtar rammer for garantiforpliktelser og pantsetting.

4. Budsjettfullmakter

Fullmakter gitt i dette reglementet, kan ikke brukes til å endre budsjettet i strid med prioriteringer eller sentrale forutsetninger fra fylkestingets side.

Fylkesutvalget, hovedutvalgene og andre politiske organer

Fylkesutvalget, hovedutvalgene og andre politiske organ har følgende fullmakter innenfor sine ansvarsområder:

- Å fordele fylkestingets rammer på underordnede ansvar etter nettometoden
- Å omdisponere driftsutgifter
- Å disponere økte driftsinntekter til å styrke poster i driftsbudsjettet
- Å disponere tidligere års resultat som fylkestinget har vedtatt overført.
- Fylkesutvalg og hovedutvalg har myndighet til på investeringsbudsjettets utgiftsside å foreta en endring med 0-sum virkning innen sine ansvarsområder for inneværende budsjettår. Det forutsettes at finansieringsplanen og vesentlige forutsetninger for prosjektene sett under ett ikke endres.

- ***Fylkesutvalget skal godkjenne anbud på investeringer med beløp over 25 mill kr (fylkesrådmannen har fullmakt inntil 25 mill kr).***

Administrasjonens, virksomhetslederens og eventuelle driftsstyrers myndighet

Fylkesrådmannen kan omdisponere driftsutgifter innenfor de enkelte avdelings- og stabsbudsjetter. Stabs- og avdelingssjefer kan endre sine respektive kontorbudsjetter med nullsum virkning (videredelegering av fylkesrådmannens fullmakt).

Driftsbudsjettet for hver enkelt virksomhet vedtas med et nettobeløp.

Innenfor sine ansvarsområder har virksomhetsledere og eventuelle driftsstyrer fullmakt til:

- Å fordele og omdisponere bevilgede beløp på artsgrupper jfr. tabell nedenfor.
- Å styrke driftsutgifter i budsjettet ved tilsvarende forventet økning av driftsinntekter i forhold til budsjettet (art 60-89). Budsjetteringene må ikke medføre binding av utgifter i senere års budsjetter.
- Å avsette ubrukte bevilgninger til prosjekter til bruk senere.

Den enkelte virksomhetsleder (driftsstyre) fordeler sitt driftsbudsjett på artsgrupper etter følgende detaljeringsgrad:

Artsgruppe	Art
00 – 09	UTGIFTER
10 – 29	Lønn og sosiale utgifter
30 – 39	Kjøp av varer og tjenester (egenproduksjon)
40 – 48	Kjøp av tjenester (erstatte egenproduksjon)
	Overføringsutgifter
60 – 69	INNTEKTER
70 – 79	Salgs- og leieinntekter
80 – 89	Refusjoner
	Overføringsinntekter

Av hensyn til den løpende økonomistyringen bør den enkelte virksomhet også fordele sitt budsjett på underposter (lokalbudsjettet).

Fylkesrådmannen kan godkjenne anbud på investeringsprosjekter med inntil 25 mill kr forutsatt at anbudene ligger innenfor vedtatt byggebudsjett. Beløp over dette skal godkjennes av fylkesutvalget.

5. Avvik mellom budsjett og regnskap ved årets slutt

Dersom regnskapet viser avvik i forhold til budsjetttrammene (netto), skal dette så langt som mulig godskrives eller belastes ansvarlig sektor og virksomhet så raskt som mulig.

Dette skjer slik:

- Alle bevilgninger gjøres overførbare. Besparelser skal godskrives og overskridelser skal belastes og dekkes inn på det samme ansvarsområdet det påfølgende år.
- Når årsaken til en overskridelse eller besparelse gjør det rimelig, eller andre forhold tilsier det, kan politiske organer og fylkesrådmannen, jfr. fullmakter i pkt. 4, foreta omdisponeringer innenfor sine ansvarsområder.

Begrensninger

Besparelser bør ikke overføres når klare forutsetninger for bevilgninger ikke er oppfylt.

Regnskapssjefen må stryke avsetninger og overførbare bevilgninger så langt det trengs for å unngå eller redusere et regnskapsmessig merforbruk ved regnskapsavslutningen (jfr. forskrift om årsregnskap og årsberetning § 9).

Behandlingsmåte

Det beløp som skal overføres på det enkelte ansvarsområde vedtas av fylkestinget i forbindelse med regnskapsavslutningen.

6. Strykninger for å redusere evt. regnskapsmessig merforbruk

Regnskapssjefen er gitt fullmakt til å foreta strykninger ved et evt. regnskapsmessig underskudd. Strykningene gjennomføres i hht. forskrift om årsregnskap og årsberetning §9.

7. Særskilt rapportering

Avdelinger og virksomheter pålegges å rapportere til respektive politiske utvalg om særskilte forhold, f.eks. prognose om betydelige budsjettoverskridelser i den løpende drift, utenom de ordinære tertialrapportene. Kopi av slike rapporter skal sendes økonomi- og administrasjonsstaben og fylkesrevisor.

FINANSREGLEMENT

Finansreglement
for
Buskerud fylkeskommune

Plasserings- og lånestrategi

Vedtatt av fylkestinget 24.10.2001,
med endring vedtatt i fylkestinget
04.12.2002, 28.04.2004, 26.04.2006 og 15.-16.12.2009 (forslag)

Gjennomgått av fylkesrevisjon 01.10.2001, samt av BKR 03.04.2006, og 14.10.2009.

STYRINGSARKET	91
GENERELT	91
RAMMER FOR FORVALTNING AV LÅNEPORTEFØLJE OG LÅNEOPPTAK	91
RAMMER FOR PLASSERING AV LIKVIDITET BEREGNET TIL DRIFTSFORMÅL	91
INNLEDNING	93
DEL 1. GENERELLE BESTEMMELSER	93
1. MÅLSETTING	93
2. RAMMER FOR FORVALTNINGEN	93
2.1 Kontantstrømmer	93
2.2 Risikoformer og -profil	94
3. KRAV TIL AVKASTNING	94
4. FULLMAKTER OG ANSVARSFORHOLD	94
5. RAPPORTERING OG KONTROLL	95
6. AVVIK FRA REGLEMENTET	95
DEL 2. RAMMER FOR FORVALTNING AV LÅNEPORTEFØLJE OG LÅNEOPPTAK	96
1. RAMMER FOR LÅNEOPPTAK	96
2. FORVALTNING AV LÅNEPORTEFØLJEN	96
2.1 Tidspunkt for låneopptak, valg av låneinstrumenter, anbud	96
2.2 Avdragsprofil	96
2.3 Rentesikringsinstrumenter og rentebinding	96
2.4 Kjøp av egne sertifikater og obligasjoner	96
3. RAPPORTERING	96
DEL 3. RAMMER FOR PLASSERING AV LIKVIDITET BEREGNET TIL DRIFTSFORMÅL	97
1. PLASSERINGSRAMME OG -INSTRUMENTER	97
1.1 Plasseringsramme	97
1.2 Plasseringsinstrumenter	97
1.3 Rentesikringsinstrumenter	98
1.4 Etske retningslinjer for plasseringer	98
1.5 Aktiv forvaltning	98
2. RENTEBINDING PÅ PLASSERINGENE	98
3. RAPPORTERING	98
DEL 4. RAMMER FOR FORVALTNING AV FINANSIELLE AKTIVA ADSKILT FRA MIDLER BEREGNET FOR DRIFTSFORMÅL	99
1. INNLEDNING	99
2. MÅLSETTING	99
3. PLASSERING	99
4. FULLMAKTER OG ANSVARSFORHOLD	99
5. RAPPORTERING OG KONTROLL	99
DEFINISJONER	99

STYRINGSARKET

Generelt

- **Mål:** Lave og forutsigbare netto finansutgifter, lav risiko og høy likviditet. Lav risiko er viktigere enn høy avkastning (del 1-1, 1-2.2 og 1-3).
- **Fullmakt:** Fylkesrådmannen har det daglige ansvaret for forvaltning av plasseringer og innlån (1-4). Plasseringer kan gjøres av to fullmaktshavere.
- **Rapportering:** Det rapporteres til fylkestinget i års- og tertialrapportene. I sammenheng med avleggelse av årsregnskapet utarbeides en egen rapport om finansforvaltningen til fylkestinget. Buskerud kommunerevisjon IKS vurderer forvaltningen. Vurderingen vedlegges finansrapporten til FT (1-5).

Rammer for forvaltning av låneportefølje og låneopptak

- Låneopptak og låneforvaltning må gjøres med bakgrunn i fylkestingets vedtak om låneopptak (2-1).
- Ved låneopptak skal anbud benyttes. Hvis særlige grunner taler for det kan prinsippet om anbud fravikes (2-2.1).
- Minst 1/3 av låneporteføljen skal ha flytende rente (inntil ett år) og minst 1/3 skal ha fast rentetilknypning (over ett år). (2-2.3)
- Gjennomsnittlig rentebindingstid skal være 1-4 år (2-2.3).
- Et enkelt lån skal ikke utgjøre mer enn 30 % av låneporteføljen, men det kan likevel være på inntil 400 mill. kr. (2-2.3)

Rammer for plassering av likviditet beregnet til driftsformål

- Maksimalgrensen for plassering utenfor konsernkontoen, er at forventet minimumssaldo på konsernkontoen ikke skal være lavere enn 40 mill. kr i plasseringsperioden, etter at plasseringen er foretatt. I tillegg er øvre grense for plassering 200 mill. kr (3-1.1).
- Plasseringene skal kunne gjøres tilgjengelige på konsernkontoen innen tre virkedager (3-1.2).
- Gjennomsnittlig rentebindingstid for plasseringer skal ikke overstige 12 måneder. (3-2).
- Fondsplasseringer kan kun foretas i norske obligasjons- og pengemarkedsfond. Fond kan inneholde inntil 20 % andel ansvarlige lån og inntil 20 % andel papirer med utenlandske utstedere, men det må ikke ligge noe valutarisiko i disse (3-1.2).
- Plasseringer i enkeltpapirer kan kun foretas i bankinnskudd og norske rentebærende papirer, men ikke ansvarlige lån og grunnfondsbevis (3-1.2).
- For direkte eie av verdipapirer settes ytterligere begrensninger i prosent av maksimal grense for plasseringer, samt maksimalbeløp pr. verdipapir, som vist i tabellen nedenfor. Uavhengig av %-grensene nedenfor kan likevel oppgitt maksbeløp plasseres i sektoren.

Maksimalrammer pr. sektor:

Sektorer	Maks. % for sektoren	Maks. beløp pr. papir
a) Stat	100 %	50 mill. kr
b) Bank	100 %	50 mill. kr
c) Kommune/- garanti	50 %	40 mill. kr
d) Statsselskaper	40 %	40 mill. kr
e) Industri	25 %	30 mill. kr

- a) Stat og statsgaranterte lån utstedt av norske statsforetak.
- b) Bankinnskudd og verdipapirer i finansinstitusjoner med forvaltningskapital over NOK 5 milliarder, og minimum egenkapital tilsvarende det til enhver tid gjeldende krav fra norske myndigheter, for tiden 8 %.
- c) Kommune/-garanti: Fylkeskommuner og kommuner, eller lån til virksomheter garantert av fylkeskommune eller kommune.
- d) Statsselskaper: Selskaper som er 100 % eid av staten.
- e) Industri: Det kan plasseres i rentebærende verdipapirer utstedt av industriselskaper som minimum er ratet med BBB (tilsvarer risikoen til gjennomsnittet av norske banker).

Plasseringer i selskaper som ikke er ratet, kan gjøres etter særskilt vurdering av selskapene av fylkeskommunens kontakter i finansmarkedet, og av de som har fått fullmakt til å foreta plasseringer.

INNLEDNING

Reglementet er utarbeidet med utgangspunkt i forskrift fra Kommunal- og regionaldepartementet om kommuner og fylkeskommuners finansforvaltning, med hjemmel i lov av 25. september 1992 nr 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven), §§ 50 og 52. *Reglementet omfatter også virksomhet i fylkeskommunale foretak etter kommuneloven kapittel 11 og interfylkeskommunalt samarbeid etter kommuneloven § 27.*

Del 1 i dokumentet inneholder målsettingen med finansforvaltningen, generelle rammer for forvaltningen herunder omtale av risiko, fullmakter og rutiner for rapportering.

Del 2 omhandler låneopptak og forvaltning av låneporteføljen.

Del 3 tar for seg rammer for plasseringer av likviditet beregnet for driftsformål (driftslikviditet), inkludert diverse fond og ubrukte lånemidler.

Del 4 omhandler forvaltning av finansielle aktiva adskilt fra Buskerud fylkeskommunes likviditet beregnet til driftsformål.

DEL 1. GENERELLE BESTEMMELSER

1. Målsetting

Målsettingen med finansforvaltningen i Buskerud fylkeskommune er lave og forutsigbare netto finansutgifter. Finansforvaltningen skal legge vekt på lav finansiell risiko og høy likviditet. For å oppnå dette skal forvaltningen baseres på følgende prinsipper:

- Innenfor overordnede rammer for forsvarlig risiko og likviditet, tilstrebe en forutsigbar og tilfredsstillende avkastning av de forvaltede midler.
- Tilsvarende tilstrebe en best mulig sammensetning av låneporteføljen. Porteføljen skal både ivareta krav til lavest mulig netto renteutgifter og krav til forutsigbarhet i renteutgiftene.
- Forvaltning av driftslikviditet, låneportefølje og gjennomføring av låneopptak skal sees i sammenheng.
- Forvaltning av langsiktige finansielle aktiva, adskilt fra fylkeskommunens midler beregnet for driftsformål, skal skje etter de samme overordnede prinsippene som øvrig likviditet, men tilpasset midlenes tidsperspektiv.

2. Rammer for forvaltningen

2.1 Kontantstrømmer

Ved forvaltning av driftslikviditet skal det tas hensyn til den forventede likviditetsutviklingen for fylkeskommunen. Ved opptak av nye lån og refinansiering av eksisterende lån skal det tas hensyn til utviklingen i likviditeten det nærmeste året, samt de langsiktige rammene i det vedtatte handlingsprogrammet.

Ved forvaltning av langsiktige finansielle aktiva, adskilt fra fylkeskommunens midler beregnet for driftsformål, bør man ta utgangspunkt i de langsiktige rammene i vedtatt handlingsprogram.

2.2 Risikoformer og -profil

Risikoprofilen for finansiell risiko skal være moderat med fokus på å minimere virkningen av endringer i finansmarkedene på fylkeskommunens finansielle stilling. Ved håndtering av de ulike formene for finansiell risiko skal følgende prinsipper legges til grunn (se definisjoner bakerst):

- Kredittrisiko skal i størst mulig grad reduseres ved at kravet til lav risiko er viktigere enn ønsket om høy avkastning. Dette oppnås ved å plassere i papirer av høy kvalitet som er utstedt av kjente og velrenommerte aktører i finansmarkedet.
- Likviditetsrisikoen skal være lav da fylkeskommunen på kort varsel må kunne benytte midlene til ordinær drift eller investeringer. Dette oppnås ved utarbeidelse av likviditetsbudsjett som følges opp ukentlig. Ved plasseringer i verdipapirer skal plasseringene kunne gjøres tilgjengelig på konsernkonto innen tre virkedager.
- Buskerud fylkeskommune kan eksponere seg for noe renterisiko, men innenfor finansreglementets grenser.
- Buskerud fylkeskommune skal ikke ta valutarisiko.
- Systematisk risiko skal være lav ved å binde rente på lån, bruke rentesikring, spre plasseringer og lån på ulik løpetid og, i den grad finansreglementets rammer tillater dette, i ulike markeder.
- Usystematisk risiko skal i størst mulig grad elimineres ved plassering i papirer av høy kvalitet og ved å spre plasseringene i forhold til de begrensningene som fremgår av dette reglementet.
- Ekstern og intern administrativ risiko skal være lav ved at Buskerud fylkeskommune kun benytter seg av solide, seriøse og velrenommerte forvaltere og informanter i finansmarkedet.

3. Krav til avkastning

Kravet til avkastning må avveies mot den risiko som er akseptabel jfr. finansiell risiko i pkt. 2.2 ovenfor. Buskerud fylkeskommune lar kravet til lav risiko være viktigere enn ønsket om høy avkastning. Avkastningen på plasseringer måles mot renten i det korte pengemarkedet – en måneds NIBOR.

4. Fullmakter og ansvarsforhold

Fylkestinget skal vedta:

- Endringer i finansreglementet.
- Ramme for årets låneopptak.
- Rammer og fullmakter for forvaltning av finansielle aktiva adskilt fra midler beregnet til driftsformål.
- ***Fylkestinget selv skal påse at det er etablert betryggende rutiner for å vurdere finansiell risiko.***

Fylkesrådmannen har det daglige ansvaret for forvaltningen av plasseringer og innlån.

Ansvarer omfatter:

- Myndighet til oppta lån, i henhold til vedtak i fylkestinget, undertegne prospekter, refinansiering/sammenslåing av løpende lån, godkjenne lånevilkår, binde rente og inngå avtaler om bruk av rentesikringsinstrumenter.

- Myndighet til å plassere driftslikviditet, inngå avtale om aktiv forvaltning, herunder gjennomføre anbudsrunder, velge forvalter og utarbeide forvaltningsmandat i henhold til rammene i dette reglementet.
- ***Fylkeskommunens forvaltning må samsvare med fylkeskommunens egen kunnskap om finans.***

5. Rapportering og kontroll

Rapportering skal gjøres til fylkestinget tre ganger i året i forbindelse med års- og tertialrapportene. Rapporteringen skal inneholde:

Aktiva

- Oversikt over plasseringer i rentebærende papirer, herunder portefølje under aktiv forvaltning og andeler i pengemarkeds- og obligasjonsfond.
- ***Markedsverdi samlet og fordelt på de ulike typer aktiva. Vesentlige markedsendringer, endring i risikoeksponering. Markedsrenter og egne rentebetingelser. Avkastning, løpetid, rentefølsomhet og rentebindingstid. Avvik mellom faktisk forvaltning og kravene i finansreglementet.***

Passiva

- Oversikt over fylkeskommunens låneportefølje med gjennomsnittlig effektiv rente inkludert eventuelle kontrakter for rente- og valutasikring, fordeling mellom fast og flytende rente og løpetid i låneporteføljen.
- ***Verdi samlet og fordelt på de ulike typer passiva.***
- ***Vesentlige markedsendringer.***
- ***Det vil bli lagt stor vekt på å omtale endringer i risikoeksponering.***
- ***Avvik mellom faktisk forvaltning og kravene i finansreglementet.***
- ***Markedsrenter og egne rentebetingelser.***
- En vurdering av resultatene av finansforvaltningen i perioden.

Fylkesrådmannen har ansvaret for å stille krav til den løpende rapportering fra forvaltere, bankforbindelse og lånegivere. Rapporter fra eksterne forvaltere skal minimum innhentes månedlig.

I sammenheng med avleggelse av årsregnskapet skal det utarbeides en egen rapport om finansforvaltningen til fylkestinget. Rapporten skal i prinsippet omfatte alle deler av fylkeskommunens finansforvaltning, herunder resultater, vurdering av instrumenter og forslag til endringer i reglementet.

I tillegg skal det innhentes en uavhengig vurdering av finansforvaltningen i Buskerud fylkeskommune. Denne vurderingen skal gjøres av Buskerud Kommunerevisjon IKS eller annen uavhengig instans med tilstrekkelig faglig kompetanse. Vurderingen skal omfatte alle sider av finansforvaltningen som omfattes av dette reglementet. Vurderingen vedlegges administrasjonens rapport til fylkestinget.

6. Avvik fra reglementet

Dersom det skjer vesentlige endringer i finansmarkedene, eller i fylkeskommunens økonomi, som gjør det nødvendig å foreta tilpasninger av fylkeskommunens eksponering i plasseringer og låneportefølje, kan fylkesrådmannen avvike fra dette reglementet. Fylkesrådmannen avgjør om avvik skal rapporteres utenom ordinær rapportering i tertial- og årsrapport.

DEL 2. RAMMER FOR FORVALTNING AV LÅNEPORTEFØLJE OG LÅNEOPPTAK

1. Rammer for låneopptak

Låneopptak gjennomføres i henhold til fylkestingets vedtak. Låneopptak kan ikke gjennomføres i utenlandsk valuta.

2. Forvaltning av låneporteføljen

Forvaltningen av låneporteføljen skal sees i sammenheng med forvaltningen av Buskerud fylkeskommunes likviditet beregnet til driftsformål.

2.1 Tidspunkt for låneopptak, valg av låneinstrumenter, anbud

Tidspunktet for låneopptak vurderes med hensyn til forventet likviditetsutvikling og forventninger om renteutviklingen. Det må vurderes hvilke låneinstrumenter som skal benyttes. Råd innhentes fra fylkeskommunens kontakter i finansmarkedet.

Markedets gunstigste betingelser søkes oppnådd gjennom en begrenset innhenting av konkurrerende lånetilbud fra ulike aktører i markedet. Hvis særlige grunner taler for det kan prinsippet om anbud fravikes. (Eksempel på et slikt tilfelle kan være forskuttering av statlige tilskudd, ved egenfinansiering av spesielle prosjekter eller i spesielle konkurransesituasjoner.)

2.2 Avdragsprofil

Lån kan tas opp som serielån, annuitetslån eller bulletlån (lån uten avdrag). Størrelsen på årlige avdrag skal minimum være slik at gjenstående løpetid for samlet gjeldsbyrde ikke overstiger den veide levetiden for anleggsmidlene ved siste årsskifte, jfr. kommunelovens § 50 nr. 7. ***Fylkesrådmannen må hvert år betale avdrag med et beløp minst tilsvarende vektingsreglene, slik at den samlede lånegjelden hvert år i realiteten minst reduseres i samsvar med kravet til minimumsavdrag.***

2.3 Rentesikringsinstrumenter og rentebinding

For å styre renterisiko kan det benyttes rentesikringsinstrumenter. Disse kan kun benyttes i kombinasjon med en underliggende låneavtale eller planlagt låneopptak som er vedtatt av fylkestinget.

Minst 1/3 av låneporteføljen skal ha flytende rente (inntil ett år) og minst 1/3 skal ha fast rentetilknytning (over ett år). Gjennomsnittlig rentebindingstid skal være 1 – 4 år.

Et enkelt lån skal ikke utgjøre mer enn 30 % av fylkeskommunens samlede låneportefølje, men det kan likevel være på inntil 400 mill. kr.

2.4 Kjøp av egne sertifikater og obligasjoner

Buskerud fylkeskommune kan kjøpe egne utstedte sertifikater og obligasjoner som et ledd i styring av renterisiko. Dette må sees i sammenheng med forventet likviditetsutvikling.

3. Rapportering

Rapportering gjennomføres i henhold til del 1, pkt. 5.

DEL 3. RAMMER FOR PLASSERING AV LIKVIDITET BEREGNET TIL DRIFTSFORMÅL

1. Plasseringsramme og -instrumenter

1.1 Plasseringsramme

Prognose for forventet likviditetsutvikling i budsjettåret er utgangspunktet for rammene for plassering av fylkeskommunens driftslikviditet.

Maksimalgrensen for plassering utenfor konsernkontoen, er at kontoens forventede minimumssaldo ikke skal være lavere enn 40 mill. kr i plasseringsperioden, etter at plasseringer er foretatt. I tillegg settes en øvre grense for totale plasseringer på 200 mill. kr. Eventuelle kjøp av egne sertifikater og obligasjoner er ikke inkludert i grensen for plasseringer.

1.2 Plasseringsinstrumenter

Plasseringer kan ikke gjøres i aksjer og/eller grunnfondsbevis. Plasseringene skal kunne gjøres tilgjengelig på konsernkonto innen tre virkedager.

Plasseringer i fond

Plassering kan kun foretas i norske *obligasjons- og pengemarkedsfond* som forvaltes av et velrenommet forvaltningsselskap, og som tilfredsstiller Kredittilsynets regelverk. Fond kan inneholde inntil 20 % andel ansvarlige lån. Fond kan ha inntil 20 % andel papirer med utenlandske utstedere, men det må ikke ligge noe valutarisiko i disse.

Buskerud fylkeskommunes andel i fondet skal ikke overstige 10 %. Det skal ikke være begrensninger på uttak i fondet.

Plasseringer i enkeltpapirer

Buskerud fylkeskommune skal ikke plassere likviditet beregnet til driftsformål i andre instrumenter enn *bankinnskudd og norske rentebærende papirer*. Plassering kan gjøres som *tidsinnskudd* i norske spare- og forretningsbanker og utenlandske bankers avdelingskontorer i Norge. Plasseringer kan ikke gjøres i ansvarlige lån og grunnfondsbevis.

For *direkte eie av verdipapirer* settes ytterligere begrensninger i prosent av maksimal grense for plasseringer, samt maksimalbeløp pr. verdipapir, som vist i tabellen nedenfor. Uavhengig av %-grensene nedenfor kan likevel oppgitt maksbeløp plasseres i sektoren.

Maksimalrammer pr. sektor:

Sektorer	Maks. % for sektoren	Maks. beløp pr. papir
a) Stat	100 %	50 mill. kr
b) Bank	100 %	50 mill. kr
c) Kommune/-garanti	50 %	40 mill. kr
d) Statsselskaper	40 %	40 mill. kr
e) Industri	25 %	30 mill. kr

a) Stat og statsgaranterte lån utstedt av norske statsforetak.

- b) Bankinnskudd og verdipapirer i finansinstitusjoner med forvaltningskapital over NOK 5 milliarder, og minimum egenkapital tilsvarende det til enhver tid gjeldende krav fra norske myndigheter, for tiden 8 %.
- c) Kommune/-garanti: Fylkeskommuner og kommuner, eller lån til virksomheter garantert av fylkeskommune eller kommune.
- d) Statsselskaper: Selskaper som er 100 % eid av staten.
- e) Industri: Det kan plasseres i rentebærende verdipapirer utstedt av industriselskaper som minimum er ratet med BBB (tilsvarer risikoen til gjennomsnittet av norske banker).

Plasseringer i selskaper som ikke er ratet, kan gjøres etter særskilt vurdering av selskapene av fylkeskommunens kontakter i finansmarkedet, og av de som har fått fullmakt til å foreta plasseringer.

1.3 Rentesikringsinstrumenter

Det kan ikke brukes rentesikringsinstrumenter i forvaltningen av likviditet beregnet til driftsformål.

1.4 Etiske retningslinjer for plasseringer

Buskerud fylkeskommune skal tilstrebe å holde en høy etisk standard i sine plasseringer. Det forutsettes at alle forvaltere fylkeskommunen samarbeider med, investerer i selskaper som opererer innenfor nasjonale og internasjonale lover og regler. Videre legges det til grunn at vurderingene fra folkerettsrådet i Statens Petroleumsfond følges.

1.5 Aktiv forvaltning

Buskerud fylkeskommune kan inngå avtale om aktiv forvaltning for deler av driftslikviditeten. For avtale om dette gjelder de samme begrensninger med hensyn til bruk av finansielle instrumenter som fremgår av pkt. 1.2.

Avtale om aktiv forvaltning inngås med bakgrunn i et begrenset anbud blant forvaltere. Forvalteren som velges må tilfredsstillende Kredittilsynets regelverk og vurderes i henhold til kriteriene i del 1, pkt. 2.2. Når avtale om aktiv forvaltning inngås, skal det utarbeides en egen forvaltningsinstruks.

Avtale om aktiv forvaltning skal revurderes minimum hvert tredje år ved at det gjennomføres en begrenset anbudsrunde i markedet. Avtalen kan revurderes hyppigere hvis forvalteren(e) ikke oppnår forventede resultater.

2. Rentebinding på plasseringene

Gjennomsnittlig rentebindingstid for plasseringer skal ikke overstige 12 måneder.

3. Rapportering

Rapportering skjer i henhold til dette dokumentets del 1, pkt. 5.

DEL 4. RAMMER FOR FORVALTNING AV FINANSIELLE AKTIVA ADSKILT FRA MIDLER BEREGET FOR DRIFTSFORMÅL

1. Innledning

Konter som genereres ved salg av eierandeler i selskaper og/eller tilbakebetaling av innskutt kapital/ansvarlig lån fra selskaper, som Buskerud fylkeskommune har eierandeler i, er midler som er adskilt fra fylkeskommunens driftslikviditet. Når slikt salg eller tilbakebetaling skjer skal fylkestinget vedta tidshorisont, ramme for forvaltningen og eventuell disponering av midlene i handlingsprogrammet.

2. Målsetting

Ved forvaltning av midler, som er beskrevet under pkt. 1 ovenfor, skal det legges vekt på at midlene plasseres på en måte som ivaretar hensynet til risiko, avkastning, likviditet, etiske retningslinjer og bevaring av fylkeskommunens formuesverdier.

3. Plassering

Fylkestinget skal i en egen sak vedta bruk av plasseringsinstrumenter og tidshorisont for forvaltningen av midlene. I saken til fylkestinget må minst følgende momenter vurderes:

- Definisjon av beløp og tidshorisont for midlene.
- Risikoprofil, hvilke aktiva det kan plasseres i og strategisk fordeling mellom disse.
- Avkastningskrav, herunder disponering av avkastningen, oppbygging av buffere og bevaring av de formuesverdier som skal forvaltes.
- Organisering av forvaltningen herunder bruk av aktiv forvaltning, fond osv.

Ved valg av forvalter for avtale om aktiv forvaltning gjelder reglene i del 3, pkt.1.5, andre og tredje avsnitt.

4. Fullmakter og ansvarsforhold

Hvis annet ikke vedtas av fylkestinget, gjelder reglene i del 1, pkt. 4.

5. Rapportering og kontroll

Hvis ikke annet vedtas av fylkestinget, gjelder reglene i del 1, pkt. 5.

DEFINISJONER

- **Finansiell risiko:**
 - Administrativ risiko: Kan deles inn i en intern og en ekstern risiko:
 - Den eksterne risikoen er faren for at noe går galt på grunn av forhold hos aktørene som det handles med i markedet. Stikkord her er soliditet, eierforhold, kompetanse/bemanning, rutiner og kontroll.
 - Den interne risikoen er at det internt ikke er tilstrekkelig kompetanse, ressurser eller egnede kontrollrutiner for finansforvaltningen.
 - Kredittrisiko: Risikoen for at långiver ikke får tilbakebetalt sitt tilgodehavende ved forfall (konkursrisiko).
 - Likviditetsrisiko: Risikoen for ikke å få omgjort plasseringer til likvider ved behov. I dette risikobegrepet inngår verdipapirets omsettelighet.

- Renterisiko: Risikoen for tap eller gevinst hvis renten endrer seg. I begrepet inngår kursrisiko/rentefølsomhet (durasjon/varighet), dvs. endring i det rentebærende papirets verdi ved endring av markedsrenten.
- Systematisk og usystematisk markedsrisiko er knyttet til generelle verdiendringer i et marked (systematisk) eller verdiendringer knyttet til et enkelt investeringsobjekt (usystematisk).
- Valutarisiko: Risiko for tap ved kursendringer mellom ulike valutaer i valutamarkedet.
- **Rentesikringsinstrumenter**: Finansielle instrumenter hvor låntaker gjør avtale med en finansinstitusjon om å regulere renten på et lån, for å styre renterisikoen. Eksempler på rentesikringsinstrumenter er rentebytteavtale (SWAP), rentetak, rentegulv, rentekorridor (collar), fremtidig renteavtale (FRA) og renteopsjon.

KOSTRA-NØKKELTALL PR SEKTOR

KOSTRA-NØKKELTALL PR SEKTOR

Fylkesrådmannen har i samarbeidet med sektorene plukket ut et utvalg av indikatorer som finnes i Kostrasystemet. I kommentarfeltet er det gitt korte kommentarer til nøkkeltallene. Mer informasjon finnes på internett: <http://www.ssb.no/kostra/>

		2006	2007	2008			FK
FINANS		B.rud	B.rud	B.rud	V.fold	T.mark	u/Oslo
A	Netto resultatgrad = netto driftsresultat / driftsinntekter x 100%	7,1 %	2,2%	4,8 %	5,7 %	-0,5 %	2,7 %
B	Rente- og avdragsbelastning = (renter + avdrag) / driftsinntekter x 100%	4,2 %	4,6%	4,9 %	4,8 %	5,5 %	5,0 %
C	Avdragsprofil = avdrag / langsiktig gjeld x 100%	3,4 %	4,0%	4,3 %	2,5 %	3,0 %	4,2 %
D	Gjeldsbelastning = langsiktig gjeld / driftsinntekter x 100%	55,2 %	51,8%	51,9 %	74,6 %	65,6 %	52,3 %
E	Selvfinansieringsgrad = egenkapital investeringer / brutto investeringer x 100%	48,2 %	58,1%	45,9 %	24,2 %	27,9 %	26,8 %
F	Skatte- og rammedekningsgrad = (skatt + rammetilskudd) / driftsutgifter eks. Interne overføringer og renter	84,7 %	81,9%	81,4 %	83,3 %	75,8 %	75,3 %
G	Likviditet = arbeidskapital / driftsinntekter x 100%	8,1 %	7,0%	8,3 %	8,8 %	-1,5 %	11,9 %
H	Langsiktig gjeld pr. innbygger	4172,6	4 038,0	4 376,0	6 441,1	6 950,5	5 436
I	Brutto investeringer pr. innbygger	404,0	729,7	1 031,5	2 765,9	1 446,5	1 428,2
J	Brutto driftsutgifter pr. innbygger	7246,5	7 751,4	8 257,6	8 165,6	9 279,5	10 296,8

* Gj.snittskolonnen viser gj.snitt for alle fylkeskommuner ekskl. Oslo.

Punkt A:

BFK ligger høyt i forhold til landsgjennomsnittet, men langt lavere enn referansefylket Vestfold.

Punkt B og C:

Når det gjelder rente og avdragsbelastningen ligger BFK litt under TFK, men på linje med VFK. Avdragsprofilen for BFK ligger høyt sammenlignet med referansefylkene. Årsaken er at BFK har over tid foretatt raskere nedbetaling av gjeld enn det krav til minsteavdrag kommuneloven tilsier.

Punkt D:

Gjeldsbelastningen ligger lavt i forhold til referansefylkene.

Punkt E:

Selvfinansieringsgraden vil svinge i forhold til størrelsen på de årlige investeringene. I år med store nominelle investeringer vil selvfinansieringsgraden ofte være svært lav, og motsatt i år med lave nominelle investeringer. BFK har høy selvfinansieringsgrad i forhold til landsgjennomsnittet.

Punkt H:

Langsiktig gjeld pr innbygger ligger lavt i BFK i forhold til referansefylkene, og i forhold til landsgjennomsnittet.

VIDEREGÅENDE OPPLÆRING

	Buskerud		Telemark		Vestfold		Gj.snitt*
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2008
Prioriteringer							
Netto dr.utg. til v.g.o., per innbygger 16-18 år	101 237	110525	111 484	115951	101 479	106506	117264
Andel netto dr.utg. til v.g.o.av samlede netto dr.utg.	63,5	64,9	63,6	62,9	67,5	66,8	Publ senere
Andel netto dr.utg. til spes.u.v. og særsk.tilp. oppl. (560)	10,0	10,6	9,9	10,1	8,9	9,7	9,3
Andel netto dr.utg. til fagopplæring i arbeidslivet (570)	7,5	7,7	9,3	9,4	8,6	8,5	7,9
Brutto investeringsutg. til vgo per innbygger	326	66,8	765	48,3	1 244	2021	717
Dekningsgrad							
Andelen av 16-18-åringene som er i v.g.o.	89,9	89,9	90,5	90,2	89,4	89,2	90,8
Andelen i videregående opplæring som er i opplæring i skole	84,9	83,3	82,2	81,5	83,3	82,7	82,7
Andelen i videregående opplæring som er i opplæring i bedrift	15,1	16,7	17,8	18,5	16,7	17,3	17,3
Andelen elever og lærlinger som er i all.f. studieretninger/stud forbered utd program	46,4	48,5	39,9	41,5	48,0	49,9	47,5
Andelen elever og lærlinger som er i y.f. st.retninger/utdanningsprogram	53,6	51,5	60,1	58,5	52,0	50,1	52,5
Omvalg							
Andel elever Vg1 stud forberedende i fjor som går i Vg2 i år	88,2	86,6	86,8	89,7	87,6	89,6	86,7
Andel elever i vg1 studieforberedende ifjor med omvalg på Vg1 i år	3,0	2,9	4,5	4,7	3,4	2,5	3,8
Andel elever vg1 yrkesfaglig i fjor som går vg2 i år	74,4	77	72,9	71,5	72,4	70,2	74,3
Andel elever i Vg1 yrkesfaglig med omvalg på Vg1	5,8	5,9	8,4	7,7	6,6	7,6	7,3
Lærlinger							
Andel lærlinger med lovfestet rett til v.g.o.	74,4	73,8	70,4	72,4	68,0	69,1	71,6
Søkere og inntak							
Andel elever som har fått oppfylt førsteønske til skole og kurs	87,8	82,3	90,1	88,4	87,3	86,4	84,1
Andel lærlinger som har fått oppfylt førsteønske	84,9	91,1	84,2	92	82,1	90,8	88,5
Andel elever i alternativ VKII i skole av nye lærlinger og elever i alternativ VKII i skole	0,3	0,9	1,2	1,1	0,2	0,7	1,8
Produktivitet Enhetskostnader							
Korr bto dr.utg v.g.o. per elev inkl kjøp fra eget foretak	110 245	118072	114 906	117511	109 611	114346	121633
Korr bto driftsutg til fagopplæring i arbeidslivet (570), per lærling inkl kjøp/overføring private	45 250	46458	49 354	51486	45 107	47584	48886
Resultater							
Andel elever som har sluttet i løpet av året - alle årstrinn, målt i antall kurs	4,1	4,2	4,3	5,1	4,6	4,6	4,5
Andel beståtte fag- og svenneprøver	91,9	92,8	94,4	94,3	93,3	94,1	92,9
Gjennomstrømning							
Andel elever og lærlinger som har bestått vgo i løpet av normert tid 1)	56,8	Publ senere	54,4	Publ senere	53,4	Publ senere	Publ senere
Andel elever og lærlinger som har bestått vgo iløpet av 5 år	68,9	Publ senere	67,2	Publ senere	64,5	Publ senere	Publ senere
Andre produktivitetsindikatorer							
Elever per lærerårsverk, fylkeskommunale skoler	9,2	8,6	9,4	9,3	9,5	9,2	8,5

1) Tallene for 2008 publiseres på et senere tidspunkt.

* Landsgjennomsnit inkl. Oslo

Kommentarer: 2008

Buskerud bruker mindre enn gjennomsnittet i landet til videregående opplæring målt pr inn bygger 16-18 år. Kun Vestfold, Vest-Agder og Rogaland er billigere enn Buskerud. Buskerud bruker også en mindre andel av netto driftsutgifter målt mot samlede driftsutgifter enn Vestfold, men litt mer Telemark. Her har vi ennå ikke tall for landsgjennomsnitt.

Produktiviteten målt etter korrigerte brutto driftsutgifter pr elev og pr lærling viser at Vestfold driver litt billigere enn Buskerud, men at Buskerud har bedre produktivitet enn landssnittet.

Andelen av ungdommen som er i opplæring i skolen er større i Buskerud enn i Telemark og Vestfold og også over landsgjennomsnittet. Andelen av ungdommen som er i opplæring i bedrift er mindre enn både Telemark, Vestfold og landsgjennomsnittet.

Andelen lærlinger med lovfestet rett til v.g.o er større i Buskerud enn Vestfold, Telemark og landsgjennomsnittet.

Buskerud har nå lavere andel elever som gikk i Vg1 i fjor og som fortsetter i Vg 2 i år i studieforberedende, men har høyere andel innen yrkesfaglige utdanningsprogram, sammenliknet med Telemark, Vestfold og landsgjennomsnittet.

Kun Vestfold har lavere andel av elever som gjør omvalg på Vg1 studieforberedende enn Buskerud, mens innen yrkesfag har Buskerud lavest andel med omvalg på Vg1.

Av andelen elever som har fått oppfylt førsteønsket til skole og kurs ligger Buskerud lavest av Vestfold, Telemark og landsgjennomsnittet. Andel lærlinger som har fått oppfylt førsteønsket er Buskerud høyere enn Vestfold og landsgjennomsnittet.

Andel elever som har sluttet i løpet av året er lavere i Buskerud enn både Vestfold, Telemark og landsgjennomsnittet.

Av andele beståtte fag- og svenneprøver ligger vi på linje med landsgjennomsnittet, men litt lavere enn Vestfold og Telemark.

Buskerud ligger lavere enn både Vestfold og Telemark i nivå for antall elever per lærerårsverk, men på linje med landsgjennomsnittet.

Kultur

* Gj.snittskolonnen viser gj.snitt for alle fylkeskommuner ekskl Oslo

Prioritering	Buskerud			TFK	VFK	* Gj.snitt
	2006	2007	2008	2008	2008	2008
Netto driftsutgifter i alt til kultursektoren per innbygger i kroner	160	186	176	192	191	203
Netto driftsutgifter bibliotek per innbygger i kroner	29	33	35	31	35	25
Netto driftsutgifter museer per innbygger i kroner	60	63	61	92	44	50
Netto driftsutgifter kunstformidling per innbygger i kroner	39	47	46	14	50	52
Netto driftsutgifter idrett per innbygger i kroner	14	16	12	-26	23	19
Netto driftsutgifter andre kulturaktiviteter per innbygger i kroner	19	25	22	82	33	44
Brutto driftsutgifter kultursektoren per innbygger	294	322	366	420	409	400

Kommentarer:

Kostratallene viser en stagnasjon innenfor alle områder på kultursektoren i Buskerud.

Hos oss ligger mesteparten av det vi gjør i forhold til spesielle grupper på idrett. Det samme gjelder alt i forhold til fysisk aktivitet. Det kan tyde på ut fra KOSTRA-tallene at dette ikke er tilfelle i de to andre fylkeskommunene og at Vestfold i stedet for å fordele på kunstformidling og idrett har slått sammen til andre kulturaktiviteter

Samferdsel

* Gj.snittskolonnen viser gj.snitt for alle fylkeskommuner ekskl Oslo

Prioritering	Buskerud			T.mark	V.fold	* Gj.snitt
	2006	2007	2008	2008	2008	2008
Netto driftsutgifter i kr pr. innbygger, bilruter	773	811	877	712	1118	964
Netto driftsutgifter i kr pr. innbygger, transport for funksjonshemmede	44	44	48	31	36	101
Netto driftsutg. for bilruter i pst. av samlede netto dr.utg. samf. i alt	66,7	65,3	66,6	64,4	65,3	48,7
Tilskudd i kr pr. innbygger, bilruter	763	799	892	711	1090	803
Tilskudd i kr pr. bruker, transportordningen for funksjonshemmede	2 837	2411	2660	0	115	3519
Dekningsgrad						
Transportordningen for funksjonshemmede. Antall brukere pr. 1000 innb.	14,9	16,0	16,9	17,9	8,8	23,5
Utdypende tjenesteindikatorer						
Skolereiser i pst. av alle reiser, bilruter	22,2	22,3	22,9	24,9	42,1	36,1
Reiselengde i km, bilruter. Gjennomsnitt	15	12,3	12,1	7	9,8	10,9

Kommentarer:

Kostnadsveksten har de siste årene vært betydelig som følge av sterk økning i drivstoff- og lønnsutgifter. Posten skolereiser i pst av alle reiser viser et avvik som følge av at Buskerud "ungdomskort" ikke blir registrert i statistikken som skolereise men som ordinær reise

Fylkesveier

	Buskerud			T.mark	V.fold	Sør-Norge	* Gj.snitt
	2006	2007	2008	2008	2008	2008	2008
Netto driftsutgifter i kr pr innbygger, fylkesveier i alt	341	387	391	553	362	425	494
Brutto inv.utg.i kr pr innbygger, fylkesveier i alt	206	324	275	561	176	277	297

Tannhelsetjenesten

	Buskerud			T.mark	V.fold	Gj sn. u. Oslo
Behovsprofil	2006	2007	2008	2008	2008	2008
Andel innvandrerbefolkning 0-16 år	11,0	11,8				
Prioriteringer						
netto driftsutgifter pr innbygger	280	307	299	411	188	373
Dekningsgrad						
Prioriterte personer. Andel under offentlig tilsyn i tannh.tjenesten	86,8	87,1	89,1	89,7	89,6	92,5
Prioriterte personer. Andel undersøkt/ behandlet.	63,3	64,0	68,9	67,3	63,3	66,4
Antall timer brukt av tannpleier på forebyggende og helsefremmende arbeid utenom klinikk	2119	1969	2161	696	3202	
Eldre, langtidssyke og uføre i institusjon. Andel undersøkt behandlet	67,6	67,2	73,2	66,5	79,2	62,8
Eldre, langtidssyke og uføre i hjemmesykepleie. Andel undersøkt/behandlet.	27,4	36,0	35,2	24,0	22,0	23,2
Produktivitet						
Personer undersøkt/ behandlet pr off. avtalt årsverk i tannhelsetjenesten	359	357	375	336	370	325
Personer undersøkt/ behandlet pr off. avtalt årsverk i tannhelsetjenesten	734	735	776	705	652	657

Kommentarer 2008:

Andel innvandrerbefolkning 0-16 år oppgis ikke på ssb i år

Det samme gjelder eldre, langtidssyke og uføre i institusjon. Andel under offentlig tilsyn.

Ny indikator er antall timer brukt av tannpleier på forebyggende og helsefremmende arbeid utenom klinikk.

HOVEDOVERSIKTER

HOVEDOVERSIKT - DRIFT

Fylkesrådmannens forslag

(Beløp i mill kr - faste 2010-priser)	Regnskap 2008	Årsbud. (justert) 2009	Forslag til ramme for 2010	Forslag til ramme for 2011	Forslag til ramme for 2012	Forslag til ramme for 2013
Fylkesskatt	1084,0	1100,1	1152,7	1158,5	1164,3	1170,1
Ref. invest.mva (overf. invest.budsjett)	39,7	57,2	49,0	72,5	61,4	61,4
Vedlikeholdstiltak, St.prp. nr. 37		42,5				
Ramme nye fylkesveger inkl vekst - drift + invest			278,2	278,2	278,2	278,2
Rammetilskudd	627,1	694,9	716,3	710,8	714,4	718,0
SUM DRIFTSINNTEKTER	1750,8	1894,6	2196,2	2220,0	2218,2	2227,6
<i>Netto driftsutgifter 1)</i>						
Sentraladministrasjon - fellesutgifter	113,5	133,8	110,1	109,4	109,0	109,0
Utdanning	1091,3	1155,4	1180,8	1174,0	1176,7	1173,8
Tannhelseforetak	76,2	85,5	89,1	89,1	89,1	89,1
Utviklingsavdelingen	104,3	164,7	112,3	114,6	116,4	116,4
Samferdsel						
Avdeling			22,0	22,0	22,0	22,0
Kollektivtransport	221,6	229,7	240,7	243,0	238,7	238,7
Fylkesveger - gamle	99,6	84,1	107,3	107,3	107,3	107,3
Fylkesveger - nye inkl ferje			136,7	134,4	132,1	129,8
NETTO DRIFTSUTGIFTER	1706,5	1853,2	1999,0	1993,7	1991,4	1986,1
Renteutgifter	56,7	47,4	56,0	78,9	91,7	111,9
Renteinntekter	18,6	6,6	9,0	13,5	13,5	15,0
Renterefusjon skoleanlegg	9,2	7,0	4,5	10,8	11,8	13,0
Renterefusjon fylkesveger			1,3	6,4	11,9	18,3
Aksjeutbytte Vardar AS	15,0	60,8	43,0	51,0	65,0	70,0
Salg av kraft	1,2	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Renter Vardar AS	26,6	15,1	16,9	22,4	25,5	25,5
Utviklingsmidler fra Vardar AS	10,4	6,8	8,0	10,5	12,0	12,0
Avdrag	36,7	39,2	45,8	53,1	62,2	71,2
Avdrag elevpce'er	11,4	11,6	8,9	6,7	6,4	6,6
NETTO DRIFTSUTG. INKL FINANS	1730,3	1853,1	2025,0	2015,9	2009,8	2020,0
Motpost avskrivninger	82,6					
NETTO DRIFTSRESULTAT	103,1	41,5	171,2	204,1	208,4	207,7
Netto endr. driftsfond (+ red., - øk.)	-10,3	-15,2	0,6	0,5	-5,6	4,6
Avsatt realvekst				9,3	18,6	28,0
Interne finansieringstransaksjoner	0,9	-2,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Overført fra året før	49,3	107,7	0,0	0,0	0,0	0,0
RESULTAT FØR INVESTERING	143,0	131,5	171,8	195,3	184,2	184,2
Overført til investeringsregnskapet *)	35,3	131,5	49,0	72,5	61,4	61,4
Nye fylkesveger - overf til investering	0,0		122,8	122,8	122,8	122,8
IKKE DISPONERT	107,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

*) Egenkapitalandel i investering	46,2 %	48,3 %	41,2 %	41,2 %
Nto driftsresultat i % av frie inntekter	7,8 %	9,2 %	9,4 %	9,3 %
Korrigert nto driftsresultat i % av frie inntekter (ex investeringsmidler nye vege)	2,9 %	4,3 %	4,4 %	4,2 %
Andel invest.mva overført til investeringsbudsjett	100 %	100 %	100 %	100 %

Driftsfond 31.12 2)	60,7	55,9	55,3	54,8	60,5	55,9
Beregnet realvekst 2011-2013				9,30	18,65	28,04
Vedlikeholdsfond 31.12		2,5	2,5			

1) 2008-tall er inkl avskrivninger på sektorene.

2) Buffer for usikkerhet ved utbytte fra Vardar AS og reserve mot økonomisk svikt med mer.

HOVEDOVERSIKT - INVESTERING

Fylkesrådmannens forslag

Beløp i 1000 kr									
FELLESPROSJEKTER		KOST-DATO	TOTALT INVEST-ERINGS BELØP	TIDL. KAP. BUDSJ.		BEH. AV			
VIRKSOMHET	FORMÅL				2010		2011	2012	2013
IKT felles infrastruktur					5 000	FRÅD	5 000	5 000	5 000
Sum			-	-	5 000		5 000	5 000	5 000

UTDANNINGSSEKTOREN									
Utdanningssektoren	Utstyr IKT				5 000	FRÅD	5 000	5 000	5 000
	Elevpc'er		53 072		17 000	FRÅD	17 000	17 000	17 000
Alle skolebygg	Ombygging 1)				9 000	FRÅD	9 000	9 000	9 000
Påbegynte prosjekter									
Div. skolebygg	Inneklima				13 000	FRÅD	10 000	10 000	10 000
Marienlyst	Samlokalisering	okt. 09	275 000	80 000	85 000	FRÅD	110 000		
Rosthaug vgs	Flytting Bonna	aug. 08	24 500	9 500	15 000	FRÅD			
Nye prosjekter									
Total investeringsramme for nye prosjekter					30 000	FT	150 000	200 000	200 000
	Ringerike/Hønefoss - samlokalisering		Over 1 mrd kr	16 000	(10 000)		(70 000)	(100 000)	(150 000)
	Hønefoss vgs - sanering og nybygg		Ca 36 mill kr		(10 000)		(26 000)		
	Ringerike/Hønefoss - delt løsning		Ca 775 mill kr		(0)		(30 000)	(200 000)	(190 000)
	Hurum		330 mill kr	22 500	(17 500)		(130 000)	(150 000)	(10 000)
	St. Hallvard		30-66 mill kr		(25 000)		(41 000)		
	Åssiden hus A		65 mill kr		(25 000)		(40 000)		
	Flåtaløkka		20-40 mill kr		(12 000)		(28 000)		
	Nye veginvesteringer		(?)		(?)		(?)	(?)	(?)
Sum - utdanningssektoren					174 000		301 000	241 000	241 000

1) Skal dekke arealeffektivisering, fleksibilitet i lokaler, Brann-, helse- og miløisikkerhet og annet

TANNHELSEFORETAKET									
Til styrets disposisjon					4 000	Styret	4 000	4 000	4 000
Sum tannhelse					4 000		4 000	4 000	4 000

SAMFERDSEL									
Buskerud Kollektivtrafikk - Aksjekapital					3 000	FRÅD			
Samferdselssektoren gamle fylkesveger					44 000	VEGSJEF	44 000	44 000	44 000
Samferdselssektoren nye fylkesveger					122 767	VEGSJEF	122 767	122 767	122 767
Investeringer m/renterefusjonsordning					92 000	VEGSJEF	92 000	92 000	92 000
Øvre Sund Bru					33 500	VEGSJEF	33 500	33 500	33 500
Sum andre sektorer					295 267		292 267	292 267	292 267
TOTALSUM					478 267		602 267	542 267	542 267

FINANSIERING			2010		2011	2012	2013
Elevrefusjoner - elevpc			7 654		6 880	6 000	6 000
Salg av eiendommer	- Strømsø vgs				55 000		
	- Hønefoss vgs						
	- Ottar Lingjerdnes vei 10		1 800				
Salg av Ramfoss Kraftlag							
VKT - refusjon innskutt aksjekapital			5 000				
Bruk av vegpakkebidler			33 500		33 500	33 500	33 500
Avdrag fra Vardar AS							
Bruk av investeringsfond			1 263				
Overført fra driften			171 782		195 277	184 177	184 177
Mva-refusjon							
Låneopptak			257 268		311 610	318 590	318 590
			478 267		602 267	542 267	542 267
Gjeld 31/12 (inkl. endr. avdragsfond)			1 475 928		1 727 704	1 977 697	2 218 490
Renter			55 953		78 932	91 667	111 859
Avdrag			45 842		53 133	62 197	71 197
Avdrag elevpc			8 900		6 700	6 400	6 600
Sum renter og avdrag			110 696		138 765	160 264	189 656

BUDSJETTOVERSIKT - DRIFTSDEL

	tall i mill. kroner)		Regnskap 2008	Justert budsjett 2009	Budsjett 2010	Økonomiplan for årene faste 2010-priser)		
Linje	Rammeområder					2011	2012	2013
(1)	Sentraladministrasjon - fellesutgifter	Utgift	151,0	156,1	125,7	124,9	124,5	124,5
(2)		Inntekt	37,5	22,3	15,5	15,5	15,5	15,5
(3)	Utdanning	Utgift	1 468,8	1 462,2	1 383,3	1 374,4	1 380,5	1 390,3
(4)		Inntekt	377,6	306,8	202,5	200,4	203,8	216,5
(5)	Tannhelseforetak	Utgift	76,2	85,5	89,1	89,1	89,1	89,1
(6)		Inntekt		0,0				
(7)	Utviklingsavdeling	Utgift	287,4	305,3	188,8	190,3	192,1	192,1
(8)		Inntekt	183,1	140,6	76,5	75,7	75,7	75,7
(9)	Samferdsel							
(10)								
(11)	Avdeling	Utgift			22,0	22,0	22,0	22,0
(12)		Inntekt						
(13)	Kollektivtransport	Utgift	225,4	233,9	242,8	243,0	238,7	238,7
(14)		Inntekt	3,8	4,2	2,1			
(15)	Fylkesveger - gamle	Utgift	104,8	84,1	107,3	107,3	107,3	107,3
(16)		Inntekt	5,1	0,0				
(17)	Fylkesveger - nye inkl ferje	Utgift			136,7	134,4	132,1	129,8
(18)		Inntekt						
(19)	Sum rammeområder	Utgift	2 313,6	2 327,1	2 295,7	2 285,4	2 286,4	2 293,9
(20)	Sum rammeområder	Inntekt	607,2	473,9	296,7	291,6	295,0	307,8
(21)	Sum rammeområder	Nettoutgift	1 706,5	1 853,2	1 999,0	1 993,7	1 991,4	1 986,1
(22)	1.900 Skatter m.v.	Inntekt	1 084,0	1 100,1	1 152,7	1 158,5	1 164,3	1 170,1
(23)	1.900 Skatter m.v.	Utgift						
(24)	Netto skatteinntekt	Nettoinnt.	1 084,0	1 100,1	1 152,7	1 158,5	1 164,3	1 170,1
(25)	1.940 Rammetilskudd	Nettoinnt.	627,1	737,4	994,5	989,0	992,6	996,2
(26)	Andre frie innt.	Inntekt	39,7	57,2	49,0	72,5	61,4	61,4
(27)	Inntekter fra rammeområdene (linje 16)	Inntekt	607,2	473,9	296,7	291,6	295,0	307,8
(28)	Sum driftsinntekter ekskl. renter		2 358,0	2 368,5	2 492,9	2 511,6	2 513,3	2 535,4
	-Sum driftsutg. ekskl. renter (linje 17)		2 313,6	2 327,1	2 295,7	2 285,4	2 286,4	2 293,9
(29)	BRUTTO DRIFTSRESULTAT		44,3	41,4	197,2	226,3	226,9	241,5
(30)	1.870 Renteutgifter	Utgift	56,7	47,4	56,0	78,9	91,7	111,9
(31)	1.870 - Renteinntekter mm	Inntekt	81,0	98,2	84,7	116,6	141,8	155,8
(32)	= Netto renteutgifter	Nettoutgift	-24,3	-50,8	-28,7	-37,6	-50,1	-44,0
(33)	1.870 Avdrag på lån	Utbet.	48,1	50,7	54,7	59,8	68,6	77,8
(34)	1.860 Motpost avskrivninger	Inntekt	82,6					
(35)	NETTO DRIFTSRESULTAT		103,1	41,5	171,2	204,1	208,4	207,7
(36)	NETTO AVSETNINGER / BRUK AV AVSETNINGER		39,9	90,0	0,6	-8,8	-24,3	-23,5
(37)	RESULTAT ETTER NETTO AVSETNINGER		143,0	131,5	171,8	195,3	184,2	184,2

ANVENDELSE AV NETTO DRIFTSRESULTAT

Linje	(tall i 1000)	Regnskap 2008	Justert budsjett 2009	Budsjett 2010	Økonomiplan for årene (faste 2010-priser)		
					2011	2012	2013
(35)	NETTO DRIFTSRESULTAT	103 085	41 548	171 225	204 087	208 450	207 660
	Brukt slik:						
(39)	1 880 Brukt til finansiering av utgifter i kapitalregnskapet	35 269	131 523	171 782	195 277	184 177	184 177
(40)	Vedtatt disponert/inndekket del A = Avsetninger	35 231	25 423	0	8 810	24 272	23 482
(41)	B = Bruk av avsetninger	75 125	115 399	557	0	0	0
(42)	A - B = SUM NETTO AVSETNINGER Ikke disponert/uinndekket del	-39 895	-89 975	-557	8 810	24 272	23 482
(43)	1 899 Ikke disponert netto driftsresultat (regnskapsmessig overskudd)	107 711	0	0	0	0	0
	1 899 Uinndekket negativt netto driftsresultat (regnskapsmessig underskudd)	0	0	0	0	0	0

NOTE TIL BUDSJETTOVERSIKT - DRIFTSDEL (Avsetninger/Bruk av avsetninger)

Inndekning av tidligere års uinndekket negativt netto driftsresultat (underskudd)

- + Avsetning til disposisjonsfond
- + Avsetning til bundne driftsfond ekskl. gjeldsavdragsfond
- + Avsetning til likviditetsreserve
- = A = SUM AVSETNING (= linje 40)

Disponering av tidligere års ikke-disponerte netto driftsresultat (overskudd)

- + Bruk av disposisjonsfond
- + Bruk av bundne driftsfond ekskl. gjeldsavdragsfond
- = B = BRUK AV TIDLIGERE AVSETNINGER (=linje 41)

BUDSJETTOVERSIKT - INVESTERINGSDEL

(tall i 1000)			Regnskap 2008	Justert budsjett 2009	Budsjett 2010	Økonomiplan for årene (faste 2010-priser)		
Linje	Rammeområde					2011	2012	2013
(1)	Sentraladministrasjon - fellesutgifter	Utgift	15 381	6 250	5 000	5 000	5 000	5 000
(2)	Utdanning	Utgift	170 674	227 482	174 000	301 000	241 000	241 000
(3)	Tannhelseforetak	Utgift	6 408	3 800	4 000	4 000	4 000	4 000
(4)	Utviklingsavdeling	Utgift						
(5)	Samferdsel							
(6)	Avdeling							
(7)	Kollektivtransport				3 000			
(8)	Fylkesveger - invest m/renterefusjon				92 000	92 000	92 000	92 000
(9)	Fylkesveger - Øvre Sund bru				33 500	33 500	33 500	33 500
(10)	Fylkesveger - gamle	Utgift	71 474	88 860	44 000	44 000	44 000	44 000
(11)	Fylkesveger - nye	Utgift			122 767	122 767	122 767	122 767
(12)	BRUTTO INVESTERINGSUTGIFTER		263 937	326 392	478 267	602 267	542 267	542 267
(13)	+ Utlån og kjøp av aksjer og andeler	Utbetaling	1 000	1 040				
(14)	+ Diverse utgifter / ex.ord. avdrag	Utgift/ Utbetaling	53 658					
(15)	+ Avsetninger	Int.fin.tr. 1)	54 977	78 101				
(16)	SUM FINANSIERINGSBEHOV		373 572	405 532	478 267	602 267	542 267	542 267
FINANSIERING:								
(17)	Fremmedkapital: Bruk av lån	Innt.føring	142 212	231 075	257 268	311 610	318 590	318 590
(18)	Tilskudd m.v.: Tilskudd og refusjoner vedrørende investeringer, mva-ref.	Inntekt	2 495	2 240				
(19)	Egenkapital årets drift: Bidrag fra årets "driftsbudsjett" (Linje 38)	Inntekt	35 269	131 523	171 782	195 277	184 177	184 177
(20)	Salg av fast eiendom m.v.	Inntekt	5 859	10 634	9 454	61 880	6 000	6 000
(21)	Mottatte avdrag på utlån, renter og utbytte, salg av aksjer og andeler.	Innbetaling	102 130	15 930	5 000			
(22)	Bruk av tidligere avsetninger	Int.fin.tr.	85 607	14 130	34 763	33 500	33 500	33 500
(23)	Bruk av likviditetsreserve	Int.fin.tr.						
(24)	Regnskapsmessig merforbruk							
(25)	Fordelte utg. (6900)							
(26)	SUM FINANSIERING		373 572	405 532	478 267	602 267	542 267	542 267

OVERSIKT OVER UTVIKLING I GARANTIANSVAR

(tall i 1000)

Person, firma, organisasjon	Driftsgarantiansvar pr. utgangen av år						Lånegarantiansvar pr. utgangen av år					
	Regnskap 2008	Justert budsjett 2009	Budsjett 2010	Økonomiplan for årene (faste 2010-priser)			Regnskap 2008	Justert budsjett 2009	Budsjett 2010	Økonomiplan for årene (faste 2010-priser)		
				2011	2012	2013				2011	2012	2013
Oslofjordtunnelen AS							248 500	130 000	89 500	49 000	8 500	
Krøderbanen							1 169	948	727	507	286	66
Interkommunalt arkiv BTV IKS							36	26	15	4		
Veien Kulturminnepark AS							9 750	9 750	9 750	9 750	9 750	9 750
Vikersund Hoppcenter								2 250	2 250	2 250	2 250	2 250
Sum garantiansvar	0	0	0	0	0	0	259 455	142 974	102 243	61 511	20 786	12 066

I tillegg kommer vedtak i ft.sak 56/09 Bompengefinansiering Sokna Ørgenvika. Garanti for Hallingporten vegfinans inntil 1,5 mrd kr

Drift- og disposisjonsmidler på politiske konti 2010

(mill kr)

	Drift	Disp	Totalt
FT/FU	14,581		14,581
FU		0,150	0,150
HUS	0,872	0,000	0,872
HUU	1,528	2,000	3,528
HUR	0,995	5,000	5,995
HUK	1,345	0,000	1,345
	19,321	7,150	26,471

BUDSJETTSKJEMA 1A DRIFTSBUDSJETT			
(beløp i 1000-kr)	BUDSJETT 2010	BUDSJETT 2009	REGNSKAP 2008
Skatt på inntekt og formue	-1 152 696	-1 100 089	-1 084 032
Ordinært rammetilskudd	-994 471	-737 351	-627 103
Andre direkte eller indirekte skatter			
Andre generelle statstilskudd	-49 015	-57 169	-39 696
SUM FRIE DISPONIBLE INNTEKTER	-2 196 182	-1 894 609	-1 750 831
Renteinntekter og utbytte	-84 674	-98 250	-81 032
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	55 953	47 400	56 732
Avdrag på lån	54 702	50 750	48 140
NETTO FINANSINNTEKTER/-UTGIFTER	25 981	-100	23 840
Til dekning av tidligere års regnskapsmessige merforbruk			
Til ubundne avsetninger	0	25 423	35 231
Til bundne avsetninger			
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk			
Bruk av ubundne avsetninger	-557	-115 399	-75 125
Bruk av bundne avsetninger			
NETTO AVSETNINGER	-557	-89 975	-39 895
Overført til investeringsbudsjettet	171 782	131 523	35 269
TIL FORDELING DRIFT	-1 998 976	-1 853 162	-1 731 617
SUM FORDELT DRIFT (fra skjema 1B)	1 998 976	1 853 162	1 623 906
MERFORBRUK/MINDREFORBRUK	0	0	-107 711

BUDSJETTSKJEMA 1B DRIFTSBUDSJETT			
(beløp i 1000-kr)	BUDSJETT 2010	BUDSJETT 2009	REGNSKAP 2008
TIL FORDELING DRIFT (fra skjema 1A)	-1 998 976	-1 853 162	-1 731 617
Sentraladministrasjon			
Sum inntekter	-15 538	-22 288	-37 534
Sum utgifter	125 667	156 126	151 008
Netto driftsramme	110 129	133 839	113 474
Utdanning			
Sum inntekter	-202 541	-306 827	-377 555
Sum utgifter	1 383 330	1 462 226	1 468 823
Netto driftsramme	1 180 789	1 155 399	1 091 269
Tannhelseforetak			
Sum inntekter	0	0	0
Sum utgifter	89 051	85 478	76 232
Netto driftsramme	89 051	85 478	76 232
Utviklingsavdeling			
Sum inntekter	-76 499	-140 612	-183 133
Sum utgifter	188 772	305 307	287 401
Netto driftsramme	112 273	164 695	104 268
Samferdselsavdeling			
Sum inntekter	0	0	0
Sum utgifter	22 009	0	0
Netto driftsramme	22 009	0	0
Kollektivtransport			
Sum inntekter	-2 100	-4 200	-3 800
Sum utgifter	242 811	233 869	225 400
Netto driftsramme	240 711	229 669	221 600
Fylkesveger - gamle			
Sum inntekter	0	0	-5 139
Sum utgifter	107 275	84 082	104 780
Netto driftsramme	107 275	84 082	99 641
Fylkesveger - nye inkl ferie			
Sum inntekter	0	0	0
Sum utgifter	136 738	0	0
Netto driftsramme	136 738	0	0
Motpost avskrivninger	0	0	-82 576
SUM FORDELT TIL DRIFT	1 998 976	1 853 162	1 623 906

BUDSJETTSKJEMA 2A INVESTERINGSBUDSJETT			
(beløp i 1000-kr)	BUDSJETT 2010	BUDSJETT 2009	REGNSKAP 2008
Investeringer i anleggsmidler	478 267	327 432	263 937
Utlån og forskutteringer (aksjekjøp)		0	1 000
Avdrag på lån		0	53 658
Avsetninger		78 101	54 977
ÅRETS FINANSIERINGSBEHOV	478 267	405 532	373 572
<u>Finansiert slik</u>			
Bruk av lånemidler	-257 268	-231 075	-142 212
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-9 454	-2 447	-552
Tilskudd til investeringer		-2 240	-2 495
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner		-15 930	-102 080
Andre inntekter	-38 500	-8 187	-5 357
SUM EKSTERN FINANSIERING	-305 222	-259 879	-252 696
Overført fra driftsbudsjettet	-171 782	-131 523	-35 269
Bruk av avsetninger	-1 263	-14 130	-85 607
SUM FINANSIERING	-478 267	-405 532	-373 572
UDEKKET/UDISPONERT	0	0	0

BUDSJETTSKJEMA 2B INVESTERINGSBUDSJETT	
(beløp i 1000-kr)	BUDSJETT 2010
Til investeringer i anleggsmidler (fra skjema 2A)	478 267
Fordelt slik:	
IKT felles infrastruktur	5 000
Utdanningssektoren	Utstyr IKT 5 000
	Elevpc'er 17 000
Alle skolebygg	Ombygging 1) 9 000
Div. skolebygg	Inneklima 13 000
Marienlyst	Samlokalisering 85 000
Rosthaug vgs	Flytting Bonna 15 000
Total investeringsramme for nye prosjekter	30 000
Tannhelseforetaket	4 000
Buskerud Kollektivtrafikk - Aksjekapital	3 000
Samferdselssektoren	44 000
Samferdselssektoren	122 767
Investeringer m/renterefusjonsordning	92 000
Øvre Sund Bru	33 500
SUM	478 267

SAMMENDRAGSTABELLER PR. ANSVAR

(intern sidenummerering)

Tabellene viser sektoradm. forslag til fordeling pr virksomhet/budsjettansvar. Fylkestinget vedtar ikke denne fordeling, men kun en ramme pr. sektor jfr. forslag til vedtak. Hovedutvalgene står fritt til å foreslå omdisponeringer.

